

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

Nr 5

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1999

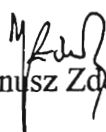
● ● ● Do użytku wewnętrznego.

Koleżanki i Koledzy!

Dobiega końca rok 1999. Powracamy jeszcze we wspomnieniach do naszych tegorocznych turystycznych wędrówek i przeżyć. Wklejamy do albumów ostatnie fotografie. Jednak coraz częściej myślimy już o nadchodzącym roku. Roku dwutysięcznym. Dla Naszego Towarzystwa będzie to ważny rok. Minie 50 lat od momentu połączenia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Rocznicę tę pragniemy uczcić ogólnopolskim spotkaniem w dniu 20 maja u podnóża ruin zamku w Ogrodzieńcu. Już dzisiaj zapraszam Was, Koleżanki i Koledzy do Ogrodzieńca. Rok dwutysięczny to również spotkanie w Gnieźnie na V Kongresie Krajoznawstwa Polskiego. Kongres przebiegać będzie pod hasłem „Krajoznawstwo źródłem tożsamości narodowej”. Będzie on zwieńczeniem organizowanych w bieżącym roku w całym kraju sejmików przedkongresowych, okazją do podsumowania naszego dorobku z minionego dziesięciolecia i wytyczenia nowych zadań sięgających już w wiek XXI.

Koleżanki i Koledzy! Czeka nas zatem ciekawy i ważny rok. Dziękuję Wam wszystkim za aktywność i zaangażowanie w pracę na rzecz Naszego Towarzystwa. Gorąco życzę, aby Nowy Rok przyniósł spełnienie Waszych planów, obfitował w wydarzenia radosne a oszczędził Wam kłopotów i zmartwień. Pragnę, aby działalność w Towarzystwie była dla Was źródłem satysfakcji i wzruszeń. Niech w Sylwestrową Noc połączy nas wszystkich myśl życzliwa i serdeczna.

Janusz Zdebski

Spotkanie z Sejmową Komisją

Z inicjatywy Prezesa ZG PTTK Kol. Janusza Zdebskiego odbyło się 7 października 1999 r. w siedzibie Zarządu Głównego PTTK spotkanie Prezydium Sejmowej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki z kierownictwem PTTK. Znaczenie i tematykę spotkania w dużej mierze określiła aktualna sytuacja. Rozpoczęły się wówczas prace nad budżetem na 2000 rok, a zmierzały ku zakończeniu prace nad zasadami realizacji o ustawy działach czyli odpowiedzialności ministrów za określone sfery życia w Polsce. Z tego właśnie podziału wynika to, że za szeroko rozumiana kulturę fizyczną będzie odpowiadać Minister Edukacji Narodowej, który od 1 stycznia 2000 r. będzie nadzorował Urząd Kultury Fizycznej i Sportu /powstały na bazie UKFiT/. Z tym samym dniem odpowiedzialność za turystykę w tym głównie komercyjną przejmie Minister Komunikacji i Gospodarki Morskiej, który także nadzorować będzie - jako tak zwany minister właściwy - Polską Organizację Turystyczną.

Przedstawiciele ZG PTTK najbardziej interesowały sprawy jak przewidywane zmiany znajdą swoje odbicie w projekcie budżetu. W szczególności zależało kierownictwu ZG PTTK na zainteresowaniu Komisji sprawą środków na takie zadania zlecone jak wytyczanie, znakowanie i konserwację szlaków, wspomaganie poprawiania bazy schronisk /gospodarka wodno-ściekowa, sanitariaty, przystosowanie do osób niepełnosprawnych/ szkolenie społecznej kadry turystyki i promowanie turystyki kwalifikowanej. Przedstawiono argumenty PTTK i uzyskano - jak można sądzić - zrozumienie dla tej argumentacji.

Osobną sprawą była dyskusja nad przedłożonym posłom z komisji stanowiskiem ZG PTTK w sprawach prawnych przyjętych, na posiedzeniu plenarnym ZG PTTK w dniu 27 marca 1999 r.

Obszernie przedstawiono sprawy społecznej kadry PTTK, w tym głównie przodowników i instruktorów turystyki kwalifikowanej, w kontekście nowych uregulowań prawnych. ZG PTTK przedłożył w tej sprawie odpowiednie propozycje rozwiązań prawnych.

Kolejna grupa problemów dotyczyła sprawy oddziałów PTTK, a w szczególności poparcia posłów dla rozliczenia przez oddziały; - wytypowane przez wojewódzkie porozumienia oddziałów PTTK - wspólnych, ogólnowojevodzkich przedsięwzięć programowo-organizacyjnych PTTK.

Przedstawiono również informację o przygotowaniach do V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego, o zbliżającej się 50-rocznicy połączenia PTT i PTK w PTTK, a także o pracach PTTK na rzecz rozwoju przewodnictwa turystycznego i jego społecznych funkcji.

Uchwała Nr 102/XIV/99

**Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego
w sprawie rozwijania krajoznawstwa i turystyki wśród młodzieży.**

24 października 1999 r.

1. Przyszłość turystyki i przyszłość naszego Towarzystwa zależy w głównej mierze od właściwego rozwijania krajoznawstwa i turystyki wśród młodzieży. Stąd przyjmuje się, że wszystkie ogniwa PTTK dokonają do 31 marca 2000 r. analizy stanu pracy z młodzieżą i wśród młodzieży oraz przyjmą właściwe dla swojego środowiska programy i rozwiązania.
2. Rozwijanie krajoznawstwa i turystyki wśród młodzieży zależy od rodzin, szkół, naszego Towarzystwa oraz innych organizacji i instytucji, które traktują turystykę krajoznawczą jako cel statutowy bądź ważny środek do realizacji swoich celów. Dlatego też Polskie Towarzystwo-Krajoznawcze będzie:
  - starać się o zwiększenie miejsca i roli turystyki krajoznawczej w szkole, a w szczególności wspierać nauczycieli realizujących taki właśnie program,
  - szeroko rozwijać turystykę rodzinną,
  - współdziałać z innymi organizacjami, a w szczególności z PTSM i Harcerstwem,
  - promować turystykę kwalifikowaną i aktywną i sprzyjać rozwijaniu tanich i właściwych ofert turystycznych dla młodzieży.W tych wszystkich sprawach ogniwa terenowe PTTK będą starać się być ważnym partnerem organów samorządu terytorialnego.
3. Uznając za kluczową sprawę przygotowania młodzieży do turystyki kwalifikowanej i rozwijanie wśród niej zainteresowań krajoznawczych, PTTK będzie :
  - dążyć do podpisania z MEN stosownego porozumienia obejmującego między innymi przyjęcie listy wiodących imprez PTTK jako wspólnych dla Towarzystwa i MEN, uznanie uprawnień kadry programowej PTTK i potraktowanie ich zdobywania za równoważne z podnoszeniem nauczycielskich kwalifikacji zawodowych,
  - wspierać w środowisku szkolnym takie formy działalności krajoznawczo-turystycznej jak: wycieczki przedmiotowe i krajoznawczo - turystyczne, imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrownie, biwaki, konkursy, turnieje, złazy, rajdy, rejsy, spływy, zloty, „szkoły”- zielone, zimowe i ekologiczne, dostosowane do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia i sprawności fizycznej oraz stopnia przygotowania i umiejętności specjalistycznych,
    - inspirować młodzież do uczestnictwa w wiodących imprezach takich jak: Ogólnopolski Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”, Konkursy Krasomówcze i Turniej Domów Dziecka,
    - propagować zdobywanie odznak krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej oraz zachęcać młodzież do uzyskiwania uprawnień młodzieżowej kadry.
4. Zarząd Główny PTTK uznaje nauczyciela – opiekuna SKKT-PTTK za członka kadry programowej Towarzystwa z prawem potwierdzania w odniesieniu do przebytych z młodzieżą tras – tego faktu w książeczkach turystycznych.

5. Zaleca się Oddziałom PTTK:
- wystąpienie do właściwych władz oświatowych o uwzględnianie w rozliczaniu pensum faktu prowadzenia przez nauczycieli SKKT-PTTK.
6. Przyjmuje się, że:
- jednostki PTTK będą organizować dla opiekunów SKKT-PTTK oraz pozostałych chętnych nauczycieli ze swojego regionu kursy uprawniające do prowadzenia wycieczek i obozów wędrownych,
  - w porozumieniu z MEN organizowane będą szkolenia ułatwiające nauczycielom zdobycie uprawnień przodowniczych, instruktorskich i przewodnickich,
  - nauczyciele realizujący programy autorskie z dziedziny turystyki i krajoznawstwa mogą uczestniczyć w CZAK na takich samych zasadach jak instruktorzy krajoznawstwa,
  - podejmie się starania o wydanie poradnika dla opiekunów SKKT-PTTK,
  - Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK przedstawi Prezydium ZG PTTK do zatwierdzenia kierunku rozwoju działalności turystycznej młodzieży poza granicami kraju, w ramach programu „Młodzież dla Europy”,
  - podjęte zostaną starania, aby we współpracy z MEN rozwinąć łączność internetową pomiędzy SKKT-PTTK na bazie istniejących szkolnych pracowni internetowych,
  - Prezydium ZG PTTK rozważy przyjęcie zasad współdziałania z Polską Izbą Turystyki Młodzieżowej.

Zarząd Główny PTTK

Uchwała Nr 104/XIV/99

Zarządu Głównego PTTK z 24.10.1999 roku

w sprawie wysokości podstawowej rocznej składki członkowskiej obowiązującej członków zwyczajnych PTTK w roku 2000

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt. 2 oraz w związku z art. 14 pkt. 1,4 Statutu PTTK a także realizując postanowienia Uchwały XIV Walnego Zjazdu PTTK i Zarządu Głównego PTTK Nr 1/XIV/97 (§ 1 ust. 1) z 18.10.1997 r. w sprawie: zasad kształtowania składek członkowskich, wpisowego, opłat za legitymacje PTTK oraz podziału wpływów z tych tytułów między Zarządem Głównym PTTK a oddziałami PTTK w okresie XIV kadencji Władz Naczelnych PTTK - Zarząd Główny PTTK:

§ 1

Uchwała podstawową **roczną** składkę członkowską obowiązującą członków zwyczajnych Towarzystwa w roku 2000 w wysokości:

- 1/ normalna 20 zł
- 2/ ulgowa 9 zł

§ 2

Utrzymuje w mocy postanowienia Uchwały ZG PTTK Nr 1/XIV/97 z 18.10.1997 r. /INFORMACJE ZG PTTK Nr 6 - październik 1997 r./ w sprawie zasad kształtowania składek członkowskich, wpisowego, opłat za legitymacje PTTK oraz podziału wpływów z tego tytułu między Zarządem Głównym PTTK a oddziałami PTTK w okresie XIV kadencji, co oznacza, że Oddziały PTTK odprowadzają do Zarządu Głównego PTTK w przypadku podstawowej składki rocznej:

- 1/ normalnej 6 zł
- 2/ ulgowej 3 zł

Druga część wpływów stanowiąca różnice pomiędzy wysokością podstawowej rocznej składki członkowskiej uchwalonej przez ZG PTTK a wysokością odprowadzanej do Zarządu Głównego PTTK pozostaje w dyspozycji Oddziału.

§ 3

Zwraca uwagę zarządom oddziałów PTTK, że zgodnie z postanowieniami § 8 Uchwały ZG PTTK Nr 1/XIV/97 z 18.10.1997 r. oraz statutami swoich oddziałów mogą ustanowić do 30 listopada 1999 roku wysokość składki uzupełniającej na rok 2000 obowiązującej członków zwyczajnych PTTK zrzeszonych w ich Oddziale.

§ 4

Zobowiązuje Sekretarza Generalnego ZG PTTK do znowelizowania na podstawie niniejszej Uchwały, wydanego przez siebie Zarządzenia Nr 9/98 z 6.11.1998 r. w sprawie realizacji Uchwał Zarządu Głównego PTTK Nr 1/XIV/97 z 18.10.1997 r. , Nr 66/XIV/98 z 25.10.1998 r. i Nr 67/XIV/98 z 25.10.1998 r. oraz zasad dystrybucji „Karty Rabatowej PTTK” a także do opublikowania tekstu niniejszej Uchwały i znowelizowanego Zarządzenia w „Informacjach ZG PTTK”.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Zarząd Główny PTTK

Uchwała Nr 105/XIV/99 Zarządu Głównego PTTK z 24.10.1999 roku

W sprawie zatwierdzenia regulaminu Odznaki „50 lat w PTTK”

Na podstawie art. 30 ust. 2.11. Statutu PTTK

1. Zarząd Główny PTTK zatwierdza regulamin Odznaki „50 lat w PTTK” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
2. Zarząd Główny PTTK zobowiązuje Prezydium ZG PTTK do przygotowania aktualizacji Karty Praw i Obowiązków członka PTTK.
3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Główny PTTK

REGULAMIN ODZNAKI „50 lat w PTTK”

1. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, z okazji przypadającej rocznicy w 2000 roku, ustanawia odznakę „50 lat w PTTK”.
2. Odznaka jest jednostopniowa. Poświadczeniem nadania Odznaki jest Legitymacja „Odznaki 50 lat w PTTK”.
3. Odznaka nadawana jest członkom zwyczajnym PTTK po uzyskaniu przez nich 50-letniego stażu członkowskiego w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, z wyłączeniem okresów przerw objętych karencjami, stosownie do odpowiednich uchwał Zarządu Głównego PTTK.
4. Oznakę w imieniu Zarządu Głównego PTTK nadają Zarządy Oddziałów PTTK, właściwe ze względu na aktualną przynależność członków

spełniających kryterium przyznania odznaki. Zarządy Oddziałów PTTK prowadzą też odpowiednią dokumentację nadawanych odznak.

5. Wnioski o nadanie Odznaki, wg wzoru stanowiącego załącznik do niniejszego regulaminu składają macierzyste jednostki organizacyjne, a także zainteresowani członkowie PTTK.
6. Podstawą udokumentowania 50-letniego członkostwa w PTTK jest legitymacja lub deklaracja członkowska z odnotowanymi okresami opłacania składek. W wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach weryfikacja stażu członkowskiego może nastąpić na podstawie innych dokumentów potwierdzających wymagany okres.
7. Wręczenie odznak odbywa się w sposób uroczysty.
8. Interpretacja niniejszego Regulaminu należy do Prezydium ZG PTTK.

Dnia ..... Zarząd Główny PTTK

.....
Wnioskodawca Zarząd Oddziału PTTK .....

**Wniosek
o nadanie odznaki „50 lat w PTTK”**

1. Nazwisko i imię kandydata .....
2. Imię ojca .....
3. Data urodzenia .....
4. Adres zamieszkania z kodem pocztowym .....
5. Rok wstąpienia do PTTK .....
6. Numer legitymacji PTTK .....

.....
Podpis wnioskodawcy

Staż członkowski, zgodnie z pkt 3 Regulaminu Odznaki, zweryfikowano na podstawie (wymienić):

.....
Podpis osoby upoważnionej

Postanowienie Zarządu Oddziału PTTK

Zarząd Oddziału PTTK Uchwala nr ..... z dnia ..... r. nadaje

Kol. .... Odznakę „50 lat w PTTK” Numer legitymacji
Odznaki .....

m.p. ....

Sekretarz

Prezes

6

Odznakę wręczono dnia .....

.....
podpis organizatora zebrania

Uchwała Nr 106/XIV/99

Zarządu Głównego PTTK z 24.10.1999 roku

w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Przodownika Turystyki
Pieszej PTTK.

Powołując się na uchwałę Prezydium Zarządu Głównego PTTK nr 180 / 93 z 15.01.1993 r. i zgodnie z pkt. 1.5 „ Koncepcji Kształcenia Kadr Programowych PTTK „ oraz na wniosek Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, Zarząd Główny P T T K :

§ 1

z a t w i e r d z a Regulamin Przodownika Turystyki
Pieszej PTTK, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Główny P T T K

REGULAMIN PRZODOWNIKA TURYSTYKI PIESZEJ P T T K

1. Przodownik Turystyki Pieszej PTTK (zwany dalej Przodownikiem TP) jest członkiem kadry programowej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, inicjatorem rozwoju krajoznawstwa i turystyki , społecznym działaczem oraz organizatorem turystyki pieszej.
2. Przodowników TP mianuje oraz rozszerza ich uprawnienia Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK (KTP) – na wniosek Oddziałowej Komisji Turystyki Pieszej (OKTP) lub z własnej inicjatywy.
3. KTP ZG PTTK mianuje Przodowników TP oraz rozszerza ich uprawnienia w ciągu jednego miesiąca od daty złożenia wniosku przez OKTP.
4. Ustala się następujące stopnie Przodowników TP.
  - Przodownik TP III stopnia,
  - Przodownik TP II stopnia,
  - Przodownik TP I stopnia.
5. Przodownikiem TP III stopnia może zostać kandydat , który :
  - a) jest członkiem PTTK,
  - b) ukończył 18 lat,
  - c) uprawia turystykę pieszą i zdobył małą Odznakę Turystyki Pieszej (OTP) w stopniu co najmniej srebrnym,
  - d) ukończył kurs szkolenia ogólnego, potwierdzony wpisem do legitymacji członkowskiej,
  - e) odbył specjalistyczne przeszkolenie,
  - f) poddany został sprawdzeniu wymaganych wiadomości z zakresu :
    - zagadnień ochrony zabytków i przyrody,
    - zagadnień geografii i historii ze szczególnym uwzględnieniem własnego województwa,
    - umiejętności organizowania i prowadzenia zbiorowych wycieczek pieszych ,
    - zasad orientacji w terenie ,
    - umiejętności udzielania pierwszej pomocy medycznej,

- znajomości regulaminów przodowników i OTP.
  - zagadnień związanych z zagospodarowaniem turystycznym województwa.
6. OKTP PTTK mogą, w uzasadnionych przypadkach, zwolnić kandydata na Przodownika TP z obowiązku odbycia szkolenia specjalistycznego.
Sprawdzenia wiadomości dla uzyskania uprawnień Przodownika TP III stopnia i rozszerzenia uprawnień dokonuje komisja egzaminacyjna powołana przez KTP ZG PTTK na wniosek OKTP lub własny.
Termin egzaminu musi być zgłoszony przez OKTP do KTP ZG na 4 tygodnie przed datą jego odbycia. W egzaminie uczestniczy wyznaczony przez KTP ZG jej przedstawiciel.
7. Przodownik TP III stopnia posiada uprawnienia na obszar województwa nadania uprawnień.
8. Przodownikiem TP II stopnia zostaje Przodownik III stopnia, który przez okres co najmniej 2 lat był czynnym przodownikiem, posiada co najmniej małą OTP w stopniu złotym rozszerzył uprawnienia o 1 lub 2 województwa. Uprawnienia II stopnia mają Przodownicy TP, którzy posiadają uprawnienia na 2-15 województw wymienionych w legitymacji.
W ciągu jednego roku można rozszerzyć uprawnienia najwyżej na 2 województwa.
9. Przodownikiem TP I stopnia zostaje Przodownik TP II stopnia, który rozszerzył uprawnienia na wszystkie województwa, działał czynnie jako Przodownik TP II stopnia przez co najmniej 7 lat, posiada dużą OTP w stopniu co najmniej srebrnym.
Przodownik TP I stopnia posiada uprawnienia na obszar całej Polski.
10. Przodownikowi TP za długoletnią działalność i wybitne zasługi dla rozwoju turystyki pieszej KTP ZG PTTK może na wniosek OKTP lub z własnej inicjatywy nadać tytuł Honorowego Przodownika TP.
Kandydat na Honorowego Przodownika TP winien mieć ukończone 50 lat i być czynnym Przodownikiem TP dowolnego stopnia przez co najmniej 20 lat.
Tytuł Honorowego Przodownika TP nadawany jest raz w roku z okazji Ogólnopolskiego Złotu Przodowników TP.
Wnioski z OKTP przyjmowane są do 31 maja.
11. Honorowy Przodownik TP zachowuje wszystkie uprawnienia jakie miał przed nadaniem mu tego tytułu.
12. Przodownik TP ma obowiązek realizowania celów i uchwał Towarzystwa przez inicjowanie i organizowanie działalności w zakresie turystyki pieszej, a w szczególności:
- organizowanie i prowadzenie wycieczek pieszych,
  - propagowanie zasad krajoznawstwa, ochrony przyrody i zabytków,
  - uczestniczenie w życiu organizacyjnym PTTK, zwłaszcza w swoim środowisku (macierzystej OKTP, kole lub klubie),
  - pełnienie powierzonych mu funkcji w imprezach turystyki pieszej,
  - udział w akcjach szkoleniowych oraz udzielanie pomocy w ich organizacji i przeprowadzaniu,
  - przestrzeganie właściwego stosowania przez turystów zasad wycieczkowania i zdobywania OTP,
  - składania właściwej OKTP corocznych sprawozdań ze swojej pracy – w terminie do 31 stycznia następnego roku.
13. Przodownik TP ma prawo do:
- udziału w zlotach i innych spotkaniach Przodowników TP,
  - noszenia właściwej odznaki Przodownika TP:
    - Przodownik TP III stopnia – niebieskiej
    - Przodownik TP II stopnia – żółtej
    - Przodownik TP I stopnia – białej
    - Honorowy Przodownik TP – czerwonej,
  - używania pieczętki Przodownika TP z numerem uprawnień,
  - potwierdzania książeczek wycieczek pieszych na szlakach, weryfikowania punktów na małą OTP i opiniowania opisów tras na duże OTP,
  - pierwszeństwa w przyjmowaniu na kursy organizowane przez PTTK,
  - zniżek w obiektach PTTK zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 8 14. Przodownik TP jest zwolniony z obowiązku uzyskiwania potwierdzeń przy odbywaniu

- wycieczek na OTP.
15. Uprawnienia Przodownika TP III i II stopnia są ważne przez okres 3 lat , a Przodownika TP I stopnia przez okres 5 lat . Honorowi Przodownicy TP są zwolnieni z przedłużania nadanych uprawnień .
Przedłużania uprawnień przodowniczych dokonują OKTP po przeanalizowaniu rocznych sprawozdań z pracy Przodownika TP.
  16. Z obowiązku składania rocznych sprawozdań zwolnieni są :
    - Honorowi Przodownicy TP,
    - członkowie KTP ZG PTTK,
    - przewodniczący OKTP.
  17. Przodownikowi TP, który nie wykazuje się należyłą aktywnością (zgodnie z pkt.12 niniejszego regulaminu) OKTP może przedłużyć uprawnienia na jeden rok. Dalszy brak aktywności może być podstawą do złożenia przez OKTP wniosku do KTP ZG PTTK o skreślenie z listy Przodowników TP.
  18. Przodownik TP obowiązany jest powiadomić OKTP o zmianie miejsca zamieszkania lub nazwiska. Niedopełnienie tego obowiązku może stanowić podstawę do skreślenia z listy Przodowników TP.
  19. W przypadkach szczególnie uzasadnionych OKTP może zwolnić Przodownika TP na pewien okres od wykonywania obowiązków przodowniczych.
  20. Przodownik TP w przypadkach lekceważenia lub niespełniania funkcji przodowniczych , naruszania zasad kultury turystycznej lub ochrony środowiska, działania na szkodę Towarzystwa , względnie utraty praw obywatelskich lub honorowych zostaje Pozbawiony uprawnień przodowniczych decyzją KTP ZG PTTK.
  21. Przodownik TP jako członek kadry PTTK traci uprawnienia w przypadku utraty bądź rezygnacji z członkostwa PTTK.
Przodownik TP może sam zrezygnować z funkcji – wyrażając to na piśmie.
  22. Od decyzji pozbawiającej Przodownika TP uprawnień, powziętej w trybie przewidzianym pkt.20 niniejszego regulaminu, przysługuje mu prawo odwołania do Głównego Sądu Koleżeńkiego PTTK w terminie 14 dni od daty otrzymania pisemnej decyzji w tej sprawie.
  23. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do KTP ZG PTTK.
  24. Regulamin niniejszy obowiązuje od 1.stycznia 2000 roku.
Tracą moc wszystkie wcześniej wydane regulaminy Przodownika TP PTTK.

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK

Uchwała Nr 110/XIV/99

Zarządu Głównego PTTK z 24.10.1999 roku

w sprawie zmian w składzie Komisji Krajoznawczej ZG PTTK

Zgodnie z art. 30 pkt. 2.8 Statutu PTTK oraz w związku z Uchwałą nr 2/XIV/97 ZG PTTK z dnia 18.10.1997 r. w sprawie zasad działania komisji, rad i zespołów ZG PTTK.

Zarząd Główny PTTK na wniosek Komisji Krajoznawczej ZG przyjmuje do akceptującej wiadomości zmiany w składzie osobowym Komisji XIV kadencji:

1. Rezygnację z pracy w Komisji kol. kol.:
  - Krzysztofa Stańczyka z Warszawy
  - Antoniego Marchwickiego z Krakowa
2. Kooptację do składu Komisji kol. Jerzego Maciejewskiego z Wrocławia.

Zarząd Główny PTTK 9

Jednolity tekst Zarządzenia Sekretarza Generalnego ZG PTTK Nr 9/98 z 6.11.1998 r. wraz ze zmianami wynikającymi z Zarządzenia Nr 18/99 z 5.11.1999 r. wydanego przez Sekretarza Generalnego ZG PTTK dla wprowadzenia w życie Uchwały ZG PTTK Nr 104/XIV/99 z 24.10.1999 r. w sprawie wysokości podstawowej rocznej składki obowiązującej członków zwyczajnych PTTK w roku 2000.

ZARZĄDZENIE Nr 9 / 98 **Sekretarza Generalnego ZG PTTK z 6.11. 1998 r.**

w sprawie realizacji Uchwał Zarządu Głównego PTTK Nr Nr. 1/XIV/97 z 18.10.1997 r., 66/XIV / 98 z 25.10.1998 r. i 67/XIV/98 z 25.10.1998 r., 104/XIV/99z 24.10.1999r oraz zasad dystrybucji „Karty Rabatowej PTTK”

Na podstawie § 11 ust. 1 Uchwały Nr 1 /XIV/97 z dnia 18.10.1997 r. w sprawie zasad kształtowania składek członkowskich, wpisowego, opłat za legitymację PTTK oraz podziału wpływów z tych tytułów między Zarządem Głównym PTTK a oddziałami PTTK w okresie XIV kadencji władz naczelnych PTTK , § 5 Uchwały Nr 66/XIV/98 z 25.10.1998 roku i § 4 Uchwały Nr 104/XIV/99 z 24.10.1999 r. w sprawie wysokości podstawowej rocznej składki członkowskiej obowiązującej członków zwyczajnych PTTK w latach 1999 - 2000 oraz § 8 Uchwały Nr 67/XIV/98 z 25.10.1998 r. w sprawie umożliwienia powrotu do Towarzystwa w latach 1999 - 2000 jego byłym członkom a także na podstawie § 3 i 4 obowiązującego Regulaminu „Karty Rabatowej PTTK” - stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 67/XIII/95 ZG PTTK z 4 marca 1995 roku, **z a r z ą d z a m c o n a s t ę p u j e :**

§ 1

1. Potwierdzeniem opłacenia podstawowej rocznej składki członkowskiej przez członka zwyczajnego PTTK o której mowa:
  - 1) w § 1 Uchwały ZG PTTK Nr 66/XIV/98 z 25.10.1998 r. - w odniesieniu do roku 1999;
  - 2) w § 1 Uchwały ZG PTTK Nr 104/XIV/99 z 24.10.1999 r. - w odniesieniu do roku 2000;jest wklejony w legitymacji członkowskiej odpowiedni znaczek /składki normalnej lub ulgowej/ z adnotacją za który rok kalendarzowy opłacono składkę i ostemplowany pieczęcią macierzystego oddziału, koła lub klubu PTTK.
2. Potwierdzeniem opłacenia jednorazowej składki karencyjnej, o której mowa w § 4 Uchwały Nr 67/XIV/98 są wklejone do legitymacji członkowskiej odpowiednio 2 znaczki : jeden z nadrukiem „karencja” (zarówno dla składki karencyjnej normalnej jak i ulgowej) , drugi za rok bieżący, ostemplowane pieczęcią macierzystego oddziału, koła lub klubu PTTK.

§ 2.

1. Osoby zwolnione z obowiązku opłacania składek członkowskich, o których mowa w § 6 ust. 2 Uchwały Nr 1 /XIV/97 , tj. Członkowie Honorowi PTTK, dzieci i

młodzież z domów dziecka, zakładów opiekuńczych i szkół specjalnych ,
zobowiązane są uzyskać w legitymacji członkowskiej adnotację: „zwolniona(y) z
opłat składki członkowskiej za rok ...” - potwierdzoną stemplem macierzystego
oddziału, koła lub klubu PTTK.

2. W przypadku, gdy Członek Honorowy PTTK dobrowolnie wyraża chęć
opłacania składki członkowskiej stosuje się przepisy niniejszego zarządzenia.

§ 3.

1. „Karta Rabatowa PTTK” posiada ważność na dany rok kalendarzowy.
2. „Kartę Rabatową PTTK” otrzymuje każdy członek zwyczajny PTTK w kole -
klubie PTTK lub oddziale PTTK po opłaceniu podstawowej rocznej składki
członkowskiej, o której mowa w § 1 ust.1 niniejszego zarządzenia lub składki
karencyjnej, o której mowa w § 1 ust.2 niniejszego zarządzenia.
3. Członkowie Honorowi PTTK i członkowie PTTK zwolnieni z płacenia składki
członkowskiej o których mowa w § 6 Uchwały Nr 1 /XIV /97 ZG PTTK
otrzymują bezpłatnie „Kartę Rabatową PTTK” w macierzystej jednostce
organizacyjnej.
4. Zgubienie lub zniszczenie Karty uprawnia do uzyskania jej duplikatu, który jest
wydawany odpłatnie. Cenę duplikatu stanowi koszt jednostkowy produkcji i
dystrybucji Karty w danym roku.

§4.

1. Realizacja zadań w zakresie druku „ Karty Rabatowej PTTK „ i koordynacja
współpracy z firmami udzielającymi rabatu należy do TOURMACO s-ka z o.o.
2. Dystrybucję znaczków członkowskich potwierdzających opłatę składki
członkowskiej, znaczków karencyjnych potwierdzających przywrócenie stażu
członkowskiego w PTTK, „Karty Rabatowej PTTK” oraz „Informatora” do tej
„Karty” prowadzi Biuro Zarządu Głównego PTTK.
3. Dla dystrybucji znaczków, legitymacji członkowskich PTTK, „Kart Rabatowych
PTTK „ i Informatora do tych „ Kart „mogą być tworzone regionalne ośrodki
dystrybucji , których listę w porozumieniu z oddziałami Towarzystwa ustali w
odrębnym zarządzeniu Sekretarz Generalny ZG PTTK.

§ 5

1. Utrzymuje się zasadę podziału wpływów z podstawowej rocznej składki
członkowskiej określoną w § 2 Uchwały ZG PTTK nr 1/ XIV/98 z 18.10.1997 r.,tj.
do ZG odprowadzana jest przez Oddział kwota 6 zł. w przypadku składki
normalnej i 3 zł w przypadku składki ulgowej.
2. Zasadę, o której mowa w ust.1 , stosuje się również do składki karencyjnej
normalnej i składki karencyjnej ulgowej.

3. Składka dla członków wspierających , o której mowa w § 4 Uchwały ZG PTTK nr 1/XIV/97 z 18.10.1997 r. , nie może być niższa niż sześciokrotna wartość podstawowej rocznej składki normalnej. O wysokości tej składki podejmują uchwały odpowiednio Zarząd Główny PTTK lub zarządy oddziałów.

§ 6

Wpływy z tytułu:

- 1) różnicy pomiędzy wysokością podstawowej rocznej składki członkowskiej uchwalonej przez Zarząd Główny PTTK na rok 1999 i na rok 2000, a wysokością odprowadzoną do ZG PTTK przez oddziały PTTK, o której mowa w § 2 ust. 2 pkt. 1, 2 Uchwały Nr 1/XIV/97 ZG PTTK,
- 2) różnicy pomiędzy wysokością składki karencyjnej uchwalonej przez Zarząd Główny PTTK, a wysokością odprowadzoną do ZG PTTK przez oddziały PTTK, o której mowa w § 2 ust.2 pkt.1,2 Uchwały Nr 1/XIV / 97. ZG PTTK.
- 3) innych składek członkowskich uzupełniających uchwalonych przez zarządy oddziałów,
- 4) składek od członków wspierających oddziały PTTK,
- 5) wpisowego do PTTK

stanowią dochody oddziałów, a o ich przeznaczeniu i podziale pomiędzy oddziały a koła i kluby , decyduje zarząd oddziału swoimi uchwałami.

§ 7.

1. Członek PTTK ponosi opłatę za legitymację członkowską PTTK wg. faktycznych kosztów produkcji legitymacji. Druk i dystrybucję legitymacji zapewnia Zarząd Główny PTTK.
2. Oddziały PTTK otrzymują legitymacje członkowskie PTTK po ich opłaceniu w Biurze ZG PTTK lub po przekazaniu środków na konto ZG PTTK.

§ 8.

1. Oddziały PTTK zamawiają w ZG PTTK znaczki członkowskie , znaczki karencyjne i „Kartę Rabatową PTTK” wraz z „Informatorem” tej „Karty” na drukach stanowiących załącznik Nr 1 do niniejszego zarządzenia.
2. Pion Organizacyjny Biura ZG PTTK realizuje zamówienia oddziałów po uprzednim potwierdzeniu przez Pion Finansowy Biura ZG PTTK wniesienia przez Oddział obowiązujących wpłat z tytułu podstawowej rocznej składki członkowskiej i składki karencyjnej, o których mowa w § 2 ust. 2 Uchwały Nr 1/XIV/97 ZG PTTK.
3. Zapasy znaczków członkowskich i „Kart Rabatowych PTTK” zakupionych przez oddziały w Zarządzie Głównym przed wejściem w życie niniejszego zarządzenia nie podlegają zwrotowi i wykupowi przez Zarząd Główny PTTK.
4. Oddziały PTTK, które chcą umożliwić członkom PTTK opłacenie zaległych składek członkowskich za rok 1998, a nie posiadają zapasu znaczków , mogą

składać zamówienia (odrębnym pismem) na te znaczki do Biura ZG PTTK w terminie do 28 lutego 1999 r. natomiast w przypadku zaległych składek na rok 1999 do 28 lutego 2000 r. Zamówienia realizowane będą po przekazaniu przez oddział na konto ZG PTTK środków finansowych w wysokościach określonych w

§ 2 Uchwały ZG PTTK Nr 1/XIV/97, tj. kwoty 6 zł. w przypadku składki normalnej i 3 zł. w przypadku składki ulgowej.

§ 9.

Ewidencja księgowa wpływów z tytułu składek członkowskich, składek karencyjnych , innych składek członkowskich uzupełniających, wpisowego i opłat za legitymacje członkowskie odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami w rachunkowości.

§ 10.

1. Zobowiązują zarządy kół, klubów, oddziałów PTTK do poinformowania swoich członków o postanowieniach niniejszego zarządzenia.
2. Zobowiązują prezesów spółek PTTK zarządzających obiektami turystycznymi Towarzystwa do poinformowania dzierżawców obiektów PTTK o postanowieniach niniejszego zarządzenia.

§ 11.

Traci moc zarządzenie Nr 1/97 Sekretarza Generalnego ZG PTTK z 23.10.1997 roku w sprawie realizacji Uchwały ZG PTTK nr 1/XIV/97 z 18.10.1997 r. oraz zasad dystrybucji „Karty Rabatowej PTTK.”

§ 12.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania a jego postanowienia obowiązują w jednostkach PTTK w roku 1999 oraz w roku 2000.

do realizacji:

- koła, kluby i oddziały PTTK
- Pion Organizacyjny Biura ZG PTTK
- Pion Finansowo-Księgowy Biura ZG PTTK
- prezesi spółek PTTK

Sekretarz Generalny ZG PTTK

Andrzej Gordon

do wiadomości:

- Główny Sąd Koleżeński PTTK
- Główna Komisja Rewizyjna PTTK
- komórki Biura ZG PTTK
- a/a

● S P R O S T O W A N I E ●

W poprzednim numerze – październikowym
Informacji ZG PTTK
ukazał się komunikat o Albumie Fotografii Krajoznawczej
Chochlik drukarski spowodował , że zamieszczono błędną
cenę subskrypcji 60 zł, podczas gdy dla subskrybentów
wynosi ona 45 zł.

Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK przeprasza
za zaistniały błąd i zaprasza do dalszej subskrypcji.

● ● ●

Zarządzenie Nr 19/99
Sekretarza Generalnego ZG PTTK z dnia 25 listopada 1999r.
w sprawie wprowadzenia w życie znowelizowanej
deklaracji członka zwyczajnego PTTK

W związku z obowiązującą ustawą "O ochronie danych osobowych" z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. nr 133, poz. 883) a także obowiązującym Statutem PTTK, zarządzam co następuje:

§ 1

Wprowadzam w życie z dniem 1 stycznia 2000r. znowelizowaną deklarację członka zwyczajnego PTTK dla osób wstępujących do PTTK po 1 stycznia 2000r., której wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia przypominając równocześnie, że zgodnie z art. 12 ust. 3 Statutu PTTK członkostwo zwyczajne PTTK powstaje poprzez złożenie pisemnej deklaracji i przyjęcie w poczet członków zwyczajnych PTTK przez zarząd koła, klubu lub oddziału PTTK.

§ 2

Deklaracje złożone do 31.12.1999r. w kołach, klubach lub oddziałach PTTK zachowują ważność. Od członków zwyczajnych PTTK, którzy złożyli w tych jednostkach deklaracje członka zwyczajnego PTTK, należy uzyskać oświadczenie (załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia) o wyrażeniu przez nich zgody na przetwarzanie ich danych osobowych dla potrzeb PTTK.

§ 3

Deklaracje członków zwyczajnych PTTK, którzy nie wyrazili zgody na przetwarzanie swoich danych osobowych dla potrzeb PTTK, winny być przechowywane w zabezpieczonym miejscu, dostępnym jedynie osobie upoważnionej przez zarząd koła, klubu lub oddziału PTTK.

§ 4

1. Znowelizowane druki deklaracji członka zwyczajnego PTTK, o których mowa w § 1 niniejszego zarządzenia przekazane zostaną oddziałom PTTK, a za ich pośrednictwem kołom i klubom PTTK przez Zarząd Główny PTTK do końca grudnia 1999r. w ilości zabezpieczającej potrzeby tych jednostek w roku 2000/2001.

2. Zarządy oddziałów, które zechcą drukować deklaracje członka zwyczajnego PTTK dla potrzeb swojego oddziału mogą to czynić, przy czym muszą one być zgodne z wzorem i formatem (A-5) stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 5

Druk oświadczenia, o którym mowa w § 2 niniejszego zarządzenia zabezpieczają zarządy oddziałów PTTK we własnym zakresie. Zarząd Główny PTTK dostarczy wzór oświadczenia w ilościach zgodnych z ilością kół-klubów w oddziale by mogły być rozesłane przez oddział jako wzór.

§ 6

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Sekretarz Generalny ZG PTTK

Andrzej Gordon

Otrzymują do realizacji:

1. Pion Organizacyjny Biura ZG PTTK
2. Zarządy oddziałów PTTK a za ich pośrednictwem koła, kluby PTTK

Do wiadomości:

1. Prezes GKR PTTK
2. Prezes GSK PTTK
3. Członkowie ZG PTTK
4. Przewodniczący Komisji, Rad i Zespołów PTTK

.....
(pieczęć jednostki organizacyjnej podejmującej decyzje)

Decyzja w sprawie przyjęcia w poczet członków zwyczajnych PTTK

Decyzją Zarządu koła, klubu, oddziału* PTTK został Kolega / Koleżanka*

..... przyjęty /ta w poczet członków zwyczajnych PTTK.

(imię i nazwisko)

.....
(data)

.....
(podpis prezesa jednostki organizacyjnej
podejmującej decyzje o przyjęciu)

Legitymację członka zwyczajnego PTTK Nr ..... wydał Zarząd Oddziału PTTK

.....
(nazwa Oddziału)

Składkę członka zwyczajnego PTTK opłacono za rok:

20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....
20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....	20.....

Uprawnienia kadry programowej PTTK (rodzaj, kiedy nadano): .....

Zmiany w zrzeszaniu się członka zwyczajnego PTTK w jednostkach organizacyjnych PTTK (koło, klub, oddział):

* niepotrzebne skreślić

● Z PRAC PREZYDIUM ZG PTTK ●

Uchwała Nr 225/99 Prezydium ZG PTTK
z dnia 22 października 1999 roku

w sprawie zatwierdzenia regulaminu Konkursu „Moje PTTK”

Na podstawie art.31 ust. 8 Statutu PTTK oraz zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego nr 107/XIII/96 z 14 grudnia 1996 r. w sprawie przygotowania jubileuszowych obchodów 50-lecia działalności PTTK:

1. Prezydium ZG PTTK zatwierdza regulamin Konkursu „Moje PTTK”. Regulamin stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDIUM
Zarządu Głównego PTTK

REGULAMIN KONKURSU „MOJE PTTK”

1. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze ogłasza, z okazji 50. rocznicy połączenia PTT i PTK i prowadzenia przez PTTK działalności, Konkurs „MOJE PTTK”.
2. Konkurs ma charakter otwarty i jest dostępny dla wszystkich.
3. Tematem prac konkursowych powinna być autorska wizja turystyki, jej rola społeczna, osobiste związki z Towarzystwem, dokumentowanie dorobku PTTK, propozycje nowych form spędzania wolnego czasu.
4. Konkurs zostanie rozstrzygnięty w kategoriach:
  - literatura (wspomnienia, utwory prozatorskie lub poetyckie) o objętości nie przekraczającej 15 str. maszynopisu znormalizowanego;
  - prace plastyczne (malarstwo, grafika, rysunek) wykonane dowolną techniką i w dowolnym formacie;
  - fotografia w kategorii czarno-białej i barwnej;
  - film i video film;
  - strony internetowe;
5. Uczestnicy Konkursu mogą startować w klasie młodzieżowej (do ukończenia 18 roku życia) lub w klasie dorosłych.
6. W każdej kategorii i klasie wiekowej przewidziane są po 3 nagrody i wyróżnienia.
7. Uczestnicy zobowiązani są do złożenia (nadesłania) prac w Zarządzie Głównym PTTK w Warszawie, ul. Senatorska 11 do dnia 31.03.2000.
8. Rozstrzygnięcie Konkursu nastąpi do dnia 31.05.2000.
9. Nagrodzone i wyróżnione we wszystkich kategoriach prace będą eksponowane na wystawach, w szczególności podczas V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego i obchodów Jubileuszu 50-lecia PTTK w grudniu 2000 r. w siedzibie Towarzystwa.
10. Wyniki Konkursu zostaną opublikowane w prasie PTTK. Wręczenie nagród i wyróżnień nastąpi podczas obchodów jubileuszowych w grudniu 2000 r. w Warszawie.
11. Organizatorzy Konkursu zastrzegają sobie prawo nieodpłatnego wykorzystania nagrodzonych i wyróżnionych prac lub ich fragmentów dla propagowania idei i celów PTTK.
12. Do zorganizowania i przeprowadzenia Konkursu Prezydium ZG powoła Jury, którego decyzje mają charakter ostateczny. Jury ma prawo innego podziału nagród

i wyróżnień, niż wynika to z niniejszego Regulaminu, może też nie przyznać ich lub nie rozstrzygnąć Konkursu w którejś kategorii.

13. Skład Jury, wykaz i wysokość (wartość) nagród oraz wyróżnień zostaną podane w terminie późniejszym w specjalnym komunikacie zamieszczonym w *Informacjach Zarządu Głównego*. Nagrody mogą mieć charakter pieniężny lub rzeczowy.

Uchwała Nr 226/99 Prezydium ZG PTTK z dnia 22 października 1999 roku

w sprawie członkostwa w Naturfreunde Internationale

Na podstawie art. 31 poz. 2 pkt. 1 i 7 Statutu PTTK Prezydium ZG PTTK postanowiło:

- o przystąpieniu PTTK Naturfreunde Internationale na zasadach członka afiliowanego;
- zatwierdzić wspólne ustalenia rozmów przedstawicieli ZG PTTK z kierownictwem NFI, stanowiące załącznik niniejszej uchwały.

Zarząd Główny PTTK

Ustalenia w sprawie członkostwa w Naturfreunde Internationale

1. Dokonano wymiany informacji na temat aktualnej działalności Naturfreunde Internationale i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Celem bliższego zapoznania się wymieniono teksty statutów i innych ważnych dokumentów obydwu organizacji.
2. Przyjęto, że PTTK wystąpi do NFI z wnioskiem o przyjęcie w poczet NFI na prawach członka stowarzyszonego /Associated Member/.
3. PTTK aktywnie włączy się do działalności programowej NFI a jej przedstawiciel na Kongresie w Blankenberge zaprezentuje PTTK i propozycje współdziałania w ramach NFI.
4. Celem współpracy PTTK i NFI jest, by całe PTTK z wszystkimi członkami stało się członkiem organizacji i „Naturfreunde Internationale”. Aby to zrealizować dąży się do ustalenia składki członkowskiej na każdego członka odpowiadającej sile nabywczej odpowiadającej w Polsce.
5. W czasie przejściowym stowarzyszonego członkostwa do następnego Kongresu NFI w roku 2002 PTTK zapłaci opłatę za tę część członków, którzy kupią znaczek członkowski NFI. Wysokość opłaty za znaczek będzie ustalana między NFI i PTTK każdego roku.
6. Członkowie PTTK z wklejonymi do legitymacji znaczkami NFI mają prawo do zniżek organizacyjnych w obiektach partnerów - członków NFI na ogólnych zasadach.
7. PTTK udzieli członkom organizacji partnerskich NFI zniżek organizacyjnych w wysokości 20% w obiektach turystyki kwalifikowanej (ok. 100 obiektów głównie w górach i nad wodami).

8. Podstawą udzielania tych zniżek będzie dokument stwierdzający przynależność danej osoby do jednej z organizacji - członków NFI, wraz z potwierdzeniem opłacenia składek na dany rok kalendarzowy.
Naturfreunde Internationale dostarczy odpowiednich dokumentów, które będą przez PTTK przykazane kierownikom obiektów turystyki kwalifikowanej.
9. W przypadku przyjęcia do Naturfreunde Internationale Zarząd Główny PTTK dołoży starań, aby poinformować członków PTTK o Naturfreunde Internationale, członkach Federacji a także płaszczyznach możliwej współpracy. Analogiczne starania podejmie Naturfreunde Internationale w odniesieniu do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.
10. W przypadku przyjęcia do Naturefreude Internationale PTTK zaznaczy to członkostwo w oficjalnych dokumentach jako dodatek do logo PTTK, przy czym nastąpi to krok po kroku wraz z wymianą formularzy.
11. NFI stworzy i przeprowadzi z PTTK w następnych latach wspólne projekty (np. seminaria).

●

Prezydium ZG PTTK na posiedzeniu dn. 22.10.1999 r. jednomyślnie przyjęło następujące uchwały w sprawie zatwierdzenia statutów oddziałów PTTK:

- 1) Oddziału PTTK im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie. Uchwała otrzymała nr 227/99.
- 2) Oddziału PTTK przy ZML „Kęty” SA. w Kętach. Uchwała otrzymała nr 228/99.
- 3) Oddziału PTTK „Ziemi Kamiennogórskiej” w Kamiennej Górze. Uchwała otrzymała nr 229/99.
- 4) Wojskowego Oddziału PTTK w Krośnie Odrzańskim. Uchwała otrzymała nr 230/99.
- 5) Oddziału PTTK w Żaganiu. Uchwała otrzymała nr 231/99.
- 6) Oddziału PTTK im. R. Nitribitta w Krynicy. Uchwała otrzymała nr 232/99.
- 7) Oddziału PTTK w Gostyninie. Uchwała otrzymała nr 233/99.
- 8) Oddziału PTTK w Żyrardowie. Uchwała otrzymała nr 234/99.
- 9) Oddziału PTTK w Bilgoraju. Uchwała otrzymała nr 235/99.
- 10) Oddziału PTTK w Bielsku Białej. Uchwała otrzymała nr 236/99.

●

Uchwała Nr 237/99 Prezydium ZG PTTK z dnia 22 października 1999 roku

w sprawie powołania Oddziału Wojskowego PTTK przy Klubie Wojsk
Lotniczych i Obrony Powietrznej w Warszawie.

Na podstawie Art.31 ust.2 pkt 9 oraz w związku z Art.Art. 48 i 49 ust. 2 STATUTU PTTK, po przeanalizowaniu dokumentacji Zjazdu Założycielskiego Oddziału Wojskowego PTTK w Warszawie, który odbył się 31 sierpnia 1999 roku i po rozpatrzeniu wniosku o powołanie Oddziału, Prezydium ZG PTTK :

1. wyraża zgodę na powołanie Oddziału Wojskowego PTTK przy Klubie Wojsk Lotniczych i Obrony w Warszawie Powietrznej jako terenowej jednostki organizacyjnej Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego;
2. zatwierdza z poprawkami (załącznik nr 1 do niniejszej uchwały) Statut Oddziału uchwalony przez Zjazd Założycielski Oddziału Wojskowego PTTK w Warszawie.

Uchwałę wydaje się celem przedłożenia w Sądzie Okręgowym w Warszawie przy rejestracji Oddziału.

Prezydium Zarządu Głównego PTTK

●

**Uchwała Nr 239/99 Prezydium ZG PTTK
z dnia 22 października 1999 roku
w sprawie zmian w regulaminie Odznaki „Turysta-Przyrodnik”.**

Po zapoznaniu się z projektem nowelizacji regulaminu Odznaki „Turysta - Przyrodnik” przedstawionym przez Komisję Ochrony Przyrody ZG PTTK, Prezydium Zarządu Głównego PTTK zatwierdza nowy regulamin Odznaki „Turysta – Przyrodnik”, zalecając publikację jednolitego tekstu regulaminu.

Prezydium Zarządu Głównego PTTK

●

**REGULAMIN ODZNAKI
„TURYSTA - PRZYRODNIK”**

I. Postanowienia ogólne.

1. Odznaka „Turysta-Przyrodnik” jest odznaką ustanowioną przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego, na wniosek Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK.
Celem odznaki jest budzenie zainteresowań przyrodniczych wśród turystów krajowych oraz turystów zagranicznych i zachęcanie ich do działalności na rzecz ochrony przyrody.
2. Odznaka „Turysta-Przyrodnik” ustanowiona jest w dwóch rodzajach jako mała i duża oraz odznaka honorowa.
  - a) Mała odznaka ma cztery stopnie:
    - popularna - przedstawia dziewięćsił na tle zielonym,
    - brązowa - przedstawia dziewięćsił na tle niebieskim,
    - srebrna - przedstawia dziewięćsił na tle żółtym,
    - złota - przedstawia dziewięćsił na tle białym
  - b) Duża odznaka ma dwa stopnie:
    - srebrny - przedstawia dziewięćsił na tle srebrnym oksydowanym
    - złoty - przedstawia dziewięćsił na tle złotym oksydowanym
  - c) Odznaka honorowa jest jednostopniowa - przedstawia dziewięćsił na tle czerwonym
3. Odznakę w stopniu popularnym, brązowym i srebrnym weryfikują i przyznają komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta - Przyrodnik”. Odznakę w stopniu małym - złotym oraz odznaki duże srebrną i złotą weryfikują komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik”, a przyznaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK.
4. Oddziałowe referaty weryfikacyjne Odznaki „Turysta -Przyrodnik”, na wniosek oddziału, powołuje Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK.

II. Warunki zdobycia odznaki.

5. Odznakę „Turysta-Przyrodnik” mogą otrzymać osoby, które ukończyły przynajmniej:
  - 7 rok życia - odznakę małą popularną, brązową, srebrną i złotą
  - 18 rok życia - odznakę dużą srebrną i dużą złotą.
6. Ubiegający się o odznakę obowiązany jest :
  - wykazać się podstawowymi wiadomościami o zwiedzanym obiekcie,
  - prowadzić książeczkę „Turysty-Przyrodnika”, w której uzyskuje potwierdzenie zwiedzanych obiektów,

- wykonać dodatkowe prace np. wykonać opis obiektu przyrodniczego, sporządzić szkic obiektu, wykonać dokumentację fotograficzną, prowadzić obserwacje przyrodnicze, wziąć udział w pracach porządkowych na terenie obiektu lub wokół niego, wziąć udział w pracach zalesieniowych itp. - na apel komisji.
7. Odznakę można zdobyć tylko w kolejności stopni począwszy od stopnia brązowego. Zdobywanie odznaki w stopniu popularnym nie jest obowiązkowe. W okresie jednego roku można zdobyć tylko jeden stopień odznaki.
  8. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu popularnym jest zdobycie 20 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata.
  9. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu brązowym jest zdobycie 50 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata.
  10. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu srebrnym jest zdobycie 100 punktów w czasie nie dłuższym niż cztery lata.
  11. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu złotym jest zdobycie 200 punktów w czasie nie dłuższym niż pięć lat.
  12. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu dużym srebrnym jest zdobycie 300 punktów oraz zwiedzenie 7 parków narodowych w dowolnym okresie czasu.
  13. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu dużym złotym jest zdobycie 500 punktów oraz zwiedzenie 10 parków narodowych w dowolnym okresie czasu.
  14. Punkty do odznaki można zdobywać w czasie grupowych lub indywidualnych wycieczek.
  15. Do potwierdzenia zwiedzania obiektu upoważnieni są:
    - instruktorzy ochrony przyrody,
    - instruktorzy opieki nad zabytkami i instruktorzy krajoznawstwa,
    - przewodnicy turystyki kwalifikowanej i przewodnicy,
    - w przypadku zdobywania odznaki w stopniu popularnym i brązowym przez młodzież zrzeszoną w SKKT, również opiekunowie kół,
    - potwierdzenie stanowi również pieczęć z pobliskiej instytucji (np. fabryka, sklep, kiosk, kościół, sołtys).
  16. Instruktorzy Ochrony Przyrody zwolnieni są od zdobywania potwierdzeń zwiedzanego obiektu.
  17. Osoby ubiegające się o przyznanie odznaki przedstawiają właściwej komisji ochrony przyrody książeczkę „Turysty-Przyrodnika” z potwierdzonymi punktami niezbędnymi dla uzyskania odznaki odpowiedniego stopnia. Osoby, które wykonały dodatkowe prace, przedstawiają ich wyniki (np. opis, szkic itp.) lub potwierdzenie wykonania tych prac (np. prace porządkowe itp.).
  18. Do książeczki przysyłanej do weryfikacji należy załączyć znaczki pocztowe o nominałach równych jak przy wysyłanej książeczce (na list zwykły lub polecony).
  19. Komisja dokonuje weryfikacji odznaki najpóźniej w okresie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku.
  20. Odznakę honorową nadaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego z własnej inicjatywy lub na złożony wniosek:
    - oddziałowym komisjom ochrony przyrody lub oddziałom za znaczne osiągnięcia na polu ochrony przyrody,
    - osobom zasłużonym na polu poznawania i ochrony przyrody, a także osobom i instytucjom wspierającym ochronę przyrody we współdziałaniu z komisjami ochrony przyrody.

III. Postanowienia końcowe.

21. Zmodyfikowany regulamin obowiązuje turystę od momentu podjęcia zbierania punktów na następny rodzaj odznaki po dniu wejścia w życie powyższego regulaminu.
23. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK.

IV. Punktacja Odznaki „Turysta -Przyrodnik”.

1. Za prowadzenie lub udział w prowadzeniu wycieczki przyrodniczej, zorganizowanie lub udział w zorganizowaniu imprezy popularyzującej

ochronę przyrody (za każdy dzień)	- 5 punktów
2. Za udział w wycieczce przyrodniczej (za każdy dzień)	- 2 punkty
3. Za zwiedzenie pomnika przyrody, grupy pomników lub alei	- 2 punkty
4. Za zwiedzenie użytku ekologicznego	- 2 punkty
5. Za zwiedzenie stanowiska dokumentacyjnego	- 2 punkty
6. Za zwiedzenie ścieżki przyrodniczej	- 4 punkty
7. Za zwiedzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego	- 4 punkty
8. Za zwiedzenie obszaru chronionego krajobrazu	- 4 punkty
9. Za zwiedzenie rezerwatu	- 5 punktów
10. Za udział w prelekcji lub odczycie	- 1 punkt
11. Za zwiedzenie urządzeń hydrotechnicznych (jazzy, kanały, budowle wykorzystujące siłę wody lub wiatru)	- 3 punkty
12. Za zwiedzenie parku krajobrazowego lub leśnego kompleksu promocyjnego	- 8 punktów
13. Za zwiedzenie parku narodowego	- 10 punktów
14. Za zwiedzenie innych obiektów przyrodniczych (np. ogrodów dendrologicznych, botanicznych, zoologicznych, muzeów przyrodniczych, parków dworskich i zabytkowych cmentarzy)	- 5 punktów
15. Za wykonanie prac na rzecz obiektu przyrodniczego (praca udokumentowana)	- 5 punktów
16. Za roczne bezpośrednio prowadzenie udokumentowanych, systematycznych obserwacji przyrodniczych - dla każdego obiektu	- 10 punktów
17. Za uzyskanie uprawnień opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody	- 10 punktów
18. Za pełnienie funkcji opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody (za każdy rok)	- 5 punktów
19. Za działalność popularyzatorską w zakresie przyrodoznawstwa lub ochrony przyrody (prelekcja, odczyt, wystawa) - za powtórzenie tematu	- 10 punktów - 5 punktów
20. Za zwiedzanie muzeów na terenie parków narodowych i krajobrazowych	- 5 punktów

V. UWAGI

1. Punkty do odznaki popularnej i brązowej mogą być zdobywane w województwie zamieszkania. Punkty do odznaki srebrnej zdobyte za zwiedzanie obiektów w województwie zamieszkania nie mogą stanowić więcej niż 70 % ogólnej ilości punktów, do odznaki złotej - nie mogą stanowić więcej niż 50 % ogólnej ilości punktów. Punkty za zwiedzanie dla odznak dużych muszą być zdobywane poza województwem zamieszkania.
2. Raz zwiedzany obiekt, wykonana praca, ukończony kurs nie mogą być zaliczone powtórnie do punktacji na wyższy stopień odznaki (nie dotyczy odznak dużych).
6. Punkty za działalność popularyzatorską nie mogą stanowić więcej niż 50% ogólnej ilości punktów.
7. Pomniki przyrody stanowią integralną część rezerwatu lub parku krajobrazowego – nie mogą być oddzielnie punktowane. Rezerwaty w parkach narodowych i krajobrazowych są zaliczane za 5 punktów.
8. Punkty zebrane na daną odznakę przed wejściem w życie znowelizowanego regulaminu obowiązują w przyznawaniu odznak według dotychczasowych zasad.

Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK

Kadra programowa Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego
Stan na koniec 1998r. po reformie administracyjnej kraju.

Edward Jabłoński Główna Komisja Rewizyjna PTTK

Z PRAC GKR

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze zrzesza (tabela) 89.851 członków w 3.268 Kołach i Klubach. W Towarzystwie działa 1205 Komisji i Zespołów powoływanych przez Zarząd Główny i Zarządy Oddziałów. Największa liczba członków jest w województwach śląskim (17.128) i mazowieckim 13.166. Między 5.000 a 10.000 członków jest w 5 województwach od 2.000 do 5.000 w 6 a poniżej 2.000 w trzech. Na 3268 Kół i Klubów największa ich liczba znajduje się w tych samych województwach gdzie jest najwięcej członków tj. w śląskim 505 i mazowieckim 422. Najmniej odpowiednio 72 i 94 Kół i Klubów zarejestrowanych jest w województwach lubuskim i świętokrzyskim.

Kadra programowa jest podstawą tworzonych Komisji i Zespołów, które traktowane są jako gremia doradcze Zarządów Oddziałów. W województwach śląskim i małopolskim liczba Komisji i Zespołów jest największa: 207 i 151. Najmniej Komisji i Zespołów działa w Oddziałach województw warmińsko – mazurskiego 20 i lubuskiego 26.

Członkowie Towarzystwa posiadają łącznie 30.885 uprawnień przodowniczych, instruktorskich, organizatora turystyki i innych. Analogicznie jak w przypadku liczby członków i kół najwięcej uprawnień notuje się w województwach: śląskim 4.871 i mazowieckim 3.873. Powyżej 3.000 uprawnień zanotowano również w województwach małopolskim 3.187 i wielkopolskim 3.092. W dwóch województwach liczba uprawnień jest w granicach 2.000 – 3.000 w sześciu 1.000 – 2.000 a w czterech poniżej 1.000. Najmniejszą liczbę uprawnień zanotowano w województwach: podlaskim 452 i lubuskim 430. Członkowie kadry programowej najczęściej posiadają uprawnienia organizatorów turystyki 10.034 a dalej przodowników turystyki pieszej 3.406, przodowników turystyki górskiej 3.145 Te trzy stanowią ponad 50% całej liczby uprawnień.

W 1998r. dokonano próby oszacowania liczby osób kadry programowej z pominięciem przypadającej na każdą osobę uprawnień. Oszacowanie takie jest bardzo cenne gdyż pozwala stwierdzić ile faktycznie mamy w Towarzystwie osób z uprawnieniami. W całym kraju we wszystkich Oddziałach Towarzystwa mamy 9.800 członków posiadających co najmniej 1 uprawnienie kadry programowej. Największa liczba członków kadry zanotowana jest w województwach: śląskim 1.631, mazowieckim 1.293 i małopolskim 1.027. Pomiędzy 500 a 1.000 członków kadry zanotowano w trzech województwach a w pozostałych dziesięciu zanotowano liczbę mniejszą niż 500.

Jedną z miar aktywności kadry jest liczba zweryfikowanych odznak turystyki kwalifikowanej, krajoznawczych i innych. Łącznie w 1998r. zweryfikowano 42.652 odznaki a w tym: GOT 14.794, Krajoznawcze Regionalne 7.066, OTP 6.353. Najwięcej odznak

zweryfikowano w województwach: śląskim 6.058, dolnośląskim 5.506, mazowieckim 4.930, małopolskim 4.850. Razem w czterech wyżej wymienionych województwach zweryfikowano 50% wszystkich zdobytych odznak. w trzech województwach liczba zdobytych odznak była niższa niż 1.000.

Drugą jak można sądzić miarą aktywności kadry programowej Towarzystwa jest liczba organizowanych imprez turystyki kwalifikowanej i liczba uczestniczących w imprezach osób. W 1998r. Towarzystwo było organizatorem 26.182 imprez w których wzięło udział 674.119 osób. Najwięcej imprez zorganizowano w województwach: śląskim 5.389, mazowieckim 3.919 i małopolskim 3.003. W tych samych województwach w imprezach turystyki kwalifikowanej uczestniczyło również najwięcej osób i tak w woj.: śląskim 136.004, mazowieckim 94.472, małopolskim 64.283.

Wśród członków każdego Koła i Klubu (liczącego średnio 27 osób) są 3 osoby posiadające uprawnienia kadry programowej. Najczęściej będzie to organizator turystyki, przodownik turystyki pieszej lub górskiej, ewentualnie instruktor krajoznawstwa. Członkowie kadry w każdym Kole i Klubie posiadają łącznie ponad 9 uprawnień. Największe nasycenie kadry w Kołach i Klubach występuje w województwach: śląskim 4,8 kujawsko – pomorskim 3,9; warmińsko – mazurskim 3,4 ; lubuskim 3,3; małopolskim 3,3 a największą liczbę uprawnień posiadają członkowie w Kołach i Klubach województw: śląskiego 19,9, pomorskiego 12,4 małopolskiego 10,3; wielkopolskiego 9,8; kujawsko – pomorskiego 9,7.

Każdy członek kadry programowej był w 1998r. organizatorem około trzech imprez turystyki kwalifikowanej w których wzięło udział 69 osób. Najwięcej zorganizowanych imprez przypadło na członka kadry programowej województwa: pomorskiego 5,4, podlaskiego 4,1, dolnośląskiego 3,5, śląskiego 3,3 i mazowieckiego 3,0. Jeden członek kadry organizował najmniej imprez w województwach: kujawsko – pomorskim 1,2, świętokrzyskim 1,2, i wielkopolskim 1,6.

Analizując dynamikę zmian liczby członków i kadry programowej Towarzystwa oraz liczby przyznawanych odznak i organizowanych imprez w latach 1991,1996 i 1998 można stwierdzić, iż utrzymuje się tendencja obniżenia:

- liczby członków w Towarzystwie,
- liczby Kół, Klubów, Komisji i Zespołów,
- liczby uprawnień przodowniczych, instruktorskich i innych,
- liczby organizowanych imprez turystyki kwalifikowanej i biorących w nich udział uczestników

można zauważyć tendencję wzrostu:

- liczby zdobytych odznak krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej
- liczby przyznawanych odznak przez jednego uprawnionego,
- liczby imprez organizowanych przez członka kadry programowej (uprawnionego)

26 Krótką analizę stanu kadry programowej PTTK oraz wybranych elementów jej aktywności przeprowadzono w oparciu o dane uzyskane ze sprawozdań przesłanych przez

Oddziały. Mimo iż Oddziały działały w 49 województwach uzyskane dane zestawiono w odniesieniu do 16 województw wg obecnie obowiązującego terytorialnego podziału kraju. Analizę w odniesieniu do województw należy zatem traktować jako opis zastalego stanu a nie w aspekcie oceny działalności.

**Kadra programowa PTTK oraz wybrane elementy jej działalności.
Wartości liczbowe w województwach po reformie terytorialnej kraju.**

Lp	Województwo	Liczba członków	Liczba kół i klubów	Liczba komisji i zespołów	Uprawnienia kadry program.	Liczba osób kadry	Zdobyte odznaki *	Liczba organ. imprez
1	Dolnośląskie	7.950	282	119	2.632	867	5.506	2.687
2	Kujawsko-Pomorskie	5.827	191	48	1.861	736	2.607	888
3	Lubelskie	3.183	165	43	1.280	379	1.239	808
4	Lubuskie	1.599	72	26	430	237	330	516
5	Łódzkie	3.760	131	64	1.021	339	1.368	959
6	Małopolskie	8.832	311	151	3.187	1.027	4.850	3.003
7	Mazowieckie	13.166	422	138	3.873	1.296	4.930	3.911
8	Opolskie	2.888	111	40	894	300	563	645
9	Podkarpackie	3.452	127	50	1.172	310	1.783	633
10	Podlaskie	1.571	91	33	452	155	673	631
11	Pomorskie	4.279	191	54	2.359	415	2.521	2.240
12	Śląskie	17.128	505	207	4.871	1.631	6.058	5.389
13	Świętokrzyskie	1.941	79	43	1.574	380	1.924	456
14	Warmińsko-Mazurskie	2.678	81	20	743	272	1.976	615
15	Wielkopolskie	6.548	311	116	3.092	970	2.848	1.530
16	Zachodnio-Pomorskie	5.049	198	53	1.492	477	3.446	1.271
	Razem 1998r.	88.919	3.268	1.228	30.885	9.800	42.652	26.182
	1996r.	99.975	3.438	1.221	44.821	-	38.663	28.893
	1991r.	233.305	5.841	1.328	69.735	-	41.758	36.899

* suma zdobytych odznak krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej

● PRZED V KONGRESEM KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO ●

WNIOSKI

*Ogólnopolskiego Sejmiku Przedkongresowego w Gdańsku
w dniach 18 - 20 czerwca 1999r.*

Uczestnicy Ogólnopolskiego Sejmiku Krajoznawczego „Wiatr od morza” obradującego w dniach 18 - 20 czerwca 1999r. w Gdańsku po prezentacji referatów, komunikatów oraz dyskusji kończącej Sejmik, sformułowali szereg wniosków i uwag, których upowszechnienie winno być udziałem struktur społecznych, samorządowych i państwowych oraz powinno stanowić element treści obrad Kongresu Krajoznawczego „GNIEZNO 2000”

1. Minione półwiecze charakteryzowało się nieskuteczną ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego, czego wyrazem jest jego degradacja we wszystkich elementach składowych, a formalne tworzenie obszarów chronionych okazało się być niewystarczające.

Uważamy, że dorobek wielu pokoleń został zdegradowany w ciągu ostatnich dwóch generacji. Dostrzegamy również negatywne zjawiska, które w tych sferach zaistniały już w okresie transformacji, np. prywatyzacja lasów i gruntów bez zabezpieczeń systemowych powodować może m.in. nieobliczalne straty w krajobrazie, perturbacje związane z wytyczeniem szlaków turystycznych itp.

Sprzedawanie obiektów zabytkowych osobom bez świadomości historycznej i notarialnych zabezpieczeń konserwatorskich prowadzi w wielu przypadkach do nieodwracalnych zniszczeń. Dotyczy to również działań instytucji, związków i stowarzyszeń religijnych. Zauważamy też nowe zjawisko wykupywania terenów z obiektami zabytkowymi, celowe ich degradowanie, aby w ich miejsce zbudować nowe, nie mające nic wspólnego z ich dawnym wizerunkiem.

Zauważa się również zjawisko dotychczas nie obserwowane, bardzo niekorzystną, bierną postawę służb konserwatorskich, które tym samym dokładają rękę do zabudowy tradycyjno-historycznych układów miejskich i wiejskich agresywną, wsółczesną architekturą, nie mającą żadnego związku z „duchem” miejsca

Przykłady te świadczą o błędnych rozwiązaniach systemowych. Apelujemy o racjonalne decyzje.

2. Wyrażamy ogromny niepokój działalnością Dyrekcji Generalnej PKP, która niszczy nie tylko kolej wąskotorową /klasycznym przykładem jest całkowite zniszczenie europejskiej rangi kolejki wąskotorowej na Żuławach Wiślanych w tym także budynków, przepraw promowych, mostów itp./, a także normalnotorową, szczególnie tzw. lokalną /prowincjonalną/ z całą historyczno-zabytkową otoczką z nią związaną - powodując w ten sposób degradację historycznego wizerunku oraz cywilizacyjne cofnięcie znaczącej liczby miast, miasteczek i wsi.
3. Postulujemy, aby w celu likwidowania architektonicznego chaosu, jaki po II wojnie światowej zaistniał w polskim krajobrazie, systematycznie i konsekwentnie wprowadzać rozwiązania architektoniczne opierające się na rodzimych tradycyjno-historycznych wzorach /regionalnych, lokalnych/ wypracowanych w ciągu wielu pokoleń /nie wyłączając osiedli domków letniskowych/.
4. Uwzględniając wyjątkowe walory krajobrazowe Żuław Wiślanych - jedyne tego rodzaju w Polsce - a także przypominając 50-lecie ich osuszenia po zalaniu przez Niemców w 1945r., postulujemy, aby ten obszar objąć w całości specjalnym statusem ochronnym.

5. Uwzględniając symboliczną rolę Wisły w dziejach Polski stawiamy wniosek o opracowanie i wytyczenie Ogólnopolskiego Szlaku Nadwiślańskiego /pieszego lub rowerowo-pieszego/.
6. W związku z tysiącleciem kanonizacji św. Wojciecha byłoby wskazane opracowanie i wytyczenie Ogólnopolskiego Szlaku jego imienia.
7. Wnioskujemy również o przeprowadzenie inwentaryzacji krajoznawczej miejsc pamiątkowych, związanych z uprawianiem turystyki kajakowej, pieszej i górskiej przez Papieża Polaka Jana Pawła II.
8. Zwracamy uwagę na konieczność powrotu do bibliotek szkolnych wydawnictw turystycznych i krajoznawczych w tym regionalnych, gdyż są one bazą dla działalności SKKT i źródłem wiedzy dla nauczycieli - ich opiekunów.
9. Wyrażamy opinię że rola muzeów, zwłaszcza Centralnego Muzeum Morskiego z jego oddziałami: SM „Dar Pomorza”, Muzeum Rybołówstwa w Helu i Muzeum Wisły w Tczewie, Muzeum Marynarki Wojennej, pomorskich muzeów regionalnych, muzeów i PTTK-owskich izb regionalnych jest istotna w procesie edukacji społeczeństwa, szczególnie młodzieży. W działalności turystyczno-krajoznawczej należy zintensyfikować współpracę szkolnych środowisk PTTK-owskich i muzeów.
10. Jesteśmy przekonani o znaczącej roli centralnych i regionalnych czasopism turystyczno-krajoznawczych. Dbalność o wysoki poziom merytoryczny własnych publikowanych materiałów turystyczno-krajoznawczych musi iść w parze z krytyczną analizą wydawnictw z tego zakresu ukazujących się w ostatnich latach masowo z licznymi błędami merytorycznymi.
11. Wyrażamy niepokój związany z zapisami projektu ustawy o ochronie dóbr kultury, który eliminuje społeczny ruch ochrony zabytków. Społeczni opiekunowie zabytków przyczynili się do uratowania wielu obiektów zabytkowych i byli wyrazicielami opinii publicznej wobec działań organów państwowych i samorządowych. Przygotowana ustawa jest sprzeczna z ideą upodmiotowienia społeczeństwa, pobudzenia aktywności społecznej i inicjatyw lokalnych

Gdańsk, dnia 20 czerwca 1999r.

STANOWISKO

**NA V KONGRES KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO-GNIEZNO 2000
UCZESTNIKÓW OGÓLNOPOLSKIEGO SEJMIKU KRAJOZNAWCZEGO
„Rola krajoznawstwa i turystyki w życiu osób niepełnosprawnych i w kształtowaniu
społeczeństwa do niepełnosprawności”,
Białymstok, 24-25 września 1999 r.**

Nawiązując do tradycji, piękna i bogactwa PTTK-owskiej spuścizny-
trzeba zrobić wszystko, aby środowisko niepełnosprawnych członków i
sympatyków PTTK mogło zrealizować swe krajoznawcze i turystyczne
pasje. Tacy sami są wśród nas! Ich życiowa wiedza i trudne doświadczenia
w sposób szczególny wymagają wsparcia na krajoznawczych szlakach.
Budowa demokratycznych norm w naszym państwie – powinna sprzyjać
niwelowaniu istniejących barier środowiskowych i psychologicznych,
pomagać w wyjściu z izolacji społecznej, likwidacji barier
architektonicznych, a także przynieść zdecydowany rozwój produkcji
urządzeń pomagających w samodzielnym uprawianiu aktywnych form
turystyki i krajoznawstwa przez osoby niepełnosprawne.

Oczekujemy, iż wszystkie ogniwa PTTK zadbają o urozmaiconą ofertę krajoznawczo-turystyczną wobec naszych Koleżanek i Kolegów – wyróżnionych swą zależnością od nas – ludzi zdrowych.

Aktywne krajoznawstwo i turystyka w decydującej mierze mogą pomniejszyć różnorakie ograniczenia osób niepełnosprawnych, poprawić ich kondycję psychiczną i zdrowotną.

Uczyńmy wszystko, aby sprawni inaczej zostali pełnoprawnymi członkami naszej PTTK-owskiej społeczności!

Uczestnicy Sejmiku

POSEJMIKOWE REMINISCENCJE

W dniach 24-25 września 1999 r. odbył się w Białymstoku i okolicach ogólnopolski sejmik pt. "Rola krajoznawstwa i turystyki w życiu osób niepełnosprawnych i w kształtowaniu społeczeństwa do niepełnosprawności". Został on zorganizowany przez Radę ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych ZG PTTK we współpracy z Oddziałem Regionalnym PTTK w Białymstoku, Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego i Filharmonią Białostocką. Głównym celem sejmiku było przyjęcie stosownego stanowiska przed V Kongresem Krajoznawstwa Polskiego w Gnieźnie /rok 2000/.

Pogoda od początku dopisywała uczestnikom. Cała impreza zaczęła się w piątek 24. IX.br. o godz. 10,00 konferencją prasową, podczas której poruszono najważniejsze problemy z życia PTTK, a także w zakresie dokonań krajoznawczych przed zbliżającym się Kongresem. W godzinę później ja zacząłem zasadniczą część obrad, wygłaszając mój krasomówczy tekst "Moi najwierniejsi przyjaciele", dotyczący książek krajoznawczych, podróży po Polsce. Jak zwykle zżerała mnie trema, ale czułem dużą sympatię zgromadzonych gości sejmiku.

Moja Mama przywitała zebranych i dokonała krótkiego wprowadzenia do czekających nas obrad oraz imprez towarzyszących.

Nastąpił też miły moment wręczenia medali pamiątkowych "Za współpracę z PTTK". Otrzymał je z rąk kol. Andrzeja Gordona - Sekretarza Generalnego PTTK - pan Mikołaj Bruczko - przedstawiciel dyrektora Zakładu Obsługi Komunikacji Miejskiej oraz pan Andrzej Lechowski - dyrektor Państwowego Muzeum w Białymstoku, z którym - my wózkowicze - "żyjemy za pan brat". Po tym uroczystym wstępie potoczyły się wystąpienia zaproszonych prelegentów. I tak prof. dr hab. Adam Cz. Dobroński /Uniwersytet w Białymstoku/ mówił o historii, zróżnicowaniu kulturowym i bogactwie walorów krajoznawczych Podlasia, Prof. dr hab. Tadeusz Łobożewicz /AWF Warszawa/ wyjaśnił rolę i znaczenie krajoznawstwa i turystyki w życiu osób niepełnosprawnych. Przy czym wyraźnie preferował tzw. "krajoznawstwo twórcze". Dr Elżbieta Gawryluk /Uniwersytet w Białymstoku/ zastanawiała się nad socjologicznymi aspektami obalania wszelkich barier przez niepełnosprawnych i wobec nich, a także wzajemnymi relacjami tzw. zdrowego społeczeństwa z osobami niepełnosprawnymi. Dr med. Irena Rutkowska /kier. Działu Rehabilitacji DSK w Białymstoku/ omawiała wpływ turystyki i krajoznawstwa na przedłużenie ozdrowieńczego procesu rehabilitacji medycznej. Po prelekcji dr Rutkowskiej nastąpiła przerwa podczas której - przy kawie, czekoladzie na go-

rażo, torcie i sękaczach - można było wyrazić swoje wrażenia i wymienić poglądy na temat wysłuchanych wystąpień. Po przerwie /na sali pozostali goście z całego kraju - 35 osób - oraz ci wszyscy, którym leży głęboko na sercu ta problematyka/ - wystąpił z aktualną informacją dotyczącą realizacji programu Porozumienia Zielonych Płuc Polski - dr Piotr Banaszuk /Politechnika Białostocka/. Ponieważ ze środków technicznych mogliśmy uruchomić tylko tzw. własny "ekran wyobraźni" - dr Piotr Banaszuk niezwykle sugestywnie przedstawił dorobek i najbliższe zamiary PZPP. Zebrani z satysfakcją odnotowali jego wystąpienie. Jako kolejny mówca zaprezentował się mgr Antoni Oleksicki - Wojewódzki Konserwator Zabytków, który mówił o dostępności obiektów zabytkowych /świeckich i sakralnych/ w ich penetracjach krajoznawczych dla osób niepełnosprawnych. Ponadto polemicznie odniósł się do wypowiedzi prof. dr hab. A. Cz. Dobrońskiego w kwestii domniemanych relikwów zabudowy carskiej na obecnym Podlasiu. Jako ostatnia z listy osób przewidzianych do wystąpień zaprezentowała się mgr Jadwiga Pisanko /z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Ł. Górnickiego/, która w trakcie pięknej gawędy, nawiązując do dorobku I i II Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej /1987, 1990/, podkreśliła konieczność rozwijania przewodników krajoznawczo-turystycznych ze specjalnym wyróżnieniem dostępności do obiektów. Zachęciła do ogłoszenia konkursu, który mógłby wyłonić nowe zastępy autorów literatury krajoznawczo-turystycznej. Zebrani zadawali liczne pytania poszczególnym prelegentom. Wśród osób o niezwyklej aktywności dał się poznać kol. A. Szczuciński. Toteż jednogłośnie wybrano go na przewodniczącego obrad w dniu następnym. Zebrani zostali poinformowani przez kol. Marię Marandę o specjalnym liście z pozdrowieniami, nadesłanymi przez panią Jolantę Kwaśniewską na ręce sejmiku, a także liście z redakcji dwumiesięcznika "Integracja". Odczytany też został list od kol. Tadeusza Stefańskiego - przewodniczącego Komisji Przewodniczącej ZG PTTK. Kolejnym punktem piątkowej części sejmiku był wyjazd / po przerwie obiadowej / do Białostockiego Muzeum Wsi. Tutaj nastąpiło spotkanie z liczną grupą dzieci i młodzieży poruszających się na wózkach inwalidzkich /wraz z rodzinami i osobami towarzyszącymi - było ich 70, w tym 19 osób niepełnosprawnych/. W ponad 100-osobowej grupie przebiegało plenerowe "Święto pieczonego ziemniaka". Prawdziwie polska, złota jesień towarzyszyła całej imprezie, a srebrzysto-szare nici babiego lata leniwie snuły się wokół uczestników "Święta" w ten drugi dzień kalendarzowej jesieni. Pobyt na świeżym powietrzu umilały nam, poza kiełbaskami, babką ziemniaczaną i kartofelkami pieczonymi w ognisku -

dwie przemile studentki z Wydz. Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Białostockiego, które organizowały interesujące konkursy /jedzenia pączków bez użycia rąk i na czas, podobnie jogurtów, tworzenia "Ody do ziemniaka", konkurencje sprawnościowe, a nawet "Randki w ciemno"/. Przygrywająca żwawo kapela z Wasilkowa - "U Siemiona" podnosiła temperaturę zabawy, która trwała grubo ponad 3 godziny!

Mile spędziliśmy ten wspólny czas - wytrwali krajoznawcy i turyści z całej Polski i my - członkowie i sympatycy Klubu "Sprawni inaczej", działającego już 5 lat przy Regionalnym Oddziale PTTK w Białymstoku!

Drugi dzień obrad goście sejmiku spędzili do południa na udanej, wartościowej dyskusji, która została uwieńczona stanowiskiem do zaprezentowania na V Kongresie Krajoznawstwa Polskiego w Gnieźnie. Wyczekiwaną częścią Sejmiku był Nadzwyczajny Koncert "Winda na studia" w Filharmonii Białostockiej, który rozpoczął się o godz. 12.00 w sobotę 25.IX. To ogromne przeżycie! Prawdziwa, podlaska mozaika artystyczna, w której występowali obok siebie artyści profesjonalści i amatorzy. Koncert zaczął się piękną sceną barkową, która miała przypomnieć czasy świetności Białegostoku w trakcie rządów Jana Klemensa Branickiego / w tej roli aktor Białostockiego Teatru Lalek i wykładowca Akademii Teatralnej - Piotr Damulewicz/. Jego żoną - Izabelą z Poniatowskich - została dr med./urolog/ - pani Barbara Darewicz. Panią hetmanową, jej dwór oraz orkiestrę barokową ubrała pani Teresa Słonicz - projektantka mody, właścicielka salonów "Gracya". Męskie stroje barokowe, a także wszystkie peruki zostały wypożyczone przez Teatr Dramatyczny w Białymstoku. Mogliśmy też wysłuchać popisów śpiewających pań: Magdaleny Andreew i Julitty Mirosławskiej /soprany/ i panów Zbigniewa Dębko i Marcina Nałęcz-Niesiołowskiego /obaj bas-baryton, gry na instrumentach /wiolonczela z przys-

tawką, fortepian, klarnet, flet, gitara akustyczna, virginal/, a także słowa poetyckiego /recytacja wiersza mistrza K.I. Gałczyńskiego, gawęda o miłości do ... podnoszenia cię żarów/. Moja Mama - jako prowadząca koncert - używała technik mieszanych: metafory poetyckiej, żartu, literackich opisów różnorodnych przeżyć człowieka. Przerwa również obfitowała w atrakcje. Można było uczestniczyć w dwóch aukcjach: sztuki profesjonalnej i ludowej oraz zakupić kapelusze i czapki jesienne. Ponieważ słońce dopiekało, część słuchaczy koncertu wyszła na piękne patio, aby tam odpocząć. Część artystyczną koncertu "Winda na studia" /wszystkie zgromadzone środki zostaną przekazane na budowę windy na Wydz. Humanistycznym Uniwersytetu w Białymstoku/ zamknął swym brawurowym wykonaniem jako bas-baryton "Tarantelli" G. Rossiniego - Marcin Nałęcz-Niesiołowski - dyrygent Filharmonii Białostockiej.

Na zakończenie koncertu odbyło się losowanie 19 cennych prezentów /dzieła sztuki, szkło artystyczne, albumy, wydawnictwa turystyczne, zestawy kosmetyków/ wśród osób, które nabyły bilety-cegiełki. Wyraźnie było widać, iż koleżanki i koledzy, którzy przybyli na sejmik do Białegostoku, ucieszyli się z niezwyklej formy koncertu, nazywając go między sobą "nadzwyczajną szansą na sukces"! Po atrakcjach artystycznych przyszedł czas na coś dla ciała - smaczny obiad w stołówce Zespołu Placówek Kształcenia Artystycznego. Ostatnim punktem dwudniowego sejmiku była wycieczka autokarowa dla gości z całego kraju, na przepięknej trasie - Białystok - Tykocin - Choroszcz.

Wycieczkę poprowadził nasz "eksportowy" przewodnik - kol. Sławomir Halicki.

Jestem bardzo szczęśliwy, iż mogłem uczestniczyć w tym sejmiku.

Lukasz Maranda

Rocznice w Oddziale Krakowskim PTTK

W dniach 15 do 17 października w Krakowie odbył się cykl imprez zorganizowanych przez Oddział Krakowski PTTK. Poświęcone były one rocznicy 50 lecia zorganizowanego przewodnictwa w ramach PTTK na ziemi krakowskiej oraz 80 leciu zorganizowanego ruchu turystycznego na ziemi krakowskiej. W obchody tego Jubileuszu został włączony Sejmik Krajoznawczy nt. „Umilowanie tradycji regionalnych - twórczy wkład Krakowa do życia w zjednoczonej Europie” będący elementem przygotowań naszego Towarzystwa do V Kongresu Krajoznawstwa, który odbędzie się w 2000 roku w Gnieźnie.

Nad całością obchodów patronat objął Marszałek Województwa Małopolskiego, Marek Nawara.

Oficjalna część obchodów rozpoczęła się 15 października w Wojskowym Ośrodku Kultury przy ulicy Zyblikiewicza 1. Wśród przybyłych gości byli: Marek Nawara - Marszałek Województwa Małopolskiego, Ryszard Masłowski - Wojewoda Małopolski, Piotr Boroń - Przewodniczący Komisji Kultury Rady Miasta Krakowa, którzy przemawiając do zebranych przewodników, jednocześnie, wobec wyjazdu z delegacją do Ojca Świętego w dniu 16 października, złożyli życzenia i podziękowanie za działalność przedstawicielom Oddziału Krakowskiego PTTK. Życzenia takie przesłał na ręce Zarządu Oddziału również Prezydent Miasta Krakowa - Andrzej Gołaś. Na zaproszenie przewodników i

Oddziału Krakowskiego na spotkanie przybył również Jan Bączek – Przewodniczący Krakowskiej Izby Turystyki. Władze Naczelne PTTK reprezentowali Koledzy: Członkowie Prezydium Zarządu Głównego – Zbigniew Kresak, Członek Plenum Zarządu Głównego, Przewodniczący Komisji Przewodnickiej ZG PTTK - Tadeusz Stefański, Wiceprzewodniczący Komisji Przewodnickiej ZG PTTK – Wacław Derejczyk i jej Sekretarz - Wiesław Kędzierawski, Wiceprzewodniczący Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK – Jan Baliński. W sympatycznej atmosferze spotkania prowadzonego przez Członka Honorowego naszego Towarzystwa, Dyrektora Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej, Kolegę Zbigniewa Kreska, liczni nasi Koleżanki i Koledzy otrzymali wyróżnienia państwowe i organizacyjne a przede wszystkim pozdrowienia od Koleżanek i Kolegów z całej Polski. Nastąpiła również prezentacja zrzeszonych w Oddziale Krakowskim PTTK Klubów i Kół Przewodnickich. Dzień zakończyła uroczysta kolacja w Sali Bankietowej Hotelu Forum, podczas której prócz uroczystych toastów wysłuchaliśmy wiązanek sentymentalno - jazzowych zaprezentowanych przez znanego krakowskiego jazzmana, a naszego Kolegę, Jerzego Bożyka, oraz nastrojowych utworów gitarowych, również własnych, prezentowanych przez znanego autora przewodników górskich, przewodnika beskidzkiego, Stanisława Figla. Na uroczystości Jubileuszowe przybyli przewodnicy z 54 ośrodków w kraju – w sumie 210 osób.

16 października o godzinie 16 w Sali Strzeleckiej neogotyckiego pałacyku wybudowanego w pierwszej połowie wieku XIX specjalnie na potrzeby Bractwa Kurkowego i będącym zarówno jego siedzibą jak i siedzibą poświęconego jego historii oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, odbyły się oficjalne obchody 80 rocznicy powstania Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Spadkobiercom ideowym i kontynuatorem tradycji tego właśnie Oddziału oraz powstałego w 1923 roku Oddziału Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego jest Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego. Rozpoczęcie obchodów rozpoczął występ kapeli Skalni, która przywitała zebranych dźwiękami góralskiej muzyki. Po przywitaniu gości wśród których byli: Wicewojewoda Małopolski Tadeusz Parchański, członkowie władz naczelných PTTK Koledzy: Prezes Zarządu Głównego- Janusz Zdebski, Sekretarz Generalny- Andrzej Gordon, członkowie Prezydium ZG – Zbigniew Kresak i Andrzej Wasilewski, Członek Plenum ZG – Wojciech Biedrzycki, Członek Plenum Głównej Komisji Rewizyjnej - Edward Jabłoński, Wiceprzewodniczący Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK- Jan Baliński, Wiceprzewodniczący Komitetu Organizacyjnego V Kongresu Krajoznawstwa – Adam Chyżewski, przedstawiciele zaproszonych Oddziałów PTTK w tym z Nowego Sącza, Tarnowa i Myślenic, rozpoczęło się dekorowanie wyróżnionych. Nadawanie wyróżnień organizacyjnych rozpoczęto od przekazania na ręce Pana Wicewojewody Tadeusza Parchańskiego Medalu Za Współpracę nadanego przez Zarząd Główny PTTK Urzędowi Wojewódzkiemu za prawie trzydziestoletnią owocną współpracę z Oddziałem PTTK, zwłaszcza przy organizowaniu masowych imprez dla mieszkańców Krakowa pod hasłem „Nie siedz w domu, idz na wycieczkę”. Nie odbyło się bez pełnych zyczliwości wystąpień zaproszonych gości, całość imprezy upłynęła pod znakiem wspomnień, którym sprzyjały zabytkowe wnętrza tzw. Celestatu wspaniale ozdobione eksponatami muzealnymi związanymi z historią Bractwa Kurkowego.

Przez całą sobotę 16 października przybyli na imprezy przewodnicy zwiedzali w dwudziestu grupach Kraków i okolice oraz uczestniczyli w wycieczkach autokarowych na Spisz i Szlakiem Papierkim. Dzień zakończyło spotkanie z artystami w sławnej Piwnicy pod Baranami.

Katedrze na Wawelu, w wawelskim Centrum Konferencyjnym odbył się Wojewódzki Sejmik Krajoznawczy PTTK nt. Umiłowanie tradycji regionalnych – twórczy wkład Krakowa do życia w zjednoczonej Europie. W sejmiku wykłady wygłosili: prof. dr hab. Tadeusz Chrzanowski Przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa - Dziedzictwo – jedną z funkcji metropolitalnych Krakowa, prof. dr hab. Kazimierz Kuśnierz – Funkcja turystyczna jako czynnik aktywizacji małych miast zabytkowych ziemi krakowskiej u progu XXI wieku, dr inż. arch. Wojciech Kosiński – Dziedzictwo a rozwój – dylemat Krakowa, mgr Anna Wilkońska – Szlaki turystyczne związane z postaciami krakowskich świętych i błogosławionych – jako oferta turystyczna. Obradom przewodniczył Prezes Zarządu Głównego, Janusz Zdebski.

Z okazji obchodzonych rocznic Oddział wydał zeszyt informacyjny w którym zamieszczono artykuły mówiące o działalności Oddziału Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie, Oddziale Krakowskiego PTTK oraz informacje o historii kół i klubów przewodnickich działających przy Oddziale Krakowskim PTTK. Zamieszczono również dwa z referatów sympozjalnych, które ze względu na wyjazd autorów nie mogły zostać wygłoszone osobiście (prof. dr hab. Franciszek Ziajka – Od pątnictwa narodowego do turystyki krajoznawczej, prof. dr hab. Jacek Purchla – Dziedzictwo a rozwój – dylemat Krakowa).

Całość imprez upłynęła pod znakiem miłej atmosfery, tak charakterystycznej dla spotkań w naszym gronie, do której potrafili dopasować się nasi goście.

Jerzy Kapłon

● ● ●

OCHRONA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO WEJŚCIEM POLSKI W XXI WIEK

W dniach 16 i 17 października 1999 r. Katowice gościły uczestników Ogólnopolskiego Sejmiku Krajoznawczego OCHRONA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO WEJŚCIEM POLSKI W XXI WIEK przed V Kongresem Krajoznawstwa Polskiego, zaplanowanym na wrzesień 2000 roku w Gnieźnie. Sesja referatowa odbyła się w sobotę 16 października w auli Kazimierza Lepszego na Uniwersytecie Śląskim, natomiast objazd krajoznawczy - na trasie kościółków drewnianych ziemi gliwickiej - w niedzielę siedemnastego.

Wśród licznych gości Sejmiku szczególnie gorąco witano Prorektora Uniwersytetu Śląskiego prof. Krystiana Roledera, przedstawicielkę Urzędu Marszałkowskiego panią Annę Konior oraz władze Polskiego Towarzystwa

Turystyczno-Krajoznawczego: prezesa - Janusza Zdebskiego, wiceprezesa - Edwarda Kudelskiego i sekretarza generalnego - Andrzeja Gordona. Przybył także kol. Adam Chyżewski, przewodniczący Rady programowej V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego, liczni członkowie honorowi PTTK i grono krajoznawców z całej Polski - od Gdyni po Jelenią Górę.

Tematem katowickiego sejmiku była ochrona krajobrazu kulturowego, więc na samym początku kilka słów wyjaśnień co to takiego krajobraz kulturowy i dlaczego wymaga on ochrony, a także dlaczego jego ochrona ma w jakiś szczególny sposób podkreślić nasze wejście w XXI wiek.

Ochrona krajobrazu jest różnie postrzegana przez specjalistów z różnych dziedzin. Dla architekta krajobraz będzie stanowił sumę doznań estetycznych, harmonię walorów przyrodniczych i dzieł człowieka, dla przyrodnika syntezę funkcjonowania przyrody ożywionej w danych warunkach przyrodniczych. Niezależnie jednak od tego, co w krajobrazie jest najważniejsze, wszyscy zgodni są co do tego, że należy go chronić i nie

dopuszczyć do jego degradacji. A czymże jest krajobraz? - Według definicji encyklopedycznej to: „fizjonomia powierzchni ziemi lub jej otoczenia będąca syntezą wszystkich elementów przyrodniczych i działalności ludzkiej”, czyli synteza środowiska „naturalnego”, będącego dziełem Boga lub Natury (jak kto woli) i „kulturowego”, stworzonego przez samego człowieka.

Przedmiotem zainteresowania uczestników sejmiku była ochrona krajobrazu kulturowego, ale już na samym początku w kuluarach zapytano mnie: czy to oznacza, że lekceważymy lub rezygnujemy z ochrony krajobrazu naturalnego? - Nic podobnego. Dziś u schyłku wieku XX mamy coraz mniej przykładów tego krajobrazu „naturalnego”, bowiem rozwój cywilizacji ludzkiej dokonał jego wielokrotnych przekształceń, tworząc krajobraz kulturowy - często o znamionach naturalnego. W codziennej działalności badawczej i ochronie krajobrazu będziemy mieli do czynienia raczej z odmiennymi kategoriami postrzegania krajobrazu: „krajobrazem harmonijnym”, gdzie ingerencja człowieka w minimalnym stopniu zakłóca funkcjonowanie środowiska i „krajobrazem dysharmonijnym”, w którym środowisko jest zagrożone i zdewastowane.

Ta druga kategoria nakazuje nam szczególnie dbać o istniejący krajobraz kulturowy i umiejętnie go przekształcać, bowiem historia ludzkości to historia prób przekształcania krajobrazu według idealnych wizji. Począwszy od utraconego biblijnego „raju” - ideału współżycia człowieka z przyrodą, poprzez średniowieczne wirydarze, „łaki kwietne” i „zwierzyńce”, renesansowe ogrody i romantyczne „parki angielskie”, do współczesnych miast ogrodów, parków narodowych i krajobrazowych - przewija się ten sam motyw: troski człowieka o zdrowe i piękne, wymarzone, wyidealizowane środowisko.

Każdy naród, każdy region ma swój indywidualny - a przez to niepowtarzalny - krajobraz kulturowy, krajobraz który stanowi spoiwo wartości wiążących jednostki i grupy społeczne w narodowe lub lokalne wspólnoty. Krajobraz kulturowy powstaje przez tysiąclecia; to zapis wspólnie przebytej drogi całego narodu, barwna ilustracja dziejów, klęsk i zwycięstw, chwały i poniżeń. To także duchowa twórczość ludu i jednostek wybitnych.

Każdy z nas ma inny obraz krajobrazu kulturowego, krajobrazu wyidealizowanego: polne wierzby nad leniwie płynącą strugą, wiejską drogę z drewnianymi płotami, górskie szalasy na halach lub kopy suszącego się siana na rozległych beskidzkich polanach i ciasna zabudowa brudnych koszarowych budynków XIX i XX-wiecznych osiedli robotniczych. To wszystko powstało w wyniku wielowiekowej działalności człowieka i to wszystko stanowi o naszej tożsamości: regionalnej i szerzej - narodowej.

W trakcie sesji dziewięciu referentów przedstawiło zarys problematyki ochrony krajobrazu „od ogółu do szczegółu”: od definicji i próby uporządkowania funkcjonujących w tym zakresie pojęć, po pokazanie przykładów konkretnych działań w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego. Nie sposób tego wszystkiego w tej krótkiej notatce przytoczyć, ambicją organizatorów jest wydanie materiałów pokonferencyjnych drukiem, ale już dziś można pokusić się o pewne konkluzje.

Potrzeba zintegrowanej ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu dla wszystkich, zajmujących się ekologią i kulturą jest oczywista, wiele osób natomiast pytało jaki to ma związek z wejściem Polski w XXI wiek.

Otóż w XX wiek weszliśmy z „raczkującą” ochroną przyrody, polegającą na ochronie niektórych gatunków roślin i zwierząt oraz ochronie szczególnie cennych, „naturalnych” ekosystemów. Obok tego objęto ochroną szczególnie cenne z historycznego i artystycznego punktu widzenia twory działalności ludzkiej. Tak narodziły się instytucje ochrony przyrody i pamiątek przeszłości, rzadko z sobą współpracujące, chroniące wybiórcze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Ale już w 1900 roku pojawiła się myśl o zintegrowanej ochronie dziedzictwa natury i kultury, zapoczątkowana pracą prof. Mariana Raciborskiego „Zabytki przyrody”, a w kilka lat później pracą Jana G. Pawlikowskiego „Kultura i Natura”. W latach dwudziestolecia międzywojennego pojawiły się astuny architektury krajobrazu na gruncie polskim i jej konserwatorskiego ujęcia w pracach profesorów Politechniki Warszawskiej: Oskara Sosnowskiego i Tadeusza Tołwińskiego. Po II wojnie światowej odrodziły się ideały zintegrowanej ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych (A. Wodiczko, T. Tołwiński, Z. Novak, W. Szafer, W. Goetel, G. Ciołek, H. Pieńkowska, S. Myczkowski i inni). Jednakże ówczesne realia uniemożliwiały ich realizację. Oba kierunki rozwijały się w separacji „resortowej” - ochrona zabytków jako dyscyplina naukowa tzw. zabytkoznawstwa i konserwatorstwa, nie posiadała swej reprezentacji w Polskiej Akademii Nauk czy instytutach resortowych i nie włączyła się w procesy

integracyjnej działalności na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Zaowocowało to opóźnieniem w stosunku do systemu ochrony obszarów przyrodniczych o prawie ćwierć wieku! Ochronie powinno podlegać w sposób syntetyczny, zintegrowany całe dziedzictwo i przyrodnicze i kulturowe, tworzące krajobraz kulturowy. Oczywiście jest to rodzaj utopii; człowiek korzysta ze środowiska, czerpie z niego surowce, składa do niego odpady. Proces ten trwa nieustannie i ma tendencje rozwojowe, chodzi jednak o to by ten rozwój następował w sposób harmonijny, zrównoważony, zintegrowany. Pierwsze przesłanki ku temu dały materiały Szczytu Ziemi w Rio, do naszych zadań i zadań naszych następców należy sukcesywne wcielanie ich w życie.

Wejście w wiek XXI niesie także inne wezwania. Polska ma stać się jednym z krajów Unii Europejskiej, zaś przyszła Europa ma się stać Europą regionów, tym ważniejsze jest więc chronienie krajobrazu kulturowego poszczególnych regionów i państw, bowiem w nim zawarta jest tożsamość danego regionu czy państwa. W regionie ochrona krajobrazu kulturowego powinna znaleźć większe zrozumienie i większe możliwości ochrony (wg naszego dotychczasowego prawodawstwa decyzje o utworzeniu Parków Krajobrazowych i Obszarów Chronionego Krajobrazu - a więc płaszczyzn zintegrowanej ochrony dziedzictwa - zapadają właśnie na szczeblu regionalnym).

W ten sposób ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego od początku wieku XX po jego koniec przeszła ogromną ewolucję, której efektem stała się coraz powszechniej odczuwana potrzeba ochrony krajobrazu kulturowego, jako przestrzeni jednoczącej i dziedzictwo przyrody i dziedzictwo kultury. W XXI wiek z takim programem ochrony powinniśmy wejść!

ORGANIZATORZY

DZIĘKUJĄ SERDECZNIE ZA POMOC W ORGANIZACJI SEJMIKU:

- Zarządowi Głównemu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Warszawie
- Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Śląskiego w Katowicach
- Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Uniwersytetowi Śląskiemu w Katowicach
- Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach
- Wydziałowi Promocji i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta w Katowicach
- Gazecie Wyborczej w Katowicach - za udostępnienie wystawy fotograficznej
- „Krajobraz po kopalniach”

Edward Wieczorek

ROMAN KLIM

Notatki z wędrówek po Wysoczyźnie Elbląskiej i Nizinie Kwidzyńskiej

Komisja Krajoznawcza Oddziału PTTK Ziemi Elbląskiej
Nadwiślański Klub Krajoznawczy „TRSOV”
Muzeum Wisły w Tczewie - Oddział
Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku

ELBLĄG 1999

Część I - Wysoczyzna Elbląska

Z Rubna Wielkiego przez Kamlonek Wielki do Kamienicy Elbląskiej	5
Wzdłuż Zalewu Wiślanego od Kamienicy Elbląskiej do Tołkmicka	13
Z Nadbrzeża poprzez Jar Kamienicy, Próchnik do Rubna Wielkiego	20
Z Kadyn do Łęczą	29

Część II - Nizina Kwidzyńska

Pętlą sadlińską	37
Z Kwidzyna poprzez Marezę, Obory, Nowy Dwór Kwidzyński, Grabówko, Grabowo, Kaniczki, Wiśliny do Nebrowa Wielkiego	40
Z Ryjewa poprzez Mątowskie Pastwiska, Barclce, Postolińską Strugę, Sołtyski, Benowo do Białej Góry	44
Z Kwidzyna poprzez Marezę, Mareski Dwór i Podzamcze do Brachlewa	53
Z Kwidzyna poprzez Marezę, Korzeniewo, Liplanki, Gniewskie Pole, Pastwę, Gurcz i Jałowiec do Ryjewa	55
Z Białej Góry przeciwpowodziowym wałem wiślanym do Janowa	60
POSTŁOWIE	62

● Światowy Dzień Turystyki ●
Połczyn - Zdrój 28-30 września 1999 r.

Tegoroczne Ogólnopolskie Obchody Światowego Dnia Turystyki pod patronatem Marszałka Sejmu RP i Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki odbyły się w dniach 28-30 września br. w Połczynie - Zdroju oraz regionie Pojezierza Drawskiego.

Hasło przewodnie tegorocznych obchodów to:

„Turystyka - zachowanie światowego dziedzictwa kulturowego dla nowego tysiąclecia”.

W programie imprezy, poza oficjalną Galą Turystyki, miała miejsce konferencja nt. „Turystyka szansą rozwoju gminy” oraz study-tour po regionie Pojezierza Drawskiego.

W imprezie uczestniczyło około 200 osób z całego kraju, działacze i pracownicy sektora turystyki - ludzi szczególnie zasłużonych w rozwoju turystyki i krajoznawstwa. W trakcie imprezy zostały wręczone odznaczenia „Za zasługi dla turystyki” oraz dyplomy honorowe Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki.

Mam przyjemność poinformować, że w grupie osób odznaczonych i wyróżnionych znalazło się wielu działaczy i pracowników PTTK.

Odznaczenie „Za zasługi dla turystyki” otrzymali:

Anna Becker-Kulińska	/ZG PTTK/
Józef Szymbara	/woj. podkarpackie/
Jolanta Śledzińska	/woj. łódzkie/
Anna Michalska	/woj. opolskie/
Krzysztof Kopański	/woj. podkarpackie/
Zbigniew Muczyński	/woj. podlaskie/
Andrzej Sikora	/woj. śląskie/
Andrzej Michalik	/woj. śląskie/
Marian Jurak	/woj. warmińsko-mazurskie/
Andrzej Kudlaszyk	/woj. wielkopolskie/
Marian Jaskuła	/woj. wielkopolskie/
Stanisław Wziątek	/woj. zachodniopomorskie/
Zofia Wilczyńska	/woj. zachodniopomorskie/
Tadeusz Brzeziński	/woj. zachodniopomorskie/
Antoni Giza	/woj. zachodniopomorskie/
Zbigniew Stanisław Maciejowski	/woj. zachodniopomorskie/
Maciej Krzakowski	/woj. zachodniopomorskie/
Marek Osuch	/woj. zachodniopomorskie/
Marian Szymoniak	/woj. zachodniopomorskie/
Stanisław Szczepaniec	/woj. zachodniopomorskie/
Lucyna Kluczyńska-Kotla	/woj. zachodniopomorskie/

Dyplomem honorowym Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki wyróżnieni zostali następujący działacze PTTK:

Jan Rzymelka	/woj. śląskie/
Teresa Trębala	/woj. mazowieckie/
Radosław Siekierzyński	/woj. wielkopolskie/
Janina Dwornicka	/woj. lubuskie/
Stanisław Potocki	/woj. zachodniopomorskie/
Bogusław Piotr Wiśniewski	/woj. zachodniopomorskie/
Stanisław Maciej Poleszczuk	/woj. zachodniopomorskie/
Zenon Wiatr	/woj. wielkopolskie/
Wojciech Fedyk	/woj. dolnośląskie/
Wojciech Bojern	/woj. zachodniopomorskie/
Halina Tofej	/woj. zachodniopomorskie/
Leonard Dobryjanowicz	/woj. zachodniopomorskie/
Danuta Perkwicz	/woj. zachodniopomorskie/
Danuta Rot	/woj. zachodniopomorskie/
Jerzy Rzepecki	/woj. zachodniopomorskie/
Anna Burda	/woj. opolskie/
Jerzy Chmiel	/woj. opolskie/

Centralna impreza z okazji Światowego Dnia Turystyki była połączona z obchodami tego święta w województwie zachodniopomorskim stąd w grupie osób odznaczonych i wyróżnionych było wielu działaczy z tego regionu.

I jeszcze jeden bardzo ważny akcent PTTK-owski.

Współorganizatorem ogólnopolskich obchodów Światowego Dnia Turystyki, osobą szczególnie zasłużoną dla rozwoju turystyki i krajoznawstwa na terenie Połczyna - Zdroju jest Pani Zofia Wilczyńska - Poseł na Sejm RP , długoletni Prezes Oddziału PTTK w Połczynie Zdroju.

Tegoroczne obchody bardzo mocno akcentowały szansę i możliwości rozwoju turystyki kwalifikowanej, której „produkty turystyczne” są atrakcyjną ofertą dla krajowych i zagranicznych turystów oraz wiodącą rolę PTTK w organizacji i popularyzacji tej dziedziny turystyki.

Ryszard Kuncce

● Jubileuszowe targi turystyczne w Poznaniu ●

W dniach 22-24 października w Poznaniu odbyły się X Międzynarodowe Targi Turystyczne Tour Salon 99'.

Na powierzchni 7.123 m² prezentowało się 582 wystawców, w tym 222 z zagranicy z 35 krajów.

Największe grupy tematyczne to:

touropreatorzy i biura podróży, ekspozycje regionalne, baza turystyczna, agencje promocji turystyki, przewoźnicy, producenci sprzętu turystycznego i wydawnictwa.

W obszernej ofercie wystawców znalazło się okazałe i atrakcyjnie zaaranżowane stoisko Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Na stoisku o powierzchni 24 m² prezentowały swoją ofertę 22 oddziały PTTK i 6 spółek. Bezpośrednim organizatorem stoiska był Oddział „Szlak Brdy” w Bydgoszczy przy aktywnym udziale pracowników pionu organizacyjnego ZG PTTK. Stoisko przez cały czas trwania Targów cieszyło się dużym zainteresowaniem zarówno ze strony przedstawicieli branży turystycznej jak i indywidualnych gości. W opinii zwiedzających oferta PTTK-owska, zróżnicowana programowo i cenowo, stanowi propozycję szczególnie atrakcyjną dla młodzieży i całych rodzin.

Prezentowane materiały w zdecydowanej większości były ciekawie redagowane, zawierały niezbędne informacje i prezentowały właściwy poziom edytorski. Stoisko PTTK - to nie tylko lada handlowa to również promocja Towarzystwa.

Bardzo dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszył się m.in. Informator Karty Rabatowej PTTK.

Uważam, że również bardzo ważne były spotkania na stoisku PTTK ludzi turystyki z kraju i zagranicy, wzajemna wymiana doświadczeń, a często decyzja o powrocie do Towarzystwa po latach nieobecności.

Jubileuszowej edycji targów towarzyszyły liczne imprezy okolicznościowe. Mam przyjemność poinformować, że na Tour - Party - przyjęciu dla wystawców wśród elitarnego grona nagrodzonych i wyróżnionych z okazji 10-lecia organizacji firm turystycznych znalazło się Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. O Towarzystwie i jego dorobku mówiono również na podsumowaniu i wręczeniu nagród laureatom VIII Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej - imprezie tradycyjnie towarzyszącej Tour Salonowi - informacja o przebiegu konkursu będzie przedmiotem odrębnej relacji.

Na zakończenie kilka refleksji.

Niezależnie od doraźnych korzyści ekonomicznych obecność PTTK na prestiżowych targach turystycznych w kraju i zagranicą jest niezbędna, sądzę, że do tego stwierdzenia doszło już wiele naszych oddziałów i spółek. Świadczy o tym coraz liczniejszy ich udział w tych wydarzeniach.

Prezentacja na jednym, dobrze urządzonym stoisku, produktu turystycznego i bazy PTTK jest uzasadniona ekonomicznie i ma większą „siłę przebicia”.

Turystyka kwalifikowana, aktywna w postaci „produktu turystycznego” cieszy się coraz większym zainteresowaniem gości targowych, stanowi ona znaczący segment w propozycjach różnego rodzaju biur podróży - PTTK ma w tym zakresie atrakcyjną ofertę, bazę i

odpowiednio przygotowaną kadre organizatorów.

Zauważalny jest postęp w sposobie prezentacji naszej oferty - większe doświadczenie osób pracujących na stoisku oraz atrakcyjniejsza od strony edytorskiej forma różnego rodzaju wydawnictw. Dużą rolę w przygotowaniu oferty targowej odegrały giełdy turystyczne organizowane przy okazji szkoleń dla oddziałów zorganizowane w miesiącach kwiecień i październik br. przez Zarząd Główny PTTK - pion organizacyjny.

Mam nadzieję, że tegoroczne dobre doświadczenia i efekty zachęcą kolejne oddziały i spółki PTTK do udziału w przyszłorocznych targach turystycznych pod wspólnym PTTK-owskim znakiem.

Ryszard Kunce

Oddziały biorące udział z ofertą w Targach Turystycznych w Poznaniu w dniach 21-24.10.1999 r. :

1. O/ PTTK Mazowsze
2. O/PTTK Żoliborz
3. O/PTTK Piaseczno
4. O/PTTK Ursus W-wa
5. O/PTTK Zduńska Wola
6. O/PTTK Pabianice
7. O/PTTK Piotrków Tryb.
8. O/PTTK Zielona Góra
9. O/PTTK Kruszwica
10. O/PTTK Sandomierz
11. O/PTTK Katowice
12. O/PTTK Siedlce
13. O/PTTK Wrocławski
14. O/PTTK Poznański
15. O/PTTK Międzyzdroje
16. O/PTTK Brodnica
17. O/PTTK Przewodnicki przy Stoczni Gdańsk
18. O/PTTK MORSKI Gdynia
19. O/PTTK Regionalny Szczecin
20. O/PTTK Kalisz
21. O/PTTK Inowrocław
22. O/PTTK Miejski Lublin

**VIII Ogólnopolski Przegląd
Książki Krajoznawczej i Turystycznej**
impieza towarzysząca
**Międzynarodowemu Salonowi Turystycznemu
„Tour-Salon”
Poznań 1999**

Informacja o przebiegu i wynikach konkursu

39

W tegorocznym konkursie udział wzięło 57 wydawców, którzy do oceny przez jury przedstawili 119 publikacji krajoznawczych w pięciu

kategoriach. Jury pod przewodnictwem prof. dr hab. Janusza Zdebskiego, Prezesa ZG PTTK, obradujące w dniach 26 i 27 września 1999 r. w Poznaniu, postanowiło przyznać wyróżnienia regulaminowe (dyplomy honorowe Międzynarodowych Targów Poznańskich i Zarządu Głównego PTTK) najwyższej ocenionym publikacjom w poszczególnych kategoriach.

W kategorii albumów:

I miejsce — Tadeusz Budziński (zdjęcia), *Bieszczady*, „Bosz”, Olszanica 1999.

II miejsce — Grzegorz Bobrowicz, Andrzej Ruszlewicz, *Przemkowski Park Krajobrazowy*, Studio „Mirwal-Art”, na zlecenie Dyrekcji Przemkowskiego Parku Krajobrazowego, Wałbrzych 1999.

III miejsce — *X lat Wigierskiego Parku Narodowego*, praca zbiorowa, Wydawnictwo Włodzimierz Łapiński, na zlecenie Wigierskiego Parku Narodowego, Bryzgiel 1999.

W kategorii przewodników:

I miejsce — *Beskid Niski. Przewodnik dla prawdziwego turysty*, praca zbiorowa, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Pruszków 1999.

II miejsce — Maria i Przemysław Pilichowie, *Polska. Ilustrowany przewodnik*, „Muza” SA, Warszawa 1999.

III miejsce — Barbara Alina Węglarz, *Przewodnik: Spacerkiem po starej Szczawnicy i Rusi Szlachtowej*, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Pruszków 1999.

W kategorii monografii i innych opracowań krajoznawczych:

I miejsce — *Poznań od A do Z*, pod red. Włodzimierza Łęckiego i Piotra Małuśkiewicza, Wydawnictwo „Kurpisz” s.c., Poznań 1998.

II miejsce — *Drawieński Park Narodowy*, pod red. Lucjana Agapowa, fotografie i komentarz — Ryszard Janowski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gorzowie Wlkp., Gorzów Wlkp. 1998.

III miejsce — Tomasz Biesik, *Schroniska górskie dawniej i dziś (Beskid Mały, Śląski i Żywiecki)*, „Logos”, Bielsko-Biała 1999.

W kategorii informatorów krajoznawczych i folderów:

- I miejsce* — Wojciech Smolak (koncepcja i fotografie), Mściwoj Olewicz (opracowanie graficzne), Anna Szopińska (tekst), *Gmina Czarny Dunajec*, P.U.P.H. Oficyna Artystów „Sztuka” sp. z o.o. (dzisiaj Wydawnictwo Oficyna Artystów „Sztuka”), Kraków 1998.
- II miejsce* — *Destination Poland*, praca zbiorowa, United Publishers and Productions, Warszawa 1998.
- III miejsce* — Wojciech Kruczkowski, Andrzej Wielocha, *Polskie szlaki wodne — kajaki, żagle*, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 1998.

W kategorii map:

- I miejsce* — *Karkonosze — mapa turystyczna*, pod red. Stefana Galocza, PPWK, Warszawa 1999.
- II miejsce* — *Zakopane — plan miasta*, pod red. Agnieszki Wędrychowskiej, PPWK, Warszawa 1999.
- III miejsce* — *Beskid Wyspowy — mapa turystyczna*, pod red. Michała Staszewskiego, PPWK, Warszawa 1999.

Informacja o przeprowadzonym w dniach 4-6 i 6-8 października br. w Modlinie w/Warszawy szkoleniu dla kierowniczej kadry BORT-PTTK

Kontynuując rozpoczęty w bieżącej kadencji cykl szkoleń dla oddziałów PTTK, Zarząd Główny PTTK był organizatorem kolejnego już szkolenia dla kierowniczej kadry biur obsługi ruchu turystycznego oddziałów PTTK (BORT -PTTK).

Szkolenie przeprowadzono w dniach 4-6 i 6-8 października br. w Klubie Garnizonowym Twierdzy Modlin.

Dzień 6 października br. był dniem łączącym obie grupy. W dniu tym odbyła się giełda ofert turystycznych oddziałów PTTK „Jesień-Zima 2000”, w której udział wzięło 29 oddziałów PTTK oraz 4 Spółki OZGT PTTK. Giełda była nie tylko okazją do wymiany ofert turystycznych i doświadczeń lecz także do nawiązania bezpośrednich kontaktów pomiędzy kierowniczą kadrą BORT PTTK z całego kraju.

W zajęciach szkoleniowych uczestniczyła kadra z 80 oddziałów PTTK, łącznie 83 osoby. Osiągnięcie 56% wskaźnika uczestnictwa w szkoleniu w stosunku do liczby działających w

kraju BORT-ów tłumaczy się stosunkowo wysoką odpłatnością za szkolenie pobieraną od oddziałów (85 zł od osoby + przyjazd na koszt oddziału). Dla wielu oddziałów odpłatność ta była barierą nie dopokonania o czym świadczą przekazane do ZG PTTK pisma i telefony z oddziałów (w tym miejscu przypomnieć trzeba, że w roku bieżącym oddziały partycypowały już w kosztach wiosennego szkolenia dla urzędujących członków zarządów oddziałów w Jachrance).

Zarząd Główny PTTK ze środków budżetowych pokrył wszystkie koszty ogólnorganizacyjne związane z realizacją programu, opłatą wykładowców przygotowaniem bogatych materiałów szkoleniowych.

W obydwu grupach szkoleniowych realizowany był taki sam program dla przeprowadzenia którego Zarząd Główny PTTK pozyskał wysokokwalifikowaną kadrę wykładowców.

W dniu 7 października br. „Kierunki działalności Towarzystwa do końca bieżącej kadencji” zaprezentował II-jej grupie Kol. Janusz Zdebski - Prezes ZG PTTK. W I-jej grupie temat ten prezentował Kol. Andrzej Gordon - Sekretarz Generalny ZG PTTK.

Temat „Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne towarzyszące działalności gospodarczej Towarzystwa; strategia ekonomiczna Towarzystwa w okresie XIV kadencji; założenia regulaminowe planowanego „Funduszu gwarancyjnego dla oddziałów PTTK” zaprezentował na zajęciach w przypadku obu grup Kolega Cezary Droszcz - Skarbnik ZG PTTK. Szczególnie z dużym zainteresowaniem wysłuchano tej część wystąpienia Kolegi Skarbnika, która dotyczyła „Funduszu gwarancyjnego dla oddziałów PTTK”.

Temat wszystko o obowiązującej „Ustawie o usługach turystycznych” i rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy realizowany był przez Pana Sławomira Skrzydlewskiego - przedstawiciela Departamentu Gospodarki Turystycznej UKFiT oraz Pana Stanisława Piśko - Przewodniczącego Komisji Ekonomicznej Polskiej Izby Turystyki a także w części dotyczącej przewodnictwa przez Kolegę Zbigniewa Kreska - Członka Prezydium ZG PTTK i Kolegę Wiesława Kędzierawskiego - Głównego Specjalistę ds. przewodnictwa w Biurze ZG PTTK.

Z bardzo dużym zainteresowaniem uczestnicy szkolenia wysłuchali wykładu Kolegi Michała Bucholza „Czym jest marketing i jakie korzyści można z niego osiągnąć”.

Uczestnicy podkreślili, że wiedza na ten temat powinna być poszerzana na następnych szkoleniach.

Przedstawiciele Ministerstwa Transportu i Gospodarki Morskiej Pani Iwona Skłodowska z Wydziału Krajowego Pasażerskiego Transportu Drogowego oraz Pan Robert Bieliński z Wydziału Międzynarodowego Pasażerskiego Transportu Drogowego w bardzo przystępny, a zarazem profesjonalny sposób przybliżyli uczestnikom najważniejsze przepisy prawne rządzące usługami transportowymi oraz zakres odpowiedzialności BORT-ów jako właścicieli transportu i organizatorów usług transportowych dla potrzeb turystyki.

prowadzili: Pan Stanisław Piśko (prezentowany wcześniej) oraz Pani Urszula Mańk z Izby Skarbowej w Warszawie. Pan Stanisław Piśko zapoznał uczestników szkolenia m.in. z planowanymi zmianami do Ustawy o podatku VAT. Wykładowcy udzielili także odpowiedzi na szereg pytań szczegółowych. Przy realizacji tego tematu zgłoszono wniosek pod adresem Zarządu Głównego PTTK o pilne podjęcie starań by wycieczki szkolne organizowane przez BORT-y PTTK były zwolnione z 7% podatku VAT tak jak są obecnie zwolnione wycieczki organizowane bezpośrednio przez nauczycieli. Uczestnicy szkolenia argumentowali, że wycieczki szkolne organizowane przez oddziały PTTK swoim programem spełniają wymogi programów nauczania dla szkół określonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Wykład przeprowadzony przez Koleżankę Barbarę Stupnicką - Główną Księgową ZG PTTK okazał się bardzo potrzebnym i wzbudził duże zainteresowanie.

Przybliżenie spraw dot. obowiązku sporządzania przez oddziały rocznych sprawozdań finansowych, obowiązku badania bilansów (przynajmniej raz na 3 lata), prowadzenia inwentaryzacji a także wiele, wybranych przepisów których znajomość jest konieczna przy prowadzeniu finansów oddziału wywołały szereg pytań wskazujących, że poradnictwo w tym zakresie dla oddziałów powinno być kontynuowane w różnych dostępnych formach.

Przedstawiciele Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Gerling Polska” SA jednej z wiodących firm na polskim rynku ubezpieczeń turystycznych - przeprowadzili bardzo ciekawe zajęcia promujące kilkanaście produktów zaliczonych do ubezpieczeń turystycznych. Ponadto dostarczyli uczestnikom bogate materiały wydawnicze promujące to Towarzystwo Ubezpieczeniowe.

Zaproszenie Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Gerling Polska” SA na szkoleniu BORT-ów jest kontynuacją zapoczątkowanej w roku ubiegłym współpracy pomiędzy ZG PTTK a Towarzystwem Ubezpieczeniowym oraz oddziałami PTTK a jednostkami terenowymi „Gerling Polska” SA.

Przeprowadzone podczas szkolenia kolejne rozmowy z Panem Alojzym Chodą - Członkiem Zarządu Spółki a kierownictwem ZG PTTK powinny zaowocować korzystnymi dla PTTK rozwiązaniami m.in. udzieleniem posadaczom „Karty Rabatowej PTTK” rabatu w wysokości 10% przy ubezpieczeniach turystycznych a także ubezpieczeniem 25 tysięcznej kadry programowej PTTK już w roku 2000 -nym.

Kolega Łukasz Aranowski - Przewodniczący Komisji Akademickiej Zarządu Głównego PTTK wspomagany przez Kolegę Gustawa Konopackiego -Wiceprezesa ZG PTTK ds. Organizacyjnych wysokiej jakości sprzętem komputerowym zainteresował uczestników szkolenia możliwościami wykorzystania sieci internetowej w działalności gospodarczej oddziałów.

Kolega Ryszard Kunce - Przedstawiciel Prezydium ZG PTTK ds. Promocji podczas swojego

wykładu podkreślił olbrzymie znaczenie promocji działalności Towarzystwa. Omówił podejmowane przez Zarząd Główny PTTK działania w tym zakresie, zapoznał uczestników szkolenia z terminarzem targów turystycznych krajowych i zagranicznych roku 2000-ego. Zwrócił się do oddziałów o większe niż dotychczas promowanie swoich przedsięwzięć turystycznych na targach i giełdach oraz do korzystania z propozycji wystawienniczych stwarzanych dla oddziałów PTTK bezpośrednio przez Zarząd Główny PTTK.

Uczestnicy II-ej grupy szkoleniowej zgłosili do ZG PTTK wnioski o powołanie Komisji ds. działalności gospodarczej oddziałów PTTK - jako organu doradczego ZG PTTK.

Uczestnicy szkolenia zobowiązali się do podjęcia w szerszym zakresie działań promujących Towarzystwo oraz zainteresowania zarządów swoich oddziałów ofertami Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Gerling Polska” SA już przy wyborze partnera ubezpieczeniowego na rok 2000.

Niezależnie od prowadzonych zajęć programowych, w sześciu punktach konsultacyjnych, pracownicy Biura Zarządu Głównego PTTK, Zarządu Majątkiem PTTK oraz Radca Prawny ZG PTTK udzielali odpowiedzi na indywidualne zapytania uczestników szkolenia. Ognisko turystyczne i zwiedzanie zabytkowej Twierdzy Modlin były uzupełnieniem realizowanego programu.

Za zorganizowanie i przygotowanie szkolenia odpowiedzialny był Pion Organizacyjny Biura ZG PTTK, który wg. oceny uczestników szkolenia sprostał temu zadaniu bez zastrzeżeń. Organizatorzy szkolenia dziękują swoim koleżankom i kolegom z oddziałów PTTK za olbrzymią dyscyplinę i inicjatywy własne wzbogacające realizowany program, które spowodowały, że wszyscy mieliśmy okazję lepiej się poznać.

Szkolenie w Modlinie to jedna z wielu, zaplanowanych form realizacji uchwały XIV Walnego Zjazdu PTTK i Uchwały ZG PTTK Nr 80/XIV/99 w sprawie wspomagania działalności oddziałów PTTK i większej integracji Towarzystwa.

Sekretarz ZG PTTK
ds. Organizacyjnych
H. Mankiewicz

W chwili obecnej Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest członkiem następujących organizacji międzynarodowych:

- *Alliance Internationale de Tourisme - AIT*
- *Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques - CMAS*
- *Europäische Wandervereinigung - EWV*
- *Federation of Nature and National Parks of Europe - EUROPARC Federation*
- *Naturfreunde Internationale - NFI - (członkostwo stowarzyszone)*

Alliance Internationale de Tourisme - AIT
(Międzynarodowy Związek Turystyki)

Organizacja turystyczna z siedzibą w Genewie, która powstała w 1898 roku.. AIT do 1986 roku była organizacją współpracującą wyłącznie z organizacjami / klubami związanymi z turystyką kwalifikowaną. W latach 1986-91 następowały zmiany organizacyjne i personalne, które doprowadziły do daleko idącego zbliżenia AIT z FIA (Międzynarodowy Związek Automobilizmu). Od 1993 roku organizowano wspólne posiedzenia przedstawicieli klubów należących do obu związków. Rosła rola klubów motorowych natomiast komisję turystyki kwalifikowanej przekształcono w Grupy Robocze. Od tego momentu PTTK uczestniczyło corocznie w tzw. Tygodniach Studiów AIT/FIA. Od 1993 roku reprezentantami PTTK w AIT są Kol. Kol. Jerzy Gajewski i Stanisław Karuga. Kol. Jerzy Gajewski reprezentuje w AIT interesy turystyki pieszej mającej słabe umocowanie w Związku przez konkurencyjną w Europie EWV. Kol. Stanisław Karuga reprezentuje interesy turystów- kolarzy należących do aktywniejszych w strukturze Komisji Turystycznej AIT/FIA. Kol. Stanisław Karuga , jako członek Grupy Roboczej Turystyki Kolarskiej AIT, uczestniczy w każdym posiedzeniu tej Grupy organizowanym raz w roku. Dowodem aktywności PTTK w zakresie kolarstwa jest przyznanie Polsce organizacji Międzynarodowego Rajdu Kolarskiego AIT w następujących latach: Zakopane - 1959, Ruciane-Nida - 1964, Kamienny Potok - 1971, Kazimierz n. Wisłą - 1977 , Rogoźnik - 1986, Wisła - 1991, Pokrzywna - 1996 oraz Giżycko w 2001 roku.. Ze względów finansowych nie uczestniczymy we wszystkich posiedzeniach plenarny AIT Regionu I (Europa-Afryka). Składka członkowska za 1999 rok wynosiła 5.600zł. Rok 1999 był rokiem kolejnych reorganizacji w AIT. Jeszcze nie wiadomo w jakim stopniu dotyczą one naszego członkostwa w AIT. Podczas tegorocznego posiedzenia Cycle Touring Working Group AIT/FIA duże zainteresowanie wzbudziła prezentacja w Atenach założeń 58 Rajdu AIT w Giżycku o czym świadczy nadesłane do ZG PTTK podziękowanie z sekretariatu AIT w Genewie. W dniu 24 września bieżącego roku gościliśmy w ZG PTTK Sekretarza Generalnego AIT/FIA pana Petera Dogwillera.

Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques - CMAS
(Światowa Konfederacja Działalności Podwodnej)

Organizacja międzynarodowa z siedzibą w Rzymie, która powstała w 1958 roku a PTTK było jednym z członków – założycieli CMAS. Od samego początku istnienia tej organizacji KDP ZG PTTK była jej aktywnym członkiem. Komisja Działalności Podwodnej była członkiem Komitetów: Technicznego i Sportowego. W roku 1996 zrzekła się członkostwa w Komitecie Sportowym CMAS na rzecz Polskiego Związku Płetwonurkowania Sportowego a została przyjęta do Komitetu Naukowego. Przedstawicielem PTTK w tej organizacji jest Kol. Wiesław Wachowski. Podczas Walnego Zgromadzenia Zwyczajnego CMAS w Nikozji w 1993 roku Kol. Wiesław Wachowski został członkiem Komisji Stowarzyszenia Międzynarodowych Instruktorów Płetwonurkowania, natomiast w 1995 roku został wybrany do Komisji Szkolenia Komitetu Technicznego. W tym samym roku Walne Zgromadzenie wybrało drugiego przedstawiciela PTTK – Kol. Sławomira Paćko do Komisji Sprzętowej Komitetu Technicznego CMAS.

Przedstawiciele PTTK biorą aktywny udział w pracach obu Komitetów. Poza udziałem w Walnych Zgromadzeniach utrzymywane są bezpośrednie robocze kontakty międzyorganizacyjne związane z realizacją dwustronnych wzajemnych zobowiązań oraz rozwiązywaniem bieżących problemów działalności podwodnej w Polsce. Komisja upoważniona została do wydawania międzynarodowych certyfikatów polskim płetwonurkom. Corocznie przekazywane są sprawozdania z przeprowadzonych szkoleń płetwonurków oraz rejestr wydanych w kraju międzynarodowych certyfikatów wyszkolenia KDP/CMAS. Zatwierdzono międzynarodowe stopnie wyszkolenia specjalistycznego. Przedstawiono na Walnym Zjeździe w Singapurze w 1999 roku do zatwierdzenia opracowane w KDP ZG PTTK programy szkolenia płetwonurków i instruktorów oraz zapoznano władze Komitetu Technicznego CMAS ze stanem przepisów prawnych w Polsce w zakresie płetwonurkowania. Doceniając znaczenie PTTK w tej organizacji Prezydent CMAS Achille Ferrero oraz Wiceprezydent Walter Tichy uczestniczyli w jubileuszu 40-lecia Komisji Działalności Podwodnej w 1996 roku.. Składka członkowska za 1999 w obu Komitetach wynosiła 4.017zł.

W dniu 19 października br. w ZG PTTK gościł pan **Jim Gatacre** – założyciel i prezydent **Handicapped Scuba Association Internationale** (Międzynarodowe Nurkowe Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych). W czasie spotkania z Sekretarzem Generalnym PTTK i Wiceprzewodniczącymi KDP – Krzysztofem Kuszewskim i Stanisławem Chomentowskim omówiono problemy nauki nurkowania osób niepełnosprawnych, specjalistycznego szkolenia instruktorów płetwonurkowania KDP, a także określono możliwość współpracy HSA i KDP PTTK, których celem będzie wdrożenie działalności szkoleniowej w tym zakresie w niektórych polskich klubach i centrach nurkowych.

Europäische Wandervereinigung - EWV
(Europejski Związek Wędrownictwa)

46 Organizacja międzynarodowa zrzeszająca 57 europejskich organizacji ogólnokrajowych jak również regionalnych, z siedzibą w Kassel, istnieje od

1969 roku. PTTK stało się pełnoprawnym członkiem EWV w 1990 roku. W ramach EWV działają Komisje: Szlaków, Piesza i Młodzieżowa. Przedstawicielem PTTK w EWV od samego początku jest Kol. Marek Staffa, który uczestniczy we wszystkich posiedzeniach plenarnych oraz w Komisji Szlaków. W pracach Komisji Szlaków brali również udział Kol. Kol. Mieczysław Banaczyk, Konrad Bielecki, Grzegorz Łukomski, Jerzy Gajewski. Jedną z ważniejszych form działania EWV, a w szczególności Komisji Szlaków jest tworzenie i utrzymywanie sieci Europejskich Szlaków Dalekobieżnych. Przy okazji warto przypomnieć, że przez teren Polski przebiegają następujące szlaki dalekobieżne:

E3: Atlantyk-Ardeny-Ren-Sudetu- Karpaty- Morze Czarne (ok.8000 km)

Odcinek polski: *Jakuszyce-Boboszwów i Chocholów-Przeł.Dukielska (524 km)*

E8: Morze Północne-Men-Dunaj-Karpaty-Rodopy-Bosfor (ok.3000 km)

Odcinek polski: *Przeł.Dukielska-Przełęcz Beskid (198 km)*

E9: Szlak Wybrzeża:Atlantyk-Morze Płn.-Morze Bałtyckie (ok.5000 km)

Odcinek polski: *Świnoujście-Braniewo (542 km)*

E11: Morze Północne-Harz-Brandenburgia-Mazury (ok.2100km)

Odcinek polski: *Ślubice- Ogrodniki (1093 km)*

Nową kategorię europejskich szlaków międzynarodowych jest Szlak Pielgrzymkowy, którego polski odcinek oznaczony jako I – 23 prowadzący z Częstochowy przez Kraków, Lewoczę, Bratysławę do Maria Zell w Austrii otwarto w 1997 roku. Na Przeł. Międzyzleskiej w 1998 roku otwarto dwa kolejne międzynarodowe szlaki turystyczne : I –21 i I – 22 łączące Śląsk przez Morawy z Austrią i Słowenią.

Coraz aktywniej pracują pozostałe Komisje EWV. W pracach Komisji Młodzieżowej EWV brali udział Kol. Kol. Halina Drabik-Ziegler i Jerzy Kwaczyński. W każdym roku odbywały się też regionalne konferencje przedstawicieli organizacji turystycznych z krajów Europy środkowej i południowo-wschodniej. PTTK było organizatorem takiej konferencji regionalnej w 1994 roku w Karpaczu i w 1998 roku w Zakopanem.

W ramach organizowanej Sztafety Europejskiej do Strasbourga „ Euro Rally 2001 „, pewne odcinki tras będą przebiegały przez nasz kraj do czego musimy się jako Towarzystwo przygotować. EWV przyjęło z zadowoleniem propozycję zorganizowania Konferencji EWV w Krakowie w 2003 roku.

Składka członkowska za 1999 rok wynosiła 860 zł.

Federation of Nature and National Parks of Europe – EUROPARC Federation

(Europejska Federacja Parków Narodowych i Krajobrazowych)

Obecna nazwa : EUROPARC Federation

Organizacja utworzona w 1973 roku, z siedzibą w Grafenau zajmująca się sprawami przyrody i parków narodowych w Europie, promująca działania organizacji i osób fizycznych w tym zakresie. PTTK w FNNPE było reprezentowane przez Kol. Kol. Czesława Okołowa i Piotra Dąbrowskiego, a od 1995 roku praktycznie tylko przez Kol. Piotra Dąbrowskiego, który uczestniczył w Światowej Konferencji na Wyspach Kanaryjskich, zorganizowanej pod auspicjami m.in. UNESCO, WTO na temat Turystyki Zrównoważonej (World

Conference on Sustainable Tourism). Omawiano wpływ turystyki na przyrodnicze i kulturowe dziedzictwo ludzkości. Na Konferencji we Freyung – Bawaria w 1997 roku omawiano kierunki pracy w kontekście zwiększającej się roli organizacji. W dniach 16-19 września br. Konferencja Europark Federation odbyła się w Zakopanem. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele wszystkich europejskich parków narodowych i krajobrazowych oraz instytucji zajmujących się ochrony przyrody. PTTK reprezentowali Kol. Kol. Piotr Dąbrowski oraz Jan Palider. Kol. P. Dąbrowski w dyskusji plenarnej poruszył sprawę konieczności współpracy z UNESCO w zakresie opracowywania statutu dla międzynarodowych rezerwatów biosfery oraz sprawę uregulowania swobodnego ruchu turystycznego przez granice polityczne w parkach narodowych. PTTK przygotowało okolicznościową wystawę dokumentującą wkład Towarzystwa w ochronę przyrody. PTTK przygotowało dla wszystkich uczestników Konferencji odznaki i legitymacje „Turysta Przyrodnik”, które wręczono podczas wizyty w schroniskach tatrzańskich. Uczestnicy otrzymali również folder o działalności PTTK na rzecz ochrony przyrody. Składka członkowska za 1999 rok wynosiła 4.138 zł.

Naturfreunde Internationale – NFI *(Międzynarodowe Stowarzyszenie Przyjaciół Przyrody)*

Organizacja turystyczna ukierunkowana na szczególną ochronę naturalnego środowiska, z siedzibą w Wiedniu. Naturfreunde Internationale jest federacją 18 organizacji narodowych skupiających ponad 300 000 członków. Profil działania NFI i PTTK jest bardzo zbliżony a często nawet identyczny. Oddziały terenowe tych stowarzyszeń organizują wycieczki, rajdy zloty, opiekują się obiektami przyrodniczymi i kulturowymi, prowadzą własne obiekty turystyczne. NFI

posiada status organu doradczego UNESCO i Rady Europy. PTTK miała status obserwatora przy NFI od 1994 roku. W pierwszych roboczych spotkaniach brał udział w imieniu PTTK Kol. Ryszard Mazurski. Kolejne rozmowy z kierownictwem NFI były prowadzone przez Kol. Piotra Dąbrowskiego. W roku bieżącym, podczas 17 Kongresu Naturfreunde Internationale w Blankenberge w dniach 24-25 września Towarzystwo uzyskało status członka stowarzyszonego. Na zaproszenie Prezydenta, a na koszt NFI, w Kongresie uczestniczyli Kol. Kol. Piotr Dąbrowski, który zaprezentował delegatom działalność naszego Towarzystwa, oraz Halina Drabik-Ziegler. Dzięki bogatym materiałom dotyczącym turystyki aktywnej, ochrony przyrody i turystyki ekologicznej podczas Kongresu promowano Polskę i PTTK. Przyjęcie nas do Naturfreunde Internationale poprzedziła wizyta Prezydenta NFI Herberta Brücknera i Sekretarza Generalnego Manfreda Pilsa w Zarządzie Głównym PTTK w dniach 7 – 8 września, podczas której omówiono szczegółowo zasady członkostwa w NFI. W ramach NFI otwiera się możliwość wielokierunkowej współpracy międzynarodowej dla centralnych i terenowych jednostek PTTK. Pierwszym przykładem tej współpracy jest udział Kol. Krzysztofa Mazurskiego w seminarium, które odbywało się w dniach 29-30 października w Radolfzell nad Jeziorem Bodeńskim na temat turystyki i spędzania wolnego czasu oraz roli hoteli i schronisk NFI.

Kontakty dwustronne

48 Poza członkostwem formalnym w organizacjach międzynarodowych większość Komisji Zarządu Głównego utrzymuje własne kontakty z pokrewnymi

organizacjami zagranicznymi. Niektóre z tych kontaktów mają wieloletnie, zinstytucjonalizowane formy.

Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK wspólnie z Klubem Czeskich Turystów (KCT) oraz z Klubem Słowackich Turystów (KŠT) organizują coroczne konferencje poświęcone problematyce znakowania szlaków górskich, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy przejść granicznych. Przykładem Konferencja w Ustrzykach Górnych. Efektem wieloletnich starań jest otwarcie nowych przejść granicznych. Przedmiotem troski jest również problem turystyki młodzieżowej w górach. Podkreśla się też konieczność większego zainteresowania krajoznawstwem w turystyce. Obie organizacje uczestniczyły również w otwarciu międzynarodowych szlaków I-21 i I-22 na Przełęczy Międzyleskiej. Bratnie organizacje gościliśmy również w Krakowie z okazji Jubileuszu 125-lecia TT-PTT-PTTK.

Komisja Narciarska ZG PTTK współpracuje z austriackimi, czeskimi i słowackimi klubami narciarskimi. Przedstawiciele Komisji uczestniczyli w XII Międzynarodowym Seminarium Narciarskim w Maria Alm w 1997 roku. W roku bieżącym natomiast brali udział w spotkaniu przygotowawczym do I Międzynarodowego Zimowego Zlotu Turystów narciarzy w Czadcy.

Komisja Kajakowa ZG PTTK na bieżąco współpracuje z Magyar Temeszbarat Szovetseg (Węgierskim Towarzystwem Przyjaciół Przyrody) organizując wyjazdy na Międzynarodowy Splyw Kajakowy im Jana III Sobieskiego. Pan Lajos Thuroczy z MTS wziął udział w Jubileuszu 125-lecia.

Komisja Kolarska ZG PTTK, a właściwie kluby woj. śląskiego, kontynuują współpracę z niemiecką organizacją kolarską „Solidaritat”. Corocznie polska młodzieżowa drużyna kolarska bierze udział w Europejskim Turnieju Wiedzy o Ruchu Drogowym AIT.

Od kilku lat *Rada Programowa ds. Młodzieży ZG PTTK* utrzymuje bieżące kontakty z odpowiednimi Radami Młodzieży Klubu Słowackich Turystów oraz Klubu Czeskich Turystów. Przedstawiciele Rady Kol. Kol. Marek Boguszewski, Jerzy Kwaczyński i Mirek Ratajski uczestniczyli w imprezach i seminariach organizowanych przez te Kluby. We wrześniu bieżącego roku przedstawiciele młodzieży z Oddziału PTTK w Piotrkowie Tryb. wzięli udział w Międzynarodowych Młodzieżowych Mistrzostwach Turystycznych w Ruskovcach na Słowacji.

Nawiązany został również kontakt z Bułgarskim Związkiem Turystyki. W 45 Kongresie tego Związku wziął udział Kol. Andrzej Gordon – Sekretarz Generalny PTTK.

Halina Drabik-Ziegler

SEMINARIUM NAD JEZ. BODEŃSKIM

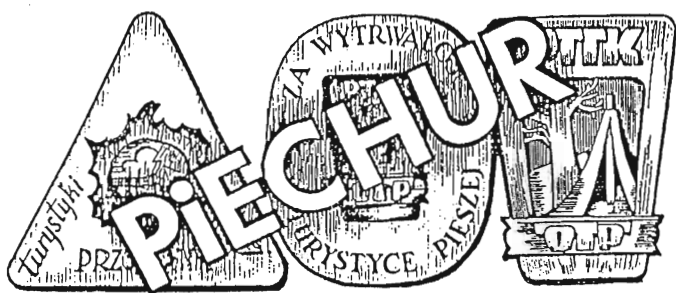
Na Kongresie NFI w Blankenberge (Belgia), który odbył się 24-26.09.1999 r., PTTK – reprezentowane przez członka ZG PTTK Piotra Dąbrowskiego, zostało przyjęte na członka stowarzyszonego. Po dwóch latach stażu może być ono przyjęte na pełnoprawnego członka. Kontakty z NFI – Naturfreunde Internationale, organizacją skupiającą kilkanaście krajowych organizacji typu *Przyjaciele Przyrody* (w istocie zajmujących się najczęściej turystyką i wypoczynkiem wśród przyrody), zostały zapoczątkowane w 1993 r. przez autora podczas pobytu na Kongresie „Human Ecology” w Wiedniu – biura NFI mieszczą się właśnie nad Dunajem. Profil działania jest bardzo zbliżony, stąd w miarę zbliżania się terminu przyjęcia Polski do Unii Europejskiej dojrzała myśl bliższej współpracy i z PTTK.

Konsekwencją wspomnianego Kongresu stało się zaproszenie na roboczą konferencję i seminarium w „Naturfreundehaus Bodensee” koło Markelfingen w Niemczech, położonego nad Gnadensee, swoistą odnogą Jez. Bodeńskiego, między Radolfzell a Konstancją, w dniach 28-31.10.1999 r. ZG PTTK wydelegował na nie niżej podpisanego. Łącznie pojawiło się 21 osób, z przewagą Niemców, Austriaków i Holendrów, ale też Anglików, Belga, Francuza, Szwajcara i Węgierki.

Podstawą do żywych i bogatych dyskusji były referaty: prof. Petera Zellmanna o stanie i perspektywach europejskiej turystyki i spędzania wolnego czasu i Christiana Baumgartena o roli obiektów NFI w aktywizacji lokalnych społeczności i obszarów. Obiekty NF są bardzo różne, generalnie zaś można je podzielić na dwa typy: wędrowskie/dniówkowe (Tageshäuser) z najwyżej kilkudniowym pobytem i wypoczynkowe/długopobytowe (Ferienhäuser) – oba z pełną obsługą lub bez niej. Dają one członkom NF szansę tańszego spędzenia urlopu lub organizacji wędrowki w ciekawych i zdrowych przyrodniczo okolicach. ZG PTTK rozważa obecnie możliwość włączenia się w sieć tych obiektów i korzystania z niej przez własnych członków. Nie wszystkie one są tanie na polską kieszeń, przykładowo ceny w obiekcie seminaryjnym, przy standardzie porównywalnym do naszych schronisk (dwupiętrowe łóżka, szafa, umywalka, stół) – tyle że czystej i świeżej, wynoszą dla nieczłonków 59,50 DM z pełnym utrzymaniem i 52 DM z częściowym (w tym gorąca kolacja) oraz dla członków odpowiednio 54,50 DM i 47 DM, do tego 1,80 DM taksy klimatycznej. Ale są oczywiście i obiekty znacznie tańsze, z możliwością prowadzenia własnej kuchni. Od pewnego jednak czasu obłożenie ich z wolna spada, stąd zaczynają się pojawiać problemy z utrzymaniem. Dyskutowano więc nad strategią marketingową i promocją, np. każdy niemal z obiektów wydaje materiały o okolicy, uwzględniające szeroko możliwości spędzania w niej czasu. Do ciekawszych pomysłów należy austriackie 3xT (TTT): *Tiefemperatur Trekking*, czyli Wysokogórskie Wędrowki Zimowe, co przemawia atrakcyjnie szczególnie do młodzieży. Powstała też koncepcja „Europark Naturfreunde”: wspólna, regionalna oferta kilku obiektów, z których każdy proponuje gościom co innego, skłaniając ich do zaplanowania dłuższego pobytu w regionie i odwiedzania kolejnych obiektów.

Istotną pomocą i instrumentem promocyjnym stały się strony internetowe poszczególnych organizacji, szczególnie zaś NF: www.nfi.at (adres elektroniczny: nfi@nfi.at). Można na nich znaleźć m.in. bogatą informację o poszczególnych domach oraz, dzięki interaktywności, zamówić w nich pobyt i określone świadczenia. Bardzo to by się przydało i w odniesieniu do PTTK. Uczestnicy i władze NFI (sporo osób było już w Polsce) bardzo się interesują naszym Towarzystwem i dużo sobie obiecują po współpracy z nim. Miejmy nadzieję, że PTTK sprostą tym europejskim oczekiwaniom.

Krzysztof R. Mazurski

WIADOMOŚCI KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ ZG PTTK

Z PRAC KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ ZG PTTK

Prace Komisji w ostatnim okresie koncentrują się wokół dwóch spraw: organizacji i przebiegu XLII Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej we Włocławku oraz nowelizacji regulaminów Młodzieżowego Przewodnika TP i Odznaki Turystyki Pieszej. Jeśli chodzi o Zlot, od początku

roku utrzymywano ciągle kontakty z organizatorami, głównie za pośrednictwem kol. Teresy Trębali, toteż o jego organizację i przebieg Komisja była spokojna. Ci, którzy brali w nim udział, z pewnością potwierdzą zdanie członków Komisji wyrażone na posiedzeniu prezydium 1. października br., że był to jeden z najbardziej udanych zlotów w ostatnich latach. Komisja wysłała podziękowania do wszystkich, którzy przyczynili się do jego tak profesjonalnej organizacji oraz przekazała ustne podziękowania na ręce obecnego na posiedzeniu Komandora Zlotu Jerzego Chudzyńskiego. Wysoko została podniesiona poprzeczka dla organizatorów kolejnych zlotów. Podczas tego posiedzenia omawiano także wnioski zespołów zlotowych – omawiamy je w osobnym artykule. Warto także wspomnieć, że w wyniku działania zlotowych komisji egzaminacyjnych (dwa zespoły egzaminacyjne pracowały w piątek i sobotę) 3 osoby zdobyły uprawnienia Przodownika TP III stopnia, a 15 osób rozszerzyło uprawnienia.

Posiedzenie plenarne, które odbyło się w trakcie wrocławskiego zlotu koncentrowało się wokół nowelizacji regulaminów. Omawiano sprawy połączenia regulaminów OTP, „Siedmiomilowych Butów”, odznaki „Dla najwytrwalszych” w jedną całość; wciąż napływają jeszcze propozycje zmian, nie brakuje niezadowolonych z takich czy innych punktów regulaminu. Pamiętać jednak trzeba, że nowy regulamin jest pewnym kompromisem pośród wielu ścierających się poglądów. (Szczególnie burzliwą dyskusję w trakcie obrad zespołu regulaminowego wywołała sprawa punktacji za miasta – wygląda na to, że u niektórych kolegów emocje i patriotyzm lokalny biorą górę nad zdrowym rozsądkiem). Po przedłużeniu terminu przyjmowania propozycji zmian nowa wersja regulaminu Odznak Turystyki Pieszej została sformułowana dopiero na posiedzeniu listopadowym i ma zostać zatwierdzona (podobnie jak regulamin Młodzieżowego Przodownika TP) dopiero na grudniowym plenum KTP ZG, które odbędzie się w Warszawie. Pracami kieruje kol. Henryk Antkowiak.

Podczas jesiennych posiedzeń Komisji zajmowano się także harmonogramem prac nad odznaką „50-lecia PTTK”, relacjami członków Komisji o ich udziale w imprezach regionalnych (m.in. kol. Trębała poinformowała o przebiegu sejmiku poświęconego działalności turystów niepełnosprawnych) oraz sprawami bieżącymi.

Dużo uwagi poświęca Komisja akcji wymiany legitymacji przodowniczych; w najbliższym czasie zostanie opublikowana w „Piechurze” instrukcja precyzująca sposób postępowania przy wymianie legitymacji.

Stanisław Łuć

WNIOSKI Z OBRAD ZESPOŁÓW PROBLEMOWYCH XLII OGÓLNOPOLSKIEGO ZLOTU PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI PIESZEJ WE WŁOCŁAWKU

I. Zespół d/s tematyki historycznej w imprezach turystyki pieszej.

1. Zespół apeluje do wszystkich Przodowników TP oraz jednostek organizacyjnych naszego Towarzystwa o włączenie się w ogólnopolską akcję imprez pieszych w 60. rocznicę września 1939 i popularyzację odznaki „Szlakiem wrześniowych Virtuti Militari”.

Przyjęto informację o już zrealizowanych lub będących w stadium realizacji imprezach przygotowanych przez oddziały: Warecki, Żoliborski, Jaworzno, Puławy, Otwock, Pabianice.

2. Zalecamy organizatorom wymienionych imprez uwzględnienie w programach spotkań z żołnierzami września 1939.

3. Przyjmujemy deklarację Oddziału Otwockiego PTTK o sfinansowaniu i prowadzeniu dystrybucji odznaki „50 lat PTTK”.
4. Zwracamy się do KTP ZG PTTK o wyrażenie uznania organizatorom przygotowującym i propagującym odznakę „Śladami Fryderyka Chopina” tj. Klubowi PTP im. A. Michalskiej z Warszawy.
5. W związku z nadejściem nowego tysiąclecia proponujemy zorganizować Indywidualny Rajd Szlakiem Cystersów (do realizacji w latach 2001-2002).

W obradach zespołu uczestniczyło 48 osób.

II. Zespół d/s nowelizacji regulaminów OTP i Przodownika TP.

Po burzliwej dyskusji większością aprobatę uzyskały wnioski:

1. Znieść obowiązkowe opisy tras na dużą srebrną OTP, przy pozostawieniu tras autorskich z opisami na dużą OTP złotą.
2. Przyjąć zasadę, że terenem działania Młodzieżowego Przodownika TP będzie powiat zamieszkania i dwa powiaty przyległe do niego, określone przez właściwą OKTP.

W obradach zespołu uczestniczyły 23 osoby.

III. Zespół d/s szkolenia i Przodowników TP.

1. Zachować różne formy szkolenia w zależności od możliwości Komisji Oddziałowych (stacjonarne, eksternistyczne, na wycieczkach szkoleniowych).
2. Kontynuować prowadzenie egzaminów na Złotach PTP (kandydaci na rozszerzenie uprawnień powinni mieć „wniosek o rozszerzenie” wydany przez macierzystą OKTP).
3. Utrzymać możliwość zdawania egzaminu na rozszerzenie uprawnień w ostatnie piątki miesiąca w siedzibie ZG PTTK po uprzednim przesłaniu przez Oddziałową KTP wniosku o rozszerzenie.
4. Przy zmianie starych legitymacji przodowniczych na nowe zwracać stare legitymacje, aby kolekcjonerzy mogli je zachować.

W obradach zespołu uczestniczyło 25 osób.

IV. Zespół d/s klubów turystyki pieszej i klubów Przodowników TP.

1. Utrzymać spotkania przedstawicieli klubów podczas Złotów Przodowników TP celem wymiany poglądów i doświadczeń.
2. Apeluje się do klubów, by zechciały zamieszczać w „Piechurze” informacje o swej działalności.

W obradach zespołu uczestniczyło 10 osób.

V. Zespół d/s nizinnych szlaków pieszych i znakarzy.

1. Zwołać Ogólnopolską Radę Znakarzy Nizinnych Szlaków Turystycznych na 16.10.99r.
2. Plany prac znakarskich na rok 2000 składać do terminu narady.
3. Wyjaśnić sytuację „dublowania” szlaków w ewidencji komputerowej (wykazywanie tych samych odcinków szlaków przez dwie jednostki).
4. Zorganizować w roku 2000 kolejne kursy znakarzy w Opolu, Rzeszowie i Łodzi.
5. W cenniku prac znakarskich na rok 2000 uwzględnić aktualne ceny farby akrylowej.

W obradach zespołu uczestniczyło 23 uczestników z 21 oddziałów PTTK.

●

XLII OGÓLNOPOLSKI ZLOT PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI PIESZEJ PTTK WŁOCŁAWEK 1999

W dniach 3-5 września 1999 roku Włocławek był gospodarzem jednej z najważniejszych imprez PTTK, wymienionego w tytule Złotu, organizowanego przez Komisję Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie oraz Oddział Kujawski PTTK we Włocławku. Impreza to prestiżowa, nie tylko w PTTKowskim środowisku, o której organizację zabiegano od ładnych kilku lat. Odpowiedź na pytanie dlaczego zabiegano tkwi w wyjaśnieniu – kto to jest Przodownik Turystyki Pieszej PTTK. Przodownik to inicjator rozwoju krajoznawstwa i turystyki, społeczny działacz (są jeszcze tacy) i organizator turystyki pieszej. Nie bawiąc się w dłuższe wyjaśnienia można stwierdzić, że jest to pasjonat, który swą pasją wędrowania, poznawania kraju zaraża innych oraz organizuje dla nich rajdy, dłuższe

czy krótsze wypadki i wycieczki. Od niego zależy program takich wycieczek, wybór trasy i dlatego Złot jest doskonałą formą promocji miasta i regionu. W ten sposób Oddział Kujawski PTTK może nie tylko pokazać się w kraju, udowodnić swą sprawność organizacyjną, ale również zareklamować organizatorom turystyki walory turystyczne Włocławka i regionu, to co ma on do zaoferowania turystom. Kujawy Wschodnie i Ziemia Dobrzyńska przy odpowiedniej promocji, umiejętnie kierowanych nakładach, inwestycjach, zagospodarowaniu zalewu, mogą stać się atrakcyjnymi regionami dla turystów. Zwłaszcza przy obecnych zmianach na mapie administracyjnej kraju, likwidacji województwa włocławskiego, ważnym jest, żeby utrzymać ciągłość promocji miasta i regionu i to nie tylko w Polsce. Jest to kosztowne, ale przerwanie akcji promocyjnej nie wchodzi w grę. Kto ją przerwie, radykalnie ograniczy – wypada z gry. Konkurencja, zabieganie poszczególnych regionów o potencjalnego turystę jest coraz bardziej pomysłowe. Dlatego należy chwycić każdą okazję do promocji, zwłaszcza taką jak opisywany Złot.

Złot był imprezą dużą. W sumie z całego kraju zjechało się ok. 200 osób. Był więc kosztowny i wymagał zaangażowania dużego zespołu organizacyjnego. Środki pochodziły częściowo ze wsparcia finansowego UKFiT w Warszawie oraz zostały pozyskane od sponsorów; w tym od odpowiedzialnych za turystykę i promocję wydziałów powiatów grodzkiego i ziemskiego, różnego rodzaju instytucji, m.in. Włocławskiego Centrum Kultury (miejsce obrad), czy przedsiębiorstw, jak np. ANWIL, SOLBET z Solca Kujawskiego czy Uzdrowiska Wieniec Zdrój. Jest to tylko fragment listy sponsorów imprezy, nad którą honorowy patronat objęli Prezydent Miasta i Starosta Powiatu Włocławskiego.

Blisko roczne przygotowania do Złotu, wielkość imprezy, zabieganie o sponsorów wymagały zaangażowania dużego sztabu ludzi. Trudno wymienić wszystkich nawet ze ścisłego grona organizatorów, wśród których z racji koordynowania przygotowań należy przynajmniej wymienić: Sekretarza Zarządu Oddziału Magdalenę Łotecką, Komandora Złotu Jerzego Chudzyńskiego, Kazimierza Andrzejewskiego, Helenę Cieślak oraz członków Oddziałowej Komisji Turystyki Pieszej.

Trzydniowe obrady oczywiście nie były poświęcone tylko promocji miasta. Złot miał na celu szkolenie Przodowników TP, rozszerzenie ich uprawnień, wypracowanie programu działania na najbliższe miesiące.

Pierwszego dnia, jeszcze przed oficjalną inauguracją, zjeżdżający się z różnych stron kraju uczestnicy mieli okazję zwiedzić z miejscowymi przewodnikami miasto oraz spotkać się w Muzeum Zbiorów Sztuki we Włocławku ze Stanisławem Zagajewskim – znanym włocławskim rzeźbiarzem. Uroczyste otwarcie Złotu i obrady pierwszego dnia prowadzili wspólnie Włodzimierz Majdewicz – Przewodniczący Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK oraz Prezes Oddziału Kujawskiego Lech Wojciech Krajewski. Po przemówieniach zaproszonych gości: Prezydenta Miasta Stanisława Wawrzonkoskiego i Starosty Powiatu Włocławskiego Marii Ciesielskiej, uczestnicy otrzymali w referatach Bogdana Ziółkowskiego, Andrzeja Szczepańskiego i Henryka Wasilewskiego informację o historii, zabytkach i tradycjach kulturalnych regionu. Następnie odbyło się mianowanie dziesięciu Honorowych Przodowników TP, wśród których z Oddziału Kujawskiego byli: Helena Cieślak, Irena Pietruszczak, Henryk Seklecki, Józef Zyska. Po udanym, owacyjnie przyjętym przez uczestników występie zespołu folklorystycznego „Kujawy”, rozpoczęły się obrady w zespołach problemowych: historycznym, znakarskim, szkoleniowym, klubowym, regulaminowym. Ponadto kilkanaście osób stanęło przed komisją egzaminacyjną aby rozszerzyć uprawnienia przodownicze. Późnym wieczorem było jeszcze zwiedzanie obserwatorium astronomicznego we Włocławku.

Drugi dzień, który rozpoczął się od złożenia kwiatów pod pomnikiem Żołnierza Polskiego (w związku z 60. rocznicą wybuchu wojny), to wycieczki krajoznawczo-szkoleniowe. Przygotowano kilka różnorodnych propozycji tras do wyboru dla uczestników:

1. „Szlakiem baroku Ziemi Dobrzyńskiej” (Dobrzyń-Trutowo-Obory-Skępe),
2. „Szlakiem Piastów i prehistorii” (Kowal-Kłóbka-Brdów-Sarnowo-Płowce-Kruszwica-Brześć Kuj.-Wieniec Zdrój),
3. „Szlakiem Doliny Wisły i Chopina” (Nieszawa-Raciążek-Ciechocinek-Golub Dobrzyń-Szafarnia),

4. „Szlak dwóch mostów” (trasa piesza: rez. Kulin-Zarzeczewo-zapora). Przebieg tras pokazuje, co chciano uczestnikom Zlotu pokazać, jak zachęcić do prowadzenia wycieczek po zakątkach regionu. Pytania gości, ich zaskoczenie klasą obiektów czy ciekawą historią, pokazały jak potrzebna była taka forma promocji.

Wreszcie ostatniego dnia Zlotu, który rozpoczął się uroczystą Mszą Św. w Katedrze w intencji Przodowników TP, było jeszcze zwiedzanie zakładów ANWIL.

W południe goście zaczęli opuszczać Włocławek. Jaki będzie efekt akcji promocyjnej przekonamy się już w następnym sezonie. Ważnym jest, aby organizowane przez Przodowników TP wycieczki nie omijały regionu i choćby na krótko zawiwały do prastarego miasta, znalazły czas na wypad do innych ciekawych miejsc Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej. Nasze miasto i region są bowiem, wbrew powtarzanym opiniom, atrakcyjne do zwiedzania.

Bogdan Ziółkowski

WYMIANA LEGITYMACJI PRZODOWNIKA TP

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK od 1. stycznia 2000 roku przystępuje do wymiany legitymacji PTP.

Wśród wielu innych zadań programowych związanych z weryfikacją kadry przodownickiej, skoncentrowano się na opracowaniu nowego, uproszczonego wzoru legitymacji Przodownika TP.

Do nowej legitymacji zostaną wpisane uprawnienia dostosowane do aktualnego podziału administracyjnego kraju oraz numer Honorowego Przodownika TP, o ile miało miejsce takie wyróżnienie. Przodownik zachowuje swój dotychczasowy numer ewidencyjny oraz stopień przodownicki.

Należy podkreślić, że dotychczasowe 14 regionów przekwalifikowano w taki sposób, aby uwzględniając nowy podział wojewódzki, Przodownik nie stracił zakresu dotychczas posiadanych uprawnień.

Wymiana legitymacji będzie realizowana za pośrednictwem Komisji Turystyki Pieszej macierzystego oddziału PTTK, na podstawie przesłanego do KTP ZG wykazu zweryfikowanych Przodowników TP (wraz z aktualnymi ich adresami) oraz załączonymi legitymacjami i podpisanymi na odwrocie fotografiami. W przypadku zagubienia starego dokumentu konieczne jest podanie numeru ewidencyjnego Przodownika.

Oddziałowa KTP dokonuje weryfikacji swojej kadry na podstawie złożonego przez Przodownika (w Oddziałowej KTP) sprawozdania z działalności w okresie ostatnich dwóch lat. Wzór sprawozdania był opublikowany w biuletynie „Informacje ZG PTTK” nr 8/1998 str. 40 oraz rozkolportowany w czasie 42 Ogólnopolskiego Zlotu PTP we Włocławku we wrześniu 1999r.

W przypadku braku komisji TP w oddziale PTTK, przy jednoczesnym działaniu na jego terenie Przodowników TP, KTP ZG dokona wymiany legitymacji na podstawie dokumentu przesłanego przez władze oddziału wg zaleceń dla KTP.

Przodownicy TP którzy zamieszkują poza terenem działalności oddziału PTTK i stracili łączność z Towarzystwem, a są zainteresowani wznowieniem działalności, proszeni są o nawiązania kontaktu z najbliższym oddziałem PTTK lub mogą uzyskać informacje w Komisji TP ZG PTTK; korespondencja na adres: ul. Senatorska 11 00-750 Warszawa oraz telefonicznie w każdy piątek w godz. 16-17 pod nr (022) 826 71 59.

54 Aby usprawnić wymianę legitymacji, oddziały posiadające liczną kadrę PTP mogą

dostarczać dokumenty etapami, natomiast Komisja TP ZG PTTK zobowiązuje się odesłać nowe dokumenty wraz z dotychczas użytowanymi do Oddziałowej KTP w okresie jednego miesiąca.

Opracowała

Jadwiga Zwierz

KOMUNIKAT

Komisja Turystyki Pieszej ZG przypomina, że na koniec roku Oddziałowe KTP powinny przygotować sprawozdania roczne ze swej działalności. Sprawozdania takie zawierać powinny:

- adres komisji, ewent. telefon,
- aktualny skład komisji,
- zakres działalności w roku 1998,
- ilość imprez i uczestników w roku 1998,
- działalność referatu weryfikacyjnego (skład, zakres uprawnień, ilość zweryfikowanych odznak poszczególnych kategorii i stopni),
- zasięg terytorialny działalności komisji.

Analiza nadesłanych informacji pozwoli dokonać oceny stanu turystyki pieszej w kraju.

KTP ZG informując o swoich pracach i zamierzeniach oczekuje wzajemnej, rzetelnej informacji od Komisji Oddziałowych, aby przepływ informacji nie był jednostronny. Na sprawozdania oczekujemy do 29 lutego 2000 roku.

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK

KOMUNIKAT

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK informuje, że na najbliższe lata są już zgłoszeni organizatorzy chętni do przeprowadzenia imprez centralnych.

Są to:

Do organizacji OWRP:

rok 2000 Radom

rok 2001 Zawiercie

rok 2002 Olsztyn

Do organizacji Ogólnopolskich Przewodników TP: Złotów

rok 2000 Lublin

rok 2001 Szczecin

rok 2002 Kalisz

Organizatorzy ci potwierdzili zamiar organizacji ww. imprez. Prosimy chętnych do organizacji imprez centralnych w kolejnych latach o odpowiednio wcześniejsze zgłaszanie swych kandydatur.

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK

KOMUNIKAT

W dniu 18 listopada br w Oddziale Stołecznym PTTK w Warszawie odbył się egzamin na rozszerzenie uprawnień. Do sprawdzianu wiadomości przystąpiło 10 osób. 9 otrzymało wynik pozytywny.

Następny egzamin odbędzie się 16 marca 2000 r. o godz. 17.00 na Rynku Starego Miasta 23.

NOWO MIANOWANI HONOROWI PRZODOWNICY TP

nr leg. 446	Heleń Cieślak	Oddział Kujawski we Włocławku
nr leg. 447	Henryk Seklecki	Oddział Kujawski we Włocławku
nr leg. 448	Józef Zyska	Oddział Kujawski we Włocławku
nr leg. 449	Irena Pietruszczak	Oddział Kujawski we Włocławku
nr leg. 450	Zygmunt Sarnecki	Oddział Kamiennogórski w Kamiennej Górze
nr leg. 451	Marian Hawrysz	Oddział Zagłębie Miedziowe w Lubinie
nr leg. 452	Aleksander Sobierajski	Oddział Sudety Zach. w Jeleniej Górze
nr leg. 453	Alojzy Gawron	Oddział w Rudzie Śląskiej
nr leg. 454	Franciszek Majewski	Oddział w Bytomiu
nr leg. 455	Zdzisław Palach	Oddział Warszawa Śródmieście

● Z NAJNOWSZEJ HISTORII TOWARZYSTWA ●

Przedruki

WALDEMAR DONIEC

KWARTALNIK RPK PTTK „WĘDROWNIK” NR IV (362) 1999

X-lecie Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi

Jubileusz jaki przypada w 1999 roku daje powód do dokonania kilku, przynajmniej skrótowych, kronikarskich zapisów przypominających powstanie Centrum Fotografii Krajoznawczej,

W uzasadnieniu do wniosku o utworzenie CFK zapisano: „Dotkliwą bolączką w dziedzinie fotografii krajoznawczej, przynoszącą niepowetowane straty dla kultury narodowej, jest brak systemu i miejsca przechowywania i ochrony zbiorów autorskich. Zbiory te, jak wiemy z doświadczenia, ulegają rozproszaniu i zniszczeniu...”. Komisja Fotografii Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK już w latach 70 - tych przewidywała konieczność zorganizowania centralnego archiwum. Możliwości realne stworzenia takiej placówki powstały z momentem pozyskania dla PTTK zabytkowego budynku w Łodzi, w którym na wniosek istniejącej wówczas Wojewódzkiej Komisji Fotografii Krajoznawczej wydzielono potrzebne na ten cel pomieszczenia.

Działacze Wojewódzkiej KFK w Łodzi opracowali szczegółowe założenia organizacyjne i programowe Centrum Fotografii Krajoznawczej, które zostały przedstawione wraz z odpowiednim wnioskiem przez Przewodniczącego Komisji Fotografii Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK Kol. Fryderyka Kremsera na posiedzeniu Prezydium Zarządu Głównego PTTK, obradującego w Łodzi w dniach 04-05 listopada 1988 roku. Jak głosi protokół nr 41/88 z tego posiedzenia, Prezydium ZG PTTK „zaaprobowało utworzenie Centrum Fotografii Krajoznawczej i zobowiązało ZW PTTK w Łodzi do realizacji tego zadania”. Po otrzymaniu odpowiednich środków finansowych z ZG PTTK, od czerwca 1989 r. zatrudniony został w CFK pracownik Kol. Marek Chojnacki.

Przygotowanie przydzielonych powierzchni (ok. 120 m²) do użytkowania, wymagało ogromu prac polegających na porządkowaniu i czyszczeniu po remoncie budynku oraz na malowaniu ścian, sufitów, podłóg i okien. Wyposażenie lokalu w meble i sprzęt pochodziło z zakupów, w części zostało pozyskane nieodpłatnie, a część wykonana była sposobem gospodarczym przy wykorzystaniu pracy społecznej łódzkich aktywistów.

Z Zarządu Głównego PTTK w Warszawie sprowadzono do CFK znajdujące się tam zbiory fotografii, negatywów i wydawnictw. Do archiwum CFK dołączono również zbiory pochodzące z różnych placówek PTTK. Ten bogaty materiał został wstępnie uporządkowany i spisany. Całość zasobów na koniec listopada 1989 roku, to 24415 fotografii, ponad 40500 negatywów, przezrocza barwne, katalogi, wydawnictwa, medale pamiątkowe emitowane przez Komisję Fot. - Kraj. ZG PTTK. Zgromadzone w archiwum zdjęcia czarno-białe i barwne wykonane są w różnych formatach od małych wglądówek do fotogramów dużych rozmiarów. W wymienionych wyżej ilościach zdjęć znajduje się 28 zestawów wystawowych autorstwa zbiorowego i indywidualnego. Tematyka jest bardzo różna i obejmuje m.in. krajobraz, przyrodę, architekturę sakralną i świecką, obrzędy, zwyczaje, wydarzenia kulturalne i organizacyjne, ludzi-twórców i inspiratorów różnych dziedzin życia społecznego. Wśród tej

ogromnej ilości zgromadzonych fotografii, cennymi pozycjami są zdjęcia z 1907 roku i z 1912 r. Oczywiście większość zbiorów to prace z okresu międzywojennego i z lat 1945 i dalszych.

Na liście autorów, których prace wpłynęły do archiwum CFK w okresie jego organizowania, znalazło się 219 nazwisk, a wśród nich ze środowiska łódzkiego: Jerzy Barylak, Bohdan Bazyliński, Włodzimierz Boldireff, Zbigniew Ciekliński, Waldemar Doniec, Ewa Dudaczyk, Janusz Hereźniak, Zdzisław Hibszer, Przemysław Jędraski, Tadeusz Karpiński, Tadeusz Kielbański, Eugeniusz Koperski, Józef Krzysztof Kurowski, Romuald Olaczek, Jan Siciński, Ryszard Śmiech, Mirosław Wojalski.

Podkreślić należy bardzo wyraźnie, że wszystkie prace stanowiące wartościowy zbiór archiwum CFK, zostały pozyskane nieodpłatnie. Etap prac przygotowawczych umożliwiających dalszą działalność i codzienną pracę Centrum, został zakończony opracowaniem regulaminu funkcjonowania CFK.

Uroczystym otwarciem Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi, w budynku mieszczącym się przy ulicy Wigury 12a, uczestniczący w tym akcie dnia 25 listopada 1989 roku fotografowie-krajoznawcy z różnych regionów Polski, uczcili także przypadające w tymże roku 150-lecie fotografii. Był to wkład KFK ZG PTTK do obchodów ogólnopolskich. Na program uroczystości otwarcia CFK, w którym uczestniczyli również honorowi fotografowie-krajoznawcy Polski, czołowi przedstawiciele Ruchu Fotograficznego, ofiarodawcy-założyciele, przedstawiciele władz PTTK, złożony został w 4-ch salach na parterze budynku: wystawa fotogramów ze zbiorów własnych, ekspozycja wydawnictw i katalogów oraz medali okolicznościowych. Referaty związane z programem uroczystości, wygłosili:

- Kol. Adam Czarnowski

„Fotografia jako dokument krajoznawczy”.

- Kol. Paweł Pierściński „150 - lecie fotografii”.

- Kol. Fryderyk Kremser

„Przygotowania do Kongresu Krajoznawstwa”.

Uroczystość otwarcia CFK była okazją do uhonorowania zasłużonych fotografów-krajoznawców, którzy otrzymali odznaki PTTK i medale 150-lecia fotografii. Wielu autorów prac przekazanych do archiwum CFK uznanych zostało za ofiarodawców-założycieli Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK i z tej racji otrzymali specjalne listy z podziękowaniami.

Przedstawiłem roczny okres wypełniony pracami związanymi z powstaniem CFK. Szersze wiadomości na ten temat zawierają opracowane przeze mnie „Informacje” przygotowane na otwarcie CFK (listopad 1989r.).

Wszystko, co zostało wykonane w ciągu 4-ch miesięcy bezpośrednio poprzedzających oficjalne otwarcie CFK, to zasługa fotografów-krajoznawców środowiska łódzkiego: Jerzego Barylaka, Bohdana Bazylińskiego, Waldemara Dońca, Zdzisława Hibszy, Eugeniusza Koperskiego, Wilhelma Szarżanowicza oraz wolontariusza Eugeniusza Piasnego nie należącego do PTTK, a także pracowników PTTK Marka Chojnackiego i dorywczo Piotra Mokrzana.

Sądzę, że wybaczą mi Oni, iż najpierw opisałem ogrom wykonanych przez nich prac, a następ-

nie wymieniałem wykonawców, co oczywiście nie umniejsza Ich zasług w społecznej działalności, której poświęcili wiele godzin swego wolnego czasu na rzecz CFK.

Strony rodzinne Waldemara Dońca to Rytró 1 Nowosądecka. Może właśnie stąd wzięło się szczególne uczulenie na piękno krajobrazu i architektury. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, od 1953 r. - jest członkiem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, wraz z turystyką uprawia fotografię Krajoznawczą. Pełnił wiele prestiżowych funkcji w PTTK zarówno na szczeblu centralnym jak i lokalnym. Posiada wiele odznak turystycz-

Galeria CFK

nych, w tym Honorową Jubileuszową GOT, Złotą Odznakę Fotografii Krajoznawczej. Posiada także szereg wyróżnień i odznaczeń państwowych, wojskowych, resortowych i regionalnych. Jest też autorem szeregu publikacji historyczno-krajoznawczych związanych z Regionem Łódzkim oraz dokumentujących dzieje fotografii krajoznawczej. Powyższe prace pochodzą z 1956 roku i są częścią zbiorów Centrum Fotografii Krajoznawczej w Łodzi przy ul. Wigury 12 a.

● MÓWIĄ DZIAŁACZE ●

POLSKI WRZESIEŃ '39 U NASZYCH SASIADÓW

W 60-TĄ ROCZNICE

Refleksje na temat "Polskiego Września '39" można rozpocząć od spojrzenia na mapę tej części Europy tamtego okresu, czyli dokładnie we wrześniu 1939 r. Państwo Polskie miało swoje granice na zachodzie z Rzeszą Niemiecką /częściowo od północy/, na wschodzie ze Związkiem Radzieckim. W omawianym temacie interesują nas jednak również odcinki granicy na południu, a we wrześniu 1939 r. Polska miała wspólną granicę z Rumunią i Węgrami. Przypomnienie tej wspólnej granicy jest istotne dla refleksji obecnie omawianego tematu, ponieważ aktualnie już nie mamy wspólnej granicy ani z Rumunią, ani z Węgrami. Istnienie wspólnej granicy z Rumunią i Węgrami było brane pod uwagę podczas opracowania strategicznych planów Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, chociaż istniały układy wojskowe z Francją i Anglią.

Nie wdając się w szczegółowy opis działań wojennych we wrześniu 1939 r. trzeba jednak sobie uświadomić istnienie obronnego obszaru warownego w rejonie Kołomyi, który został utworzony w obliczu błyskawicznych działań wojska niemieckiego oraz swego rodzaju ociągania się Francji i Anglii. Zapowiedź mobilizacji wojska we Francji na 14 dzień po wypowiedzeniu wojny /a potem przesunięty na dzień 21/, skłoniło właśnie do utworzenia wspomnianego obszaru warownego, skąd miało ruszyć kontruderzenie po rozpoczęciu działań wojennych na Zachodzie. Tymczasem Związek Radziecki uprzedził państwa zachodnie i rozpoczął atak 17 września. Czołwka pancerna wojsk sowieckich szybkim manewrem posuwała się w rejon Kołomyi, ażeby odciąć tysięczne szeregi polskiego wojska od wspólnej granicy z Rumunią i wtedy w Katyniu, Miednoje i Charkowie nie byłyby omentarze kilkudziesięcioletnie lecz około 35 tysięcy grobów polskich żołnierzy, zabijanych w masowych egzekucjach. Wobec zaistniałego zagrożenia na wspólnej granicy polsko-rumuńskiej zjawił się osobiście rumuński Minister Spraw Wewnętrznych i polecił utworzyć graniczne przejścia i bez żadnej formalności wpuścić na teren Rumunii polskich wojskowych oraz uchodźców cywilnych, ratując ich w ten sposób od zagarnięcia przez sowieckie wojska. Dobre opracowania z podaną obszerną literaturą pozwalają szczegółowo zaznajomić się z tym tematem. Natomiast obecne refleksje chcą zwrócić uwagę na fakty dobrze pojmowanej idei braterstwa ze strony naszych południowych sąsiadów, mianowicie Węgier i Rumunii. Takiemu życzliwemu dla Polaków nastawieniu były poświęcone kilkuniedniowe sympozja na Węgrzech i w Rumunii, podczas których omawiano sytuację września 1939 r.

Na Węgrzech sympozjum odbyło się w dniach 27-29 sierpnia b.r. z wyraźnym akcentem na wydarzenia z roku 1939. Jak wielką rangę Węgrzy nadali temu spotkaniu może świadczyć fakt uczestnictwa ministrów spraw zagranicznych Polski prof. Bronisława Geremka oraz Węgier dr. Jánoša Martoni.

Z wykładami zostali zaproszeni prof. Maciej Koźmiński z Warszawy i prof. Katalin Szokolay z Budapesztu. Samo wybrane miejsce na to sympozjum było bardzo wymowne: Balatonboglar. W tym bowiem mieście zbudował ks. Varga Béla dom, w którym w latach wojennych czynne było polskie gimnazjum i liceum z polskim programem nauczania i polskimi profesorami a świadectwa naturalne były wydawane na oryginalnych polskich drukach. Przy okazji wręczono wysokie odznaczenia państwowe. Wszystko odbywało się w budynku dawnego polskiego liceum. Węgrzy w latach wojennych stali na stanowisku wielkiej troski o młode polskie pokolenie, aby nie zmariało przez lata wojny. W niedzielę w miejscowym kościele, ongiś "szkolnym kościele polskiego liceum" uczestniczyło sympozjum wzięli udział w Mszy Św. koncelebrowanej pod przewodnictwem Nuncjusza Apostolskiego na Węgrzech Józefa Rauber. Kazanie w jęz. polskim wygłosił ks. J. Pawlik odwołując się do węgierskiej książki "Baratoka bajban" czyli "Przyjaciele poznaje się w potrzebie". Towarzyskie spotkanie z Boglarczykami dopełniło programu.

W Rumunii sympozjum odbyło się w dniach 23-25 września 1999 r. Miejsce tego sympozjum zostało wybrane nieprzypadkowo, albowiem Suczawa to siedziba Zarządu Głównego Związku Polaków w Rumunii. Tam też w Suczawie pieczołowicie przechowuje się kronikę z podpisami polskich generałów z r. 1939. Tematyka tego sympozjum obejmowała zagadnienia związane z faktem wspólnej granicy Polski i Rumunii w r. 1939 oraz przekraczaniem tej granicy 17 i 18 września 1939 r. przez oddziały i dowództwo Wojska Polskiego, najwyższych władz państwowych z Prezydentem Ignacym Mościckim razem z korpusem dyplomatycznym, a także licznych grup uchodźców cywilnych. Udział w tym sympozjum dobrych znawców tych wydarzeń z uniwersytetów Krakowa, Wrocławia i Łodzi, jak też fachowców z wyższych uczelni Bukaresztu pozwolił zachować poziom wykładów i dyskusji. Jak rzetelnie Rumuni potraktowali Polaków można stwierdzić w zestawieniach polskich żołnierzy, którym wypłacano żołd normalny według stawek armii rumuńskiej, ażeby Polacy nie musieli zebrać o zasiłki, ale godnie i po ludzku mogli układać swoje życie na obczyźnie. Zarówno w referatach jak też i utrwalonych na taśmie wypowiedziach autentycznych świadków tamtych wydarzeń pozwoliło umocnić przekonanie, że obok okropności wojennego polskiego września zaistniały także fakty wielkiej życzliwości i braterskiego potraktowania Polaków przez Rumunów. Między innymi może o tym świadczyć troska Rumunów o mogiły polskich żołnierzy tego okresu na terenie Rumunii.

Całkiem odmienny wymiar i charakter miały spotkania 1 i 2 września 1999 r., zorganizowane w Erfurcie przez władze Turynii. Już w samych wcześniejszych zaproszeniach uderzało sformułowanie: Überfall der Deutschen auf Polen, czyli napaść Niemców na Polskę. Umieili organizatorzy tego spotkania spojrzeć prawdzie w oczy. Nie było zawstydzającej "spychotechniki", że to hitlerowcy rozpoczęli morderczą wojnę, lecz jasne stwierdzenie prawdy. W tym kierunku też szedł odczyt prof. Wł. Bartoszewskiego jak też i referat, który wygłosił Prezydent Turynii Bernard Vogel, podkreśla-

jąc odpowiedzialność jednego narodu za napaść na inny naród sąsiedni. Ks.J.Pawlik w swoim wystąpieniu na temat pojednania zwrócił uwagę i mocno podkreślił, że pojednanie, do którego zmierzamy, nie jest jednokierunkowe, ale potrzeba starań dwukierunkowych, jeżeli takowe pojednanie ma nastąpić i ma być trwałe. Bardzo wymownym znakiem atmosfery dwudniowego spotkania w Erfurcie było przekazanie wielkiej świecy, ozdobionej dwujęzycznym napisem - prośbą o pojednanie. Ta właśnie świeca z tym dwujęzycznym napisem-prośbą o pojednanie, zostanie przez ks.J.Pawlika przekazana podczas Mszy Św. w intencji ojczyzny na Jasnej Górze 8 września b.r., ażeby płonąc pod Cudownym Obrazem przypominała prośbę i starania o pojednanie, co nie jest jednorazową wypowiedzią lecz procesem, potrzebującym ciągłych starań.

Członek Honorowy PTTK

Jerzy Pawlik

• ODESZLI OD NAS •

TYBURCJUSZ TYBLEWSKI

/1933 - 1198/

Bez wątplenia Tyburcjusz Tyblewski należał do postaci, którymi może szczycić się nasze Towarzystwo. Człowiek o szerokich horyzontach, humanista w najlepszym stylu, aktywny nie tylko w PTTK i znany na międzynarodowej arenie. Warto utrwalić tę sylwetkę nie tylko w pamięci...

Jak wiele innych rodzin o przekonaniach i postawach odbiegających od oczekiwań nowych, powojennych władz Polski, Tyblewscy starali się uchronić od sztykan przynosząc się do Jeleniej Góry. Rodzice zabrali oczywiście też Tyburcjusza, urodzonego 1.04.1933 r. w Sompólnie na Kujawach. Młodzieniec po skończeniu szkół długo szukał własnej drogi życiowej, podejmując się pracy w różnych zawodach. Był bowiem robotnikiem fizycznym, kierowcą, ratownikiem górskim, peñnodyspzycyjnym przewodnikiem sudeckim /nie mówiono wtedy: zawodowym/, organizatorem życia kulturalnego, nauczycielem w szkole wiejskiej i technikum handlowym. Jednakże zainteresowania humanistyczne i aktywność intelektualna skłaniała Go do analizy sytuacji i zjawisk. Będąc przewodnikiem i znając kilka języków podjął naukowy wysiłek uchwycenia turystyczno-krajoznawczych zainteresowań turystów, w tym szczególnie zagranicznych, oraz przewodników, widząc w pracy tych ostatnich wielkie znaczenie społeczne. Właśnie ich dotyczyła praca doktorska Tyblewskiego pt. "Funkcje wychowawcze przewodnictwa turystycznego", wykonana pod kierunkiem prof.Kazimierza Wojciechowskiego na Uniwersytecie Warszawskim w 1970 r.

Równolegle Tyblewski prowadził działalność w języku esperanto, na który przełożył wiele utworów polskich, ale też sam tworzył w nim, zyskując szybko światową renomę, a także rozległe grono przyjaciół; w tym szczególnie lubiane w Montpellier /Francja/. Współpracował z licznymi czasopismami esperantkimi, wydał kilka książek. Walory dydaktyczne dostrzeżone zostały przez Wrocławską Akademię Ekonomiczną, która powierzyła Mu prowadzenie wykładów, które miał także w tułtejszym Studium Nauczycielskim. Jednak w 1977 r. został zwolniony z tego drugiego z powodu podjęcia badań nad stanem świadomości polskiego nauczyciela - tematem na wskroś niewygodnym dla ówczesnych władz. O postępowych przekonaniach Tyblewskiego świadczy fakt, iż w 1981 r. uczestniczył wraz ze studentami w strajkach na terenie Jeleniej Góry i Wrocławia. Przy wyrażnych sztykanach, jakie dotknęły Go w latach osiemdziesiątych, znalazł uznanie i trwałe miejsce wytchnienia - ale nie od pracy intelektualnej i humanistycznych przeżyć, w Międzynarodowej Akademii Nauk /AIS/ w San Marino, początkowo jako wykładowca, a wkrótce i dziekan jej Wydziału Nauk Humanistycznych.

Z Tyburcjuszem Tyblewskim moje drogi zeszły się dwukrotnie. Pierwszy raz odbyło się to na gruncie petetekowskiego krajoznawstwa - na imprezach dolnośląskich, w których reprezentował ciekawe i bogate w różnorodne aspekty swoje poglądy. Dlatego też w 1976 r. otrzymał On tytuł Instruktora Krajoznawstwa Polski. Głębokie humanistyczne dowartościowanie krajoznawstwa stanowiło nie tylko satysfakcję dla działaczy z różnych kręgów, ale mobilizowało do poszerzania zainteresowań i zaktywizowania działań. Po raz wtóry spotkaliśmy się na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych w Radzie Nadzorczej Fundacji Kultury Ekologicznej w Jeleniej Górze, rezydującej obecnie w odbudowanym przez siebie dworze Czarne. Wskazuje to pośrednio na skalę zainteresowań Tyblewskiego, który we wszystkim starał się znaleźć wartości uniwersalne i związane z człowieczeństwem. Postawa ta zaowocowała nie tylko tytułem profesora wspomnianej Akademii, ale licznymi kolejnymi publikacjami.

Latem 1998 r. wyjechał kolejny raz do Francji i tam, w Montpellier, zaczęła zwięćszać Jego choroba, mimo której zdołał wygłosić swój ostatni odczyt, o jakże symbolicznym tytule, "Międzynarodowa turystyka narodzona wokół Morza Śródziemnego". Zbliżał się też wtedy do końca kolejnej książki: "Vi vokis vane" /Wołałeś nadaremnie/ - o komunizmie po esperanku.

Mimo stanu zdrowia, w pełni jednak sił intelektualnych, Tyburcjusz Tyblewski zmarł 1.12.1998 r. w Jeleniej Górze, gdzie spoczywa i Jego ojciec Adam posiadający wzruszający napis ułożony po esperanku przez syna: *Visis honeste, meritas pacon /Żył godnie, zasłużył na pokój/*. Całkowicie odnosi się to i do Tyburcjusza.

Krzysztof R.Mazurski

● Pożegnanie ●

Kilkaset osób uczestniczyło w ostatniej drodze zmarłego **Andrzeja KIEWLICZA**. Pożegnano wielkiego społecznika znanego z pasji działania turystycznego i krajoznawcę, który przez blisko 60 lat zauroczony pięknem polskiego krajobrazu przemierzał wielokrotnie trasy turystyczne jako uczestnik spływów kajakowych i żeglarskich, rajdów i organizowanych przez siebie wycieczek. Swoje wrażenia skrupulatnie dokumentował w prywatnej kronice, która rozrosła się do kilku albumów - począwszy od spływów w 1938 roku na rzekach rodzimej wileńszczyzny, aż do ostatnich tygodni życia.

Przez wiele lat pełnił funkcję społecznego Prezesa Klubu Wodnego MIEDWIE w ZNTK, a potem Klubu SENIORA PTTK przy ZNTK Stargard. Wielką radość sprawiło mu pokazywanie ludziom tego, co najpiękniejsze i najciekawsze w kraju. Zmarł w 85 roku życia. Pogrzeb „Andrzejka” odbył się 25 września 1999 r. i przypadł dokładnie na Światowy Dzień Turystyki. Środowisko stargardzkich turystów i krajoznawców oraz najbliższą rodzinę pozostawił w smutku.

Cześć Jego pamięci!

Komisja Historii i Tradycji
Oddziału Kolejowego PTTK
im. Eugeniusza Góreckiego
w Stargardzie Szczecińskim

**XXX JUBILEUSZOWY ZŁOT
PRZODOWNIKÓW
TURYSTYKI KAJAKOWEJ PTTK
KULE 30.09. – 3.10.1999**

Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK zwołała na przełomie września i października 1999 r. Złot Przodowników Turystyki Kajakowej PTTK do ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego, położonego obok miejscowości Kule w lasach nad rzeką niedaleko ujścia Liswarty do Warty. Trwający 4 dni Złot miał uroczysty charakter ze względu na fakt, że odbywał się już po raz XXX, co znalazło odzwierciedlenie w jego bogatym i różnicowanym programie. Swoją obecnością zaszczyliło go 120 osób z całego kraju – zaproszeni goście honorowi, przedstawiciele klubów kajakowych, aktywni turyści wodni oraz uczestnicy szkolenia na stopień przodownicki.

Przed otwarciem Złotu we czwartek i piątek odbył się dwuetapowy spływ kajakowy po rzece Warcie na odcinku o łącznej długości 30 km, od Ważnych Młynów przez Kule do Działoszyna. Miał on charakter obowiązkowy dla uczestników szkolenia podstawowego, a dla pozostałych turystów (w sumie blisko 60 chętnych), stanowił relaks na wodzie w trakcie kilku ostatnich, pogodnych dni tegorocznej jesieni. Czwartkowy wieczór został spędzony przy grillu i piwie, ale już piątkowe popołudnie zostało intensywnie zagospodarowane. Uczestnicy kursu mieli zajęcia na basenie oraz cykl wykładów, a równoległe odbywało się uroczyste, plenarne posiedzenie Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK. Oprócz członków Komisji uczestniczyli w nim zaproszeni goście:

- ♦ kol. Andrzej Gordon, Sekretarz Generalny ZG PTTK,
- ♦ kol. Mieczysław Kiełb, wieloletni Przewodniczący KTKaj ZG PTTK,
- ♦ kol. Antoni Pieczyński, wieloletni członek Komisji,
- ♦ kol. Roman Klim, kustosz Muzeum Wisły w Tczewie.

Po wygłoszeniu okolicznościowych przemówień Komisja po burzliwych obradach zatwierdziła poddaną wcześniej pod dyskusję „Procedurę tworzenia, znakowania i propagowania szlaków kajakowych PTTK”, która ma obowiązywać od przyszłego roku.

W sobotę o godz. 9.00 nastąpiło uroczyste otwarcie Złotu, którego dokonał Przewodniczący Komisji kol. Adam Nowicki. Wcześniej każdy z uczestników otrzymał bogaty zestaw pamiątek, w skład którego wchodził m. in. specjalnie na tę okazję wydany magazyn kajakowy pod nazwą „Świat Kajaków”, który być może zastąpi dotychczasowy „Biuletyn” Komisji. Następnie odbyły się liczne, jubileuszowe dekoracje, odznaczenia oraz uroczyste wręczanie najwyższych odznak turystyki kajakowej PTTK. Okolicznościowe plakety Komisji otrzymali:

- ♦ kol. Narcyz Bondyr za przepłynięcie kajakiem ponad 40 000 km,
- ♦ kol. Aleksander Doba za opłynięcie kajakiem wybrzeży Bałtyku.

W dalszej części ogólnego zebrania uczestnicy przedstawiali szereg zagadnień nurtujących środowisko wodniackie oraz dyskutowali i wymieniali poglądy na zasadzie „trybuny przodownickiej”. Od południa przez dwie godziny trwały obrady w dwóch sekcjach, gdzie zaciekle dyskutowano nad ciągle utrzymującym się w Polsce dualizmem odznak kajakowych (PTTK i PZK) oraz omawiano przygotowania do przyszłorocznego Kongresu Krajoznawstwa Polskiego. Po południu odbył się Konkurs Kronik Klubowych oraz wyświetlano filmy o wyprawach kajakowych, a Zespół d/s Szkolenia zaciekle egzaminował przyszłych przodowników.

Wieczorem nastąpił Wielki Finał Złotu w postaci uroczystej kolacji, gdzie przy suto zastawionych stołach bawiono się do późnej nocy. Nowym przodownikom zostały wręczone legitymacje (24 osoby), a 12 dalszym podwyższono stopnie. W słoneczne, niedzielne przedpołudnie kol. Przewodniczący A. Nowicki oficjalnie zamknął Złot, ale indywidualne pożegnania trwały jeszcze długo. Wielu osobom żal było się rozstawać po tak udanym zakończeniu sezonu ...

Do zobaczenia w 2000 roku!

Marek Lityński

KULE

30.09 - 03.10.1999

● PROPOZYCJE ●

TRAVEL TRADE GAZETTE POLAND Sp. z o.o.

ul. Szpitalna 5 / 19, PL 00-031 Warszawa

tel. / fax: +48 22 828 56 79, tel. +48 22 828 18 01, e-mail: ttg@pol.pl.

Prezisi Kół i Oddziałów PTTK
Dyrektorzy i Kierownicy Biur Obsługi Ruchu Turystycznego PTTK
Prezisi i Dyrektorzy Przedsiębiorstw PTTK
Kierownicy i Dzierżawcy Obiektów Noclegowych PTTK

Szanowni Państwo

Travel Trade Gazette Poland, czyli TTG Poland, to pismo dla ludzi, którzy na codzień parają się organizacją i promocją turystyki. Należymy do międzynarodowej rodziny, reprezentowanej przez 14 tytułów TTG ukazujących się w 14 krajach. TTG Poland redagują osoby od lat związane z PTTK toteż w naszej gazecie jest miejsce dla Towarzystwa.

Pragniemy zachęcić Państwa do ścisłej współpracy. Może ona obejmować:

* nieodpłatne zamieszczanie w piśmie informacji o imprezach (minimum trzymiesięczne wyprzedzenie) i innych wydarzeniach związanych z działalnością statutowo-programową np. oddziałów, pracowników krajoznawczych, muzeów, bibliotek itd.

* promocję komercyjnej oferty BORT, OZGT i obiektów noclegowych (przy zastosowaniu specjalnych ulg)

Zachęcamy do prenumeraty naszego pisma, a także promocji w naszym Kalendarzu Turysty i w wydaniach specjalnych przeznaczonych na targi turystyczne w Warszawie i Poznaniu.

Współpraca z TTG Poland daje jednostkom PTTK szansę wychodzenia z ofertą na zewnątrz poza Towarzystwo, a więc jest okazja do jednania nowych przyjaciół (i członków), a także zainteresowanych komercyjną ofertą Towarzystwa.

Zapraszamy

Marek Traczyk
Jan Paweł Piotrowski

● CZYM ŻYJEMY W TOWARZYSTWIE ●

CZY MASOWE IMPREZY TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE PRZEŻYŁY SIĘ ?

Odpowiadając na tak postawione pytanie, wielu działaczy PTTK twierdzi, że tak! Okazuje się jednak w praktyce, że są środowiska, w których istnieje ogromne zapotrzebowanie na takie imprezy. Poza tym Statut naszego Towarzystwa mówi m.in., że PTTK organizuje rajdy, zjazdy, zloty, rejsy, spływy i inne imprezy./Art.8.Pkt.4/.

Od siedemnastu lat wraz z żoną Nela organizujemy dla środowiska mieszkańców osiedli mieszkaniowych, wraz ze spółdzielczością

60

mieszkańców "Regionalne Złazy Rodzinne Mieszkańców Osiedli Spółdzielczych" Śląska w przepięknej Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Cieszą się one coraz większą popularnością, tak że, podobnie jak w latach ubiegłych musimy przyznawać limity ilościowe dla poszczególnych spółdzielni mieszkaniowych / w tym roku po 30 osób/. Są to imprezy jednodniowe, przeznaczone wyłącznie dla rodzin i seniorów!

W dniu 11 września br. przy pięknej słonecznej i wprost upalnej pogodzie odbył się już osiemnasty zjazd z metą w Hucisku w Ośrodku "Orle Gniazdo". Wzięło w nim udział 1291 osób!!!.

Rodziny i ludzie "trzeciego wieku" wędrowali pięcioma trasami pieszymi długości od 6 do 11 kilometrów z miejscowości: Rzędziowice, Mirów, Żerłowice, Podlesice. Zwiedzali autokarami ciekawsze krajoznawczo obiekty na Jurze, w Siewierzu, Kroczycach, Mrzygłodzie, Złotym Potoku /dwie trasy/. Spółdzielcom w wędrowaniu towarzyszyli prezesi ; było ich aż 18-tu.

Wśród uczestników było:
 61 rodzin 3-osobowych;
 40 rodzin 4-osobowych;
 9 rodzin 5-osobowych;
 3 rodziny 6-osobowe;
 1 rodzina 7-osobowa /Razem 114 rodzin/

22 dzieci do lat 5;
 146 dzieci od lat 5-15

Najmłodszy uczestnik miał > 1,5 roku! Osób powyżej 75 roku życia było 98, w tym powyżej 80 roku życia - 9 /najstarszy uczestnik miał 92 lata!/.

Aby zapewnić takiej ilości uczestników dobrą i właściwą opiekę na trasach zatrudniono 32 przewodników PTTK, z kół przewodnickich Zawiercia, Sosnowca i Katowic. Należy zwrócić uwagę, że 27 przewodników jechało już z uczestnikami w autokarach pełniąc obsługę przewodnicką na trasach dojazdowych z miejsca zamieszkania na punkty startowe. Każdy z uczestników otrzymał gorący posiłek na mecie, czapkę /7 kolorów/ wraz ze znaczkiem okolicznościowym, "Kartę uczestnictwa", a spółdzielnie mieszkaniowe - dyplomy. Rodziny wieloosobowe i seniorzy /najstarsi/ zostali wyróżnieni nagrodami!
 Na mecie odbywały się gry sprawnościowe dla dzieci i młodzieży /udział wzięło 560 osób/, przeprowadzono 2 konkursy z zakresu wiedzy turystyczno-krajoznawczej i wiedzy o spółdzielczości. Pobyt na mecie umiłały dwa zes-

poły: Radiowe Studio Piosenki u Jorgusiów i Zespół Muzyczny "Dawan" ze SM "ŚRODOLA" w Sosnowcu. Na mecie dyżur pełniło dwóch lekarzy - istniała też stała łączność z tras na mecie.

Złaz można było przeprowadzić dzięki współorganizatorom i sponsorom, którymi byli:

- Regionalny Związek Rewizyjny Spółdzielczości Mieszkaniowej w Katowicach;
- Korporacja Ubezpieczeniowa "Filar" SA Delegatura Katowice;
- Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Katowicach;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Paderewski" w Katowicach;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Główny w Warszawie, Zarząd Oddziału w Będzinie.

W uroczystości zakończenia, oprócz współorganizatorów uczestniczyli m.inn.:

- Jan Rzymelka - Wiceprzewodniczący Zarządu Województwa Śląskiego;
- Ryszard Kunce - Pełnomocnik Prezydium ZG PTTK D/S Promocji;
- Krzysztof Szlachta - Wójt Gminy Włodowice.

Tak więc założone przez organizatorów Złazi cele tj. opuszczenie na chwilę wraz z rodzinami mieszkań w blokach i poznanie pięknych pobliskich okolic i dowiedzenie się o nich jak najwięcej - zostały spełnione !!! - A odpowiadając na pytanie postawione w tytule - należy stwierdzić, że trzeba organizować imprezy dla określonych środowisk, w których istnieje zapotrzebowanie na przykład w miejscu zamieszkania i szansę tę winni wykorzystać działacze oddziałów miejskich PTTK.

Tytus Szlompek

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE

ZARZĄD ODDZIAŁU
 BIURO OBSŁUGI RUCHU TURYSTYCZNEGO
 44-200 RYBNIK, ul. Piłsudskiego 4
 Tel. (0-36) 422-80-72, 422-36-53, 422-34-68, 422-74-47

KONKURS FOTOGRAFII KRAJOZNAWCZEJ "RYBNIK W OBIEKTYWIE"

Na konkurs wpłynęło 107 prac 22 autorów. Po burzliwych obradach Jury w składzie:

- Remigiusz Baliczak	- Przewodniczący	- Komisja Pieszo-Krajoznawcza
- Adam Ryszka	- Członek komisji	- Sekcja Fotografii Krajoznawczej PTTK
- Adam Ochojski	- Członek komisji	- Przedstawiciel KODAK EXPRES i EMPIK Rybnik
- Lidia Dutkiewicz	- Członek komisji	- Komisja Ochrony Przyrody i Zabytków
		- V-ce Prezes Zarządu Oddziału PTTK w Rybniku

postanowiło przyznać następujące nagrody:

KATEGORIA - DOROŚLI

- I miejsce - Andrzej Potyra - Rybnik - za zestaw prac
- II miejsce - Mieczysław Koczy - Rybnik - za zestaw zdjęć
- III miejsce - Marek Brachman - za zestaw prac

Wyróżnienia:

- Aneta Klimek - Rybnik - za zdjęcie "Kapliczka w parku"
- Piotr Knapke - Jankowice - za zdjęcie "Krzyże pokutne"
- Stanisław Sobiecki - Żory - za zdjęcie "Rzeka Ruda"

Nagrodę specjalną dla najlepszego Koła SKKT - PTTK otrzymuje:
 Koło SKKT - PTTK przy SP Nr 9

KATEGORIA - MŁODZIEŻ DO LAT 19

- I miejsce - Tomasz Krakowczyk - Żory - za zestaw prac
- II miejsce - Marcin Knapke - Jankowice - za zestaw prac
- III miejsce - Anna Groborz - Rybnik - za zestaw prac

Wyróżnienia:

- Paweł Kołodziejczyk - Rybnik - za zdjęcie "Bazylika II"
- Anna Kawalec - Rybnik - za zestaw prac
- Katarzyna Fizia - Rybnik - za zdjęcie "Staw"
- Maja Kołoczek - za zestaw prac

Pełne wyniki Centralnego Finału OMTTK-1998/99

Zgodnie z zapowiedzią drukujemy pełne wyniki Centralnego Finału Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, który odbył się w dniach 09-12.06.99 r na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

XXVII OGÓLNOPOLSKI MŁODZIEŻOWY TURNIEJ TURYSTYCZNO – KRAJOZNAWCZY PTTK ZAŁĘCZE WIELKIE 09.06.-12.06.1999

Tabela wyników – szkoły podstawowe

Szkoła Województwo	Imię i nazwisko	Krajoznawstwo		Topografia Wiedza turystyczna		Impreza na orientację	Konkur. rowerowe	Pierwsza pomoc	Namlot	Odznaki	Razem	Miejsce
		Ind.	Zes.	Ind.	Zes.							
SP nr 3 Młńsk Maz. /mazowieckie/	Natalia Trzeciak	72	222	35	100	93,3	55	62,5	50	33,5	616,3	1
	Sebastian Trzeciak	78		35								
	Tomasz Lipiński	72		30								
SP nr 74 Szczecin zach.pom.	Bogusława Kowalewska	90	258	41	103	66,5	20	37,5	43,4	50	578,4	2
	Paweł Cywiński	88		34								
	Izabela Gočan	80		28								
SP Sawin /lubelskie/	Dariusz Chojnacki	82	244	32	90	33	40	62,5	23,6	46,7	539,8	3
	Mirosław Kozak	76		28								
	Bartłomiej Jurek	86		30								
SP nr 15 Ruda Śląska /śląskie/	Marcin Makiela	72	188	31	88	86,6	30	62,5	36,8	26,9	518,8	4
	Krzysztof Bicnot	62		29								
	Piotr Wiszniewicz	54		28								
SP nr 3 Chelmsza /kuj-pomor./	Małgorzata Gruźlewska	88	250	31	73	26,3	70,0	50,0	30,2	13,7	513,2	5
	Wojciech Pawleniak	88		29								
	Marcin Balicki	74		13								
SP Czeremcha /podlaskie/	Tomasz Rożuk	50	210	25	80	46,4	25	25	46,7	38,5	471,6	6
	Tomasz Łukaszewicz	80		34								
	Łukasz Szutylowicz	80		21								
SP nr 1 Lesko podkarpackie	Barbara Antosz	60	206	33	93	59,8	15	37,5	40,1	10,4	461,8	7
	Agata Nowak	68		31								
	Paweł Pudółko	78		29								
SP nr 3 Glucholazy /opolskie/	Kostek Grellich	52	190	22	73	12,9	65	75	20,3	17	453,2	8
	Mariusz Szlachta	76		21								
	Maciej Lenicki	62		30								
SP Rytro /małopolskie/	Tomasz Michurski	42	154	24	87	53,1	75	20	33,5	30,2	452,8	9
	Rafał Mos	64		38								
	Żewci Fadula	48		25								
Klub InO Gdańsk /pomorskie/	Piotr Kaczyński	54	158	24	68	100	47,5	0	26,9	43,4	443,8	10
	Aleksandra Kaczyńska	52		23								
	Sławomir Zawadzki	52		21								
SP Strzyżewo wielkopolskie	Tomasz Dera	78	218	32	81	39,7	35	15	17	23,6	429,3	11
	Bartłomiej Bauś	74		35								
	Kamil Wojtkowiak	66		14								
SP Łęknica /lubuskie/	Wojciech Wiczerok	44	154	24	63	79,9	60	37,5	13,7	0	408,1	12
	Kornelia Werbowska	48		16								
	Maciej Bojsza	62		23								
SP nr 16 Pabianice /łódzkie/	Michał Łubis	48	170	33	77	73,2	5,0	62,5	3,8	7,1	398,6	13
	Małgorzata Biniecka	56		22								
	Sylvia Madej	66		22								
SP nr 4 Świdnica /dolnośląskie/	Adam Oleńkiewicz	76	236	26	85	0	0	7,5	10,4	20,3	359,2	14
	Marek Oleńkiewicz	82		34								
	Przemysław Pest	78		25								
SP nr 31 Kielce /świętokrzys./	Karol Buras	56	184	15	59	19,6	10	37,5	7,1	38,5	355,7	15
	Grzegorz Golonka	72		33								
	Maciej Stępień	56		11								
SP nr 4 Elk /warm.-maz./	Dawid Sześciło	60	148	31	69	6,2	47,5	7,5	0	0	278,2	16
	Marcin Golubiewski	38		10								
	Rafał Krzyński	50		28								

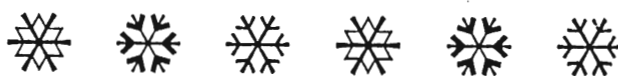
● ● ●

**XXVII OGÓLNOPOLSKI MŁODZIEŻOWY TURNIEJ TURYSTYCZNO –
KRAJOZNAWCZY PTTK
ZALECZE WIELKIE 09. 06.-12.06.1999**

Tabela wyników – szkoły ponadpodstawowe

Szkoła Województwo	Imię i nazwisko	Krajoznawstwo		Topografia Wiedza turystyczna		Imprez. na orientację	Konkur. rowerowe	Pierwsza pomoc	Namiot	Odnakł	Razem	Miejsce
		Ind.	Zes.	Ind.	Zes.							
03 ŚDIS Ostrowiec /świętokrzys./	Katarzyna Bąk	60	206	43	107	78,7	37,2	58,8	21,2	33,3	542,2	1
	Krzysztof Florys	80		30								
	Daniel Kulligowski	66		34								
LO Szamotyły wielkopolskie	Dariusz Bartkowiak	50	190	35	104	61	75	58,8	15,8	26,6	531,2	2
	Katarzyna Ren	66		34								
	Jakub Sochacki	74		35								
I LO Bulesławiec /dolnośląskie/	Justyna Morut	70	206	34	110	14,8	69,6	58,8	42,8	23,3	525,3	3
	Artur Pieniądz	80		44								
	Sławomir Kaluga	56		32								
Klub InO Radom /mazowieckie/	Krzysztof Grzesiak	72	204	37	107	61	29,1	58,8	3,2	50	5143,1	4
	Bogusław Ciastek	78		39								
	Katarzyna Ciastek	54		31								
ZSE-E Szczecin zach. pom.	Mirosław Malecki	78	208	28	105	71,6	29,1	26,4	15,8	46	501,9	5
	Tomasz Paszek	56		39								
	Przemysław Tkacz	74		38								
I LO Pabianice /łódzkie/	Adam Gryzel	60	202	30	102	85,5	21	58,8	10,4	10	490	6
	Michał Ruszewski	86		38								
	Bartłomiej Graczyk	56		34								
MKT Rybnik /śląskie/	Szymon Rojek	72	160	38	106	43,2	61,5	26,4	46,4	43,3	486,8	7
	Daniel Syrek	34		31								
	Plotr Włszniewicz	54		28								
KTK Radzyń Podl. /lubelskie/	Tomasz Sobczuk	58	168	37	85	100	61,5	10,2	28,4	30	483,1	8
	Michał Markowski	58		21								
	Marcin Szyndlarz	52		27								
ZSE-M Nowy Sącz /małopolskie/	Plotr Padula	54	164	27	85	29	42,6	58,8	50	16,6	486	9
	Marcin Kulig	60		34								
	Lukasz Marchacz	50		24								
Klub InO Gdańsk /pomorskie/	Iwona Majko	42	130	24	77	92,9	50,7	4,8	39,2	40	434,6	10
	Wiesław Gumlenny	46		29								
	Grzegorz Sadowski	42		24								
LO Glucholazy /opolskie/	Mariusz Pryt	46	130	18	75	50,3	50,7	26,4	32	20	384,4	11
	Mieszko Chmiel	42		32								
	Mariusz Hefczyk	42		25								
LO Chelmska /kuj-pomor./	Joanna Krywalska	62	174	28	90	7,7	2,3	58,8	24,8	3,3	360,9	12
	Karol Zacharek	28		30								
	Paweł Kawallek	84		32								
ZSB-G Białystok /podlaskie/	Adrian Boruta	56	128	26	88	21,9	2,3	26,4	35,6	36,6	338,8	13
	Dariusz Birkos	48		31								
	W. Bachatyrewicz	24		31								
LO Ustrzyki Dol. podkarpackie	Jan Jurczyński	60	170	31	109	0,6	10,2	26,4	0	13,3	329,5	14
	Magdalena Stoboda	58		40								
	Mariusz Tykarski	52		38								
LO Żary /lubuskie/	Marcin Jaśków	66	164	37	95	36,1	15,6	0	6,8	0	317,5	15
	Bartosz Jagllo	60		26								
	Wojciech Wołoszyn	38		32								

Komandor - Jolanta Śledzińska
Sędzia Główny - Lucyna Jaracz

**Zapraszamy do pełnego, bezpłatnego korzystania
z materiałów zawartych w " Informacjach ZG PTTK " 63**

TYLKO METR NOWINY magazyn

8 – 10 października 1999 r.

NAD ZIEMIĄ

• PRZEDRUKI •

EWA GORCZYCA

W 1985 roku kupił 23 hektary i opuszczone przez PGR dwa budynki w Lipowcu, niemal na bezludziu, o rzut kamieniem od granicy ze Słowacją. W zeszłym roku skończył budowę stajni z 16 boksami. Przed sezonem kupił pięć koni: trzy angloaraby i dwa hucuty. Ośrodek nazwał „Ostoja”.

Chciałem mieć coś takiego, co by przyciągało turystów, no to pomyślałem o koniach – mówi Józef Kuśnierz, pochodzący spod Mielca, osiadły w Jaśliskach ćwierć wieku temu.

Trzydniowy I Rajd Konny:

Odrzechowa – Lipowiec. Pierwszy weekend października, ale pogoda prawdziwie letnia, tylko po barwach liści na drzewach widać, że jesień już zaczyna rządzić w lesie. W piątek rano po śniadaniu 20-osobowa grupa jeźdźców rajdu wyruszyła w drogę. Do przebycia – 25 kilometrów w siodle, od Rudawki Rymanowskiej przez Darów, Polany Surowicze i Posadę Jaśliską do Lipowca. Trasa trudna, ale dla hucula niestraszna. To konie, które bezpiecznie powiozą przez góry, przejdą przez bagno, nie boją się, nie płoszą. Następnego dnia rajdu – wycieczka po najbliższej okolicy, w stronę granicy, wyścigi o miano najszybszego hucula, tradycyjna gonitwa za lisem, ognisko na zakończenie sezonu. W niedzielę – po-

wrót na koniach do Rudawki Rymanowskiej przez Wernejówkę i Puławy. Józef Kuśnierz wybrał dla uczestników najciekawsze beskidzkie szlaki.

Goście przyjechali z Gliwic, Krakowa, Katowic, Warszawy. Nie tylko zapaleni koniarze, ale i tacy, co dopiero niedawno poprobowali siodła.

Janusz Jaromin też pierwszy raz pokonał tak długą trasę na końskim grzbiecie. Dopiero wieczorem, przy ognisku, poczuł znużenie, ujawniły się emocje całego dnia. – Ale to było zmęczenie przyjemne – uśmiecha się. – Taki rajd to wspaniała przygoda, widoki i wrażenia, których normalnie nie byłibyśmy w stanie doświadczyć. Spokój, krajobraz i atmosfera tego miejsca sprawiają, że nawet kilkudniowy wyjazd powoduje wyciszenie, daje relaks, czyli to, czego brakuje nam na co dzień.

Andrzej Kilski z Gliwic zaliczył pierwszy w swej jeździeckiej karierze

upadek

– Przechodziliśmy przez rów, koń zahaczył kolanami, schylił się. Ja powinienem się oczywiście schylić razem z nim, ale trochę się zagapiłem. Ani się obejrzałem, jak przeskoczyłem przez mojego hucula. Na szczęście upadek był łagodny i wcale mnie nie zranił.

Beskid Niski to – zdaniem fachowców –

najlepsze w Polsce tereny

dla turystyki konnej: góry niewysokie, otwarte przestrzenie, mało ludzi, jeszcze mniej samochodów. Od Żmigrodu aż po Wolę Micho-

wą ciągną się puste wsie po wysiedlonych Łemkach, pola i łąki po upadłych pegeerach.

– Ta forma turystyki będzie coraz bardziej popularna. Widzę to po moich gościach. Jak zobaczą konie, to najpierw podchodzą do nich z rezerwą, ale jak już wsiądą na hucula, to potem ich ciągnie do tego spokojnego konika. Polacy jeździectwo we krwi mają. To kawaleryjski naród – mówi Kuśnierz.

Grażyna Orłowska-Rybicka z Biura Zarządu Głównego PTTK egzaminowała przodowników turystyki konnej. Na jednym ze szkoleń spotkała się z kursantem Józefem Kuśnierzem. Rozmawiali długo: o górach, o ludziach, o zdarzeniach. – Kiedy przyszło do egzaminu teoretycznego, mówię: panie Józefie, u mnie to pan ma już zdane, żadnych pytań nie zadam – opowiada.

Marek Krzemień, wiceprzewodniczący komisji turystyki jeździeckiej w ZG PTTK mówi, że turystyka konna w Polsce ma stuletnią tradycję, i to wywodzącą się właśnie z Beskidów. Do skórzanego kapelusza Krzemień przypina z dumą

złotą odznakę jeździecką

Ma kształt kulbaki (czyli kawaleryjskiego siodła, na wzór którego robi się dziś siodła rajdowe). Konnego turystę górskiego wyróżnia od nizinnych kolegów drobny szczegół na emblemacie: huculski ciupaga.

Ci, co polubili konne wędrówki powtarzają nieraz: największe szczęście na świecie na końskim leży grzbiecie.

– Coś w tym jest – przyznaje Krzemień. – Świat oglądany z siodła, chociaż to jest tylko metr i trochę nad ziemią, wygląda nieco inaczej.

Góry Opawskie – Jarnołtówek

W dniach 15-17 października br. do Jarnołtówka na Opolszczyźnie zjechało 80-ciu Sudeckich Przodowników Turystyki Górskiej PTTK z całego kraju. Ten zapomniany, najbardziej na wschód wysunięty zakątek polskich Sudetów, przypomniał się elicie turystów górskich naszego PTTK. Okazało się że to wyizolowane, końcowe pasmo Wschodnich Sudetów też może być atrakcyjne. Nie imponuje ono zapewne wysokimi grzaniami, gdyż najwyższy szczyt Gór Opawskich - Biskupia Kopa liczy sobie zaledwie 890,6 m n.p.m., jest jednak najwyższą górą Opolszczyzny. Największym walorem tego pasma jest jego bogata historia oraz sięgająca średniowiecza eksploatacja złota. Uczestnicy Zlotu mogli się o tym przekonać podczas sobotniej wyprawy do położonego po czeskiej stronie Biskupiej Kopy miasteczka Zlate Hory. Wyruszyliśmy rano do schroniska na Biskupiej Kopie. Pogoda oczywiście nas „nie zawiodła”, w strugach deszczu i gęstej mgle dotarliśmy do wcześniej wspomnianego schroniska im. Bohdana Małachowskiego, gdzie wszyscy pokrzepili się gorącą herbatą. Warto w tym miejscu wspomnieć że jest to jedyne górskie schronisko na Opolszczyźnie. W sierpniu 1946 roku odwiedził je Mieczysław Orłowicz podczas swojej pierwszej wyprawy w Sudety, o czym wspomina w książce „640 km pieszo przez Sudety”. Następnie ruszyliśmy na szczyt Kopy i wspięliśmy się na wieżę widokową. Mimo panującej gęstej mgły, „mogliśmy” podziwiać piękne panoramy okolicy. W ubiegłym roku obchodziliśmy stulecie postawienia tejże wieży, która została wybudowana dla upamiętnienia pięćdziesiątej rocznicy panowania cesarza Franciszka Józefa. Niedostępna dla turystów od lat sześćdziesiątych, została gruntownie odnowiona i ponownie udostępniona w związku z tą szczytną rocznicą. Podkreśla to napis nad wejściem „Kajser Franc-Josef Warte”. Po dokonaniu formalności paszportowych zeszliśmy do wspomnianego wcześniej miasteczka górniczego Zlate Hory. Trwającej ponad 700 lat eksploatacji złota zaprzestano tutaj w połowie lat 90-tych obecnego wieku. A czegoż tu nie wydobywano, cała tablica Mendelejewa. Mogliśmy się o tym przekonać odwiedzając mieszczące się tu muzeum górnictwa. Warto wspomnieć, że największy wydobyty tutaj samorodek złota ważył 1,78 kg, znaleziono go w 1591 roku. Mieliśmy też okazję poznać wyjątkową osobę „Henrego” (Jindřich Hořelica), postać jakby żywcem wyjętą z dzikiego zachodu. Zdradzał on zebrany tajemnicy i metody wyplukiwania złota, którego jest tu jeszcze sporo w okolicznych potokach. Po zjedzeniu tradycyjnego czeskiego posiłku i dokonaniu niezbędnych zakupów wśród których dominował oczywiście „Zlatohorski rum”, powróciliśmy na kwaterę. W piątkowy wieczór mieliśmy natomiast okazję wysłuchać wyczerpujących informacji na temat utworzonego w 1988 roku Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie”. Na czas trwania Zlotu przygotowaliśmy dwie wystawy. Pierwsza, fotograficzna składająca się z 95 fotogramów, prezentowała najcenniejsze skarby „Ziemi Nyskiej” i cieszyła się dużym zainteresowaniem uczestników. Druga, nieco skromniejsza, budząca bardziej sensacyjne zainteresowanie, prezentowała minerały okolicy Gór Opawskich, których nie powstydziłaby się zapewne niejedna mityczna kraina Eldorado. Owocna dyskusja plenarna zamieniła się w trwające do późnej nocy dyskusje w grupach zainteresowań specjalistycznych. Uczestnicy mieli również okazję rozszerzyć swoje przodownicze uprawnienia z czego skorzystało 5 kolegów. Najważniejszym wnioskiem jaki podjęto podczas Zlotu jest problem przejść szlakami granicznymi sąsiadów. Wniosek w powyższej sprawie złożył kol. Adam Kucharski – „*należy zlikwidować mało sensowne odczęcia szlaków granicznych z granicy (np. w Bieszczadach), w sytuacji kiedy granicą prowadzi szlak zagraniczny np. Słowacki. Doprowadza to do niepotrzebnych zatargów ze Strażą Graniczną*”. O rozwiązanie tego problemu należy zwrócić się do właściwych organów rządowych. W rozmowach kularowych Marek Staffa i Zbigniew Garbaczewski poruszali problem luki w głównym szlaku sudeckim. Kończy się on w Paczkowie potem następuje luka do Głucholaz skąd prowadzi do Prudnika, miasta położonego na krańcu polskich Sudetów. Warto się zastanowić w jaki najbardziej korzystny sposób można by tę lukę zlikwidować. Uczestnicy zlotu otrzymali również przygotowane w formie książkowej materiały informacyjne: „Księstwo Nyskie – skarby, ciekawostki, osobliwości” które mogliśmy przygotować dzięki wsparciu finansowemu Urzędów Miasta Nysy i Głucholaz oraz UKFiT-u za co składamy serdeczne podziękowania.

Organizacja Zlotu przez Zarząd Oddziału PTTK „Ziemi Nyskiej” w Nysie została bardzo

wysoko oceniona przez uczestników oraz członków Zarządu Głównego. Z takiej oceny jesteśmy bardzo radzi i pozwolę sobie na zakończenie przedstawić członków sztabu organizacyjnego:

Komandor Zlotu – kol. Jerzy Kielb

Kwatermistrz – kol. Józef Husak

Nad całością honorowo czuwał – kol. Adolf Mikulec

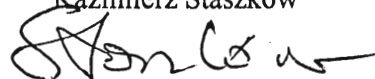
Materiały Zlotowe zredagował oraz przygotował wystawy niżej podpisany

Kazimierz Staszków

PTTK Oddział 'Ziemi Nyskiej'

48-300 NYSA ul. Bracka 4

tel. 0-77/4334171 NIP 753-000-96-91

www.free.net.pl/~galder

Góry Opawskie

miejsca tajemne

Zapraszamy do odwiedzenia niezwykłych stron internetowych. GÓRY OPAWSKIE - MIEJSCA TAJEMNE to zestaw informacji o zagadkowych miejscach w całych Górach Opawskich, na pograniczu Ziemi Prudnickiej i Głucholaz. Wędrując po naszych stronach poznasz historie Rosenau - miasta widmo, dotrzesz do grodzisk, których poszukiwania trwały od kilkudziesięciu lat, poznasz znamie przekleństwa mieszkańców Prudnika, Wieza Pogańska odkryje przed tobą swoje tajemnice... Nasze strony pozwolą ci poznać Góry Opawskie od nieznannej do tej pory strony.

Nasze strony są w ciągłym rozwoju. Odwiedzaj je systematycznie, a odkrywać będziemy przed tobą kolejne MIEJSCA TAJEMNE GÓR OPAWSKICH.

Takiej strony o Górach Opawskich jeszcze nie było!

www.free.net.pl/~galder

Z ŻYCIA ODDZIAŁU ZAKŁADOWEGO PTTK HUTY BAILDON

W dniach 22-24 października 1999 r. odbyło się spotkanie koleżeńskie członków Oddziału Zakładowego PTTK przy Hucie Baildon w Katowicach. Spotkanie miało szczególny charakter, gdyż poświęcone było tym, którzy tworzyli Oddział Zakładowy przy Hucie, a już nie żyją, tym, którzy kontynuują jego działalność i tym, którzy uczą się społecznego działania w zakresie organizacji życia turystyczno-krajoznawczego dla pracowników Huty i ich rodzin.

Spotkanie zostało zorganizowane w Ośrodku Turystyczno-Wypoczynkowym w Ujsołach, który od 30 lat prowadzi-zarządza i administruje Oddział Zakładowy PTTK. Ośrodek jest zadbany, panuje tam wzorowy porządek i wprost trudno uwierzyć, iż jest on prowadzony społecznie. Wszystkie prace porządkowe, naprawcze, remontowe i administracyjne prowadzi członkowie Oddziału. W programie spotkania prócz wspomnień o Koleżankach, Kolegach, którzy odeszli podsumowano dokonania 1999 roku udokumentowane wspólną wystawą zdjęć z wędrowek po Polsce, Europie, a nawet świecie. A, że dokonania te są bardzo duże i różnorodne Kol. Prezes Zbigniew Malinowski zadbał, by z okazji Światowego Dnia Turystyki długoletni i najbardziej zasłużeni działacze otrzymali wyróżnienia. - I tak: Oddział Zakładowy PTTK otrzymał - Dyplom za działalność turystyczną Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki; - 9 osób odznaki honorowe "Za zasługi dla turystyki" UKFiT; - Srebrne i Złote Honorowe Odznaki ZG PTTK; - Medale i Dyplomy "Za zasługi dla Turystyki Zakładowej i Osiedlowej". Było również wiele wyróżnień Zarządu Oddziału, co jest szczególnie miłe, że o wszystkich się pamięta i wszystkich angażuje przy konkretnych zajęciach.

W intencji turystów z Huty Baildon odprawiona została Msza Święta w kaplicy na Młodej Horze. Na szczególne podkreślenia zasługuje fakt, że po uroczystym spotkaniu wszyscy uczestnicy zabrali się do wykonania różnych prac zabezpieczających Ośrodek przed zimą. Jedni grabili liście, inni zabezpieczali i remontowali urządzenia elektryczne, chowano ławki i stoliki, a co najważniejsze każdy podejmował zadania bez oglądania się na innych, bez narzekania, a przecież brali też udział "wcześniej" urodzeni liczący około 80-85 lat jak np. pan Tadeusz Terlecki.

W gronie członków PTTK Oddziału Zakładowego przy Hucie Baildon byłam po raz pierwszy i wiele się nauczyłam. Mogę stwierdzić, że dawno tak zaangażowanej grupy działaczy, wzajemnie się szanujących, dbających o poziom wiedzy turystycznej nie spotkałam. Jak wynikało z rozmów z wieloma osobami będącymi już na emeryturze i osobami jeszcze pracującymi bardzo wysoko oceniają pomoc ze strony Dyrekcji Huty i Zarządów spółek, wprost są dumni, że wywodzą się z Huty, że mogą korzystać z różnych udogodnień jak własny lokal, dostęp do radiowęzła zakładowego, stała szpalta w gazecie "Głos Baildonu", Ośrodka Turystyczno-Wypoczynkowego w Ujsołach i wielu innych udogodnień. Padło też stwierdzenie: musimy wszędzie zachować się poprawnie i godnie, bo my jesteśmy z Huty Baildon z Katowic.

Nela Szlompek

Realizując uchwałę Prezydium ZG PTTK NR218/99 z dnia 22.10.1999r. Zarząd Majątkiem PTTK ogłasza konkurs ofert na sprzedaż Domu Wycieczkowego PTTK, położonego w Hajnówce przy ul. Parkowej 8. Przedmiotem sprzedaży jest prawo wieczystego użytkowania działki gruntu Nr. 1498/1 o pow. 0,6885 ha, na której usytuowane są dwa pawilony hotelowe (120 miejscach noclegowych i 65 miejsc gastronomicznych) wraz z infrastrukturą oraz budynkiem kotłowni.

Oferty proszę kierować do dnia 31.12.1999r. na adres:

Zarząd Majątkiem PTTK

ul. Senatorska 11

00-075 Warszawa

Szczegółowe informacje pod nr. telefonu (022) 826-30-48

• KOMUNIKAT •

LUBUSZANIE NA TATRZAŃSKICH SZLAKACH

23-28 IX 1999

Przez 6 dni malownicze – o różnym stopniu trudności – szlaki okolic Zakopanego przemierzali uczestnicy II Rajdu Rodzinnego Wojska Polskiego „TATRY 99”. Organizatorem centralnego zamierzenia turystyczno – krajoznawczego integrującego środowisko rodzin wojskowych był Departament Społeczno – Wychowawczy MON i Oddział Wojskowy PTTK przy dowództwie Korpusu Powietrzno – Zmechanizowanego w Krakowie oraz dyrekcja WZW Zakopane – Kościelisko.

W gronie ponad 350 osób – sympatyków górskich wspinaczek, tatrzańskiego folkloru i aktywnego wypoczynku 24 osobową grupę stanowili reprezentanci Wojskowego Oddziału PTTK w Krośnie Odrzańskim oraz Gubina i Międzyrzecza.

Lubuszanie należeli do wyjątkowo aktywnych na wszystkich wyznaczonych przez organizatorów trasach zdobywając punkty do G.O.T jak również w towarzyszących rajdowi imprezach – konkursach : piosenki, krasomówczym, turnieju rodzinnym.

Nie zadawały ich tylko widoki panoramy Tatr, Zakopanego i okolic z Gubałówki, ale przemierzając codziennie kilkugodzinne trasy „zdobyli” – Giewont, Kondratową Kopę, dotarli do 5 Stawów Polskich, Czarnego Stawu Gąsiennicowego, Morskiego Oka, podziwiali przepiękne granie Polskich i Słowackich szczytów podążając dolinami: Kościeliską, Chochołowską, Rزتoki czy urwiskami Nosala. Poznawali zabytki historii, kultury i architektury Zakopanego. Była też okazja spływu przełomem Dunajca w Pieninach a także poznanie uroków „Słowackiego Raju”.

Niepowtarzalną atrakcją dla wszystkich uczestników rajdu było obejrzenie na Zakopiańskich Krupówkach barwnego korowodu i regionalnych tańców w wykonaniu 18 zespołów reprezentujących 15 krajów inaugurującego XXXI Międzynarodowy Festiwal Folkloru Górskiego „Zakopane 99”.

Grupę lubuskich sympatyków turystyki górskiej środowiska wojskowego stanowili między innymi: Magda, Danuta i Joachim CIERPISZOWIE, Alicja i Jerzy GAUDYNOWIE, Teresa i Ryszard BRZOZOWSCY, Aniela i Jan MUŃKOWIE, Aleksander, Krzysztof, Anna i Jacek KRAWCOWIE, Małgorzata BUKOWSKA, i Bronisław KOTAPSKI.

Wspaniała atmosfera rajdu do której dostosowała się aura a także niezdojbyte jeszcze szczyty i nie przemierzone trasy malowniczych dolin zapewniają, że grupa Lubuszan nie tylko ze środowiska wojskowego na III rajdzie w roku dwutysięcznym będzie jeszcze liczniejsza. Wszak góry są swoistym turystycznym magnesem.

TACY SAMI

Na imprezę integracyjną pod takim tytułem członkowie Stowarzyszenia Turystyczno-Kulturalnego „Carpe Diem” zaprosili mieszkańców Warszawy. Patronat nad imprezą objął Prezydent m. st. Warszawy.

W sobotę, 23 października Stare i Nowe Miasto w Warszawie opanowała młodzież niepełnosprawna i ich rodziny. Dopisała pogoda, więc już od wczesnych godzin rannych przybywali oni do kina „Wars” przy Rynku Nowego Miasta na koncert muzyczny. Wystąpił zespół „Gryf”, kierowany przez Agnieszkę Rucińską. Turystyczno-poetyckie piosenki młodzieżowego zespołu zostały nagrodzone brawami, podobnie jak występ znanych w Polsce artystów – Grażyny Łapińskiej, której towarzyszył Piotr Golla oraz Leszka Kopcia. W przypadku Grażyny i Leszka niepełnosprawność nie wyklucza profesjonalizmu, ich recitale przyjmowane są zawsze z ogromnym aplauzem. Podczas koncertu młodzież ze Stowarzyszenia Kręgow Wszędobylskich wręczyła Tadeuszowi Siedleckiemu, głównemu organizatorowi imprezy, pamiątkową odznakę.

Miłą niespodzianką dla widzów było spotkanie z Piotrusiem Swendem, filmowym Maciusiem w filmie „Klan” i jego mamą. Stowarzyszenie przyznało twórcom filmu dyplom uznania za podjęcie próby zmiany stosunku społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych.

Po koncercie Piotruś uczestniczył razem z innymi w programie turystycznym, na który złożyło się zwiedzanie Zamku Królewskiego trasą dla niepełnosprawnych oraz zwiedzanie Starówki pod fachową opieką przewodników warszawskich z Biura Przewodnickiego „Trakt” oraz żołnierzy z Komendy Garnizonu m. st. Warszawy i harcerzy ze Stowarzyszenia Harcerskiego. Pomagali oni pokonać schody zarówno w kinie „Wars”, jak i na Starówce. Wielu niepełnosprawnych, pomimo że mieszka w Warszawie na stałe, nigdy w Zamku nie była. Dla nich udostępnione jest całe I piętro Zamku. Zwiedzają apartamenty królewskie i sale sejmowe, korzystając z windy.

Po południu niepełnosprawni turyści udali się na grochówkę do kawiarni „Pod wieżą” przy kościele św. Anny. Posiłek przygotowała Fundacja „Pro Bono”. Potem wrócili do Muzeum, by wziąć udział w kolejnych spotkaniach ze sztuką.

W tym samym czasie w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy trwała konferencja prasowa. Jej tematem był „Wpływ mediów na kształtowanie wizerunku osób niepełnosprawnych”. Zgodzono się, że nie tylko sprawni muszą przełamywać bariery w stosunku do osób niepełnosprawnych. Ci drudzy również powinni je przełamywać w stosunku do reszty społeczeństwa. Obustronne bariery psychiczne odbijają się w mediach jak w krzywym zwierciadle. W przedstawianiu tej grupy społeczeństwa dominują stereotypy, dlatego zainteresowanie mediów ogranicza się najczęściej do poszukiwania sensacji lub wyrażania litości i współczucia. Dlatego tak mało poświęca się uwagi osobom, które tworzą, malują, śpiewają, piszą, pracują, podróżują i mają satysfakcję z tego, co robią.

Interesującą i owocną dyskusję trzeba było jednak przerwać, bo za ścianą niecierpliwili się ci, którzy przyszli na otwarcie wystawy malarstwa Ireneusza Betlewicza i Jerzego Omelczuka. Irek jest stypendystą, a Jurek członkiem Związku Artystów Malujących Ustami i Nogami, który został założony w 1956 r. w Księstwie Liechtenstein przez malującego ustami Arnulfa Ericha Stegmanna. Twórczość obu artystów jest już w Polsce rozpoznawalna.

Jerzy Omelczuk maluje od ponad 30 lat. Pierwsze obrazy i rysunki wykonywał akwarelami i temperą. Od kilku lat jego ulubioną techniką jest olej. Maluje pejzaże, portrety, martwą naturę, obrazy sakralne, architekturę oraz akty. W grudniu 1991 r. zaczął malować poczet polskich prezydentów. Pięć lat później cykl 14 płócien podarował Sejmowi.

Ireneusz Betlewicz od początku twórczości interesował się malarstwem symbolicznym. Malował, rysował, zajmował się rzeźbą i tkaniną. Od kilkunastu lat

maluje głównie piórkami. Jego kompozycje są pełne ruchu, fantazji, wdzięku. Gdy pod koniec lat osiemdziesiątych ręce odmówiły posłuszeństwa, zaczął tworzyć, trzymając narzędzia do rysowania w ustach. Jednocześnie dokonała się zmiana w warstwie kolorystycznej. Artysta rzadziej stosuje kolor i pozostaje wierny czarnemu tuszowi.

Tuż po otwarciu wystawy odbyło się spotkanie z poezją Ireneusza Betlewicza. Podczas kiedy artyści posilali się obiadem ufundowanym przez Dom restauracyjny Gessler i Restaurację „Bazyliszek” do Muzeum przybyli miłośnicy muzyki litewskiej na koncert fortepianowy Inge Rimkivičiutė, ubiegłorocznej absolwentki Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie. W zabytkowych salach Muzeum pięknie zabrzmiały utwory Fryderyka Chopina, Mikalajusa Konstantinasa Čiurlionisa (1875-1911) i młodszych kompozytorów litewskich: Stasysa Vainiunasa i Anatoliusa Šenderovasa. Koncert prowadziła Irena Podobas, wiceprzewodnicząca Towarzystwa Kulturalno-Naukowego im. M. K. Čiurlionisa.

Dlaczego wybrano właśnie muzykę litewską? Po prostu - druga część wystawy I. Betlewicza i J. Omelczuka odbędzie się w przyszłym roku w Wilnie.

Tymczasem w sali kinowej Muzeum zebrali się już przyjaciele Moniki Warneńskiej na promocji jej nowej książki pt.: „Pożegnanie z boginią”, wydanej przez Wydawnictwo AgArt, jednego ze sponsorów imprezy integracyjnej „Tacy sami”. Spotkanie prowadził Andrzej Wawrzyniak, kustosz z Muzeum Azji i Pacyfiku.

Po godzinie 16 rozpoczęła się nieoficjalna część imprezy. Tym razem recitale Grażyny Łapińskiej i Leszka Kopcia trwały krótko, bowiem należało podziękować organizatorom, współorganizatorom, sponsorom i wszystkim, którzy przyczynili się do sprawnego przeprowadzenia imprezy. Kilku członkom Stowarzyszenia „Carpe Diem” i Klubu Turystycznego „Datajana” wręczono odznaki „Za zasługi dla turystyki”. Dokonał tego w imieniu prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Waldemar Wandowicz, szerszemu gronu znany bardziej jako prezes Stowarzyszenia Miłośników Dobrego Wojaka Szwejka.

Kiedy opuszczaliśmy gościnne mury Muzeum Historycznego, nas Rynkiem Starego Miasta zapadł już wieczór. Przyjemnie było odetchnąć świeżym powietrzem i pomyśleć, że dzięki Stowarzyszeniu „Carpe Diem” jeszcze niedawno Stare Miasto tętniło gwarem ludzi poruszających się trochę inaczej, lecz tak samo jak wszyscy pragnących uczestniczyć w życiu kulturalnym, uprawiać turystykę, dawać siebie innym. Wszak mimo różnic w wyglądzie są oni TACY SAMI.

Jadwiga Siedlecka

Kolory lata (2,30)

Słowa i muzyka: Radosław Kunecki
Wyk: Zespół „TÈ TE Ą TÈ TE”

Poranek (3,06)

Słowa i muzyka: Martyna Kowalska
Wyk: Duct „Droga”

VII Ogólnopolska Giełda Piosenki Turystycznej i 18 lat Klubu Turystycznego „Datajana” to wspaniałe okazje, by zaprezentować nowe piosenki turystyczne i przypomnieć kilka starych utworów, które nierozzerwalnie towarzyszą podczas różnych imprez turystycznych członkom Klubu Turystycznego „Datajana”

Dobranoc (2,42)

Piosenka zasłyszana
Wyk: Zespół „Powsinogi”

Ostatni biwak (3,50)

Słowa: Dawid Nakonieczny
Muzyka: Zbigniew Łapiński
Wyk: Grażyna Łapińska

Piosenka o Datajanie (4,50)

Słowa: Jadwiga Siedlecka
Muzyka: Piotr Golla
Wyk: Tomasz Harasimowicz z przyjaciółmi

Międzynarodowy Rajd Górski Euroregionu NYSA

„KARKONOSZE '99”

Szklarska Poręba 29.09-3.10.1999r.

KOMUNIKAT KOŃCOWY RAJDU

Wyniki oficjalne imprezy.

Uczestnicy	
Ilość uczestników razem	= 383
Ilość zgłoszonych drużyn	= 40
Ilość sklasyfikowanych drużyn	= 32
Ilość turystów indywidualnych	= 45
Ilość tras rajdowych	= 10

W rajdzie były reprezentowane drużyny i turyści indywidualni z 11 województw: podlaskie, lubelskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie, pomorskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, lubuskie, śląskie i dolnośląskie.

W rajdzie uczestniczyły cztery drużyny z republiki czeskiej: jedna z KČT Lokomotiva Liberec oraz trzy z KČT Krasna Lipa oraz po jednej drużynie z Parkschulle Zittau oraz SBB Deutscher Alpenverein z Neustadt w Saksonii

Drużyny zagraniczne uczestniczyły w rajdzie gościnnie poza klasyfikacją generalną.

Drużynowa klasyfikacja generalna rajdu:

- 1) KTP „Sznurówka” PTTK O/Huta Miedzi Legnica Dr. A 223 pkt.
- 2) PTTK-SKKT „Łaziki” Zespół Szkół Budowlanych Żary 158 pkt.
- 3) Międzyszkolne Koło PTSM „Pias” Luban 152 pkt.
- 4) SKKT-PTTK „Piguty” ZSZ nr.2 Kwidzyn 147 pkt.
- 5) Pałac Młodzieży Olsztyn Dr. A 119 pkt.
- 6) Kolo Krajoznawcze „Tramp” Zespół Szkół Samochodowych Koszalin 104 pkt.
- 7) Szkolne Kolo PTSM Szkoła Podstawowa Radawczyk II k/ Lublina Dr. A 101 pkt.
- 8) Liceum Ogólnokształcące Kowary 99 pkt.
- 9) Klub Turystyki Górskiej „Świstak” Szczecin 98 pkt.
- 10) Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych Włostew/Platerówka Dr. A 92 pkt.
- 11) Gimnazjum nr.1 Luban Dr. A 92 pkt.
- 12) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. A 92 pkt.
- 13) V Liceum Ogólnokształcące im. J. III Sobieskiego Białystok 85 pkt.
- 14) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. B 83 pkt.
- 15) Szkolne Kolo PTSM Szkoła Podstawowa Radawczyk II k/ Lublina Dr. B 82 pkt.
- 16) Liceum Ogólnokształcące im. B. Prusa Żary 79 pkt.
- 17) Klub Turystyki Górskiej „Świstak” Choszczno 77 pkt.
- 18) Pałac Młodzieży Olsztyn Dr. B 76 pkt.
- 19) Gimnazjum Zawidów 74 pkt.
- 20) Szkoła Podstawowa im. M. Skłodowskiej-Curie Świeradów Zdrój Dr. A 71 pkt.
- 21) Liceum Ogólnokształcące Jelez-Laskowice Dr. C 71 pkt.
- 22) Liceum Ogólnokształcące Jelez-Laskowice Dr. A 66 pkt.

- 23) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. C 65 pkt.
- 24) Szkoła Podstawowa im. M. Skłodowskiej-Curie Świeradów Zdrój Dr. B 64 pkt.
- 25) Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych Włostew/Platerówka Dr. B 62 pkt.
- 26) Zespół Szkół Ogólnokształcących im. II Armii Wojska Polskiego Mirsk 61 pkt.
- 27) Kolo PTTK nr.23 przy GOZG Zabrze 58 pkt.
- 28) Gimnazjum nr.1 Luban Dr. B 55 pkt.
- 29) Liceum Ogólnokształcące Jelez-Laskowice Dr. B 52 pkt.
- 30) Zesp. Szk. Ogólnokształcących i Zaw. im. H. Suchorskiego Bolesławiec Dr. A 52 pkt.
- 31) Zesp. Szk. Ogólnokształcących i Zaw. im. H. Suchorskiego Bolesławiec Dr. B 48 pkt.
- 32) Zespół Szkół Gastronomicznych Białystok 45 pkt.

Klasyfikacja indywidualna rajdu:

- 1) Jerzy Tyndyk, Gliwice 151 pkt.
- 2) Kazimierz Krawczyk, Warszawa 90 pkt.
- 3) Wojciech Tyndyk, Gliwice 89 pkt.
- 4) Janusz Tytkowski, Szczecin 40 pkt.
- 5) Bogdan Siwak, Wrocław 37 pkt.
- 6) Jerzy Wisniewski, Żary 33 pkt.
- 7) Alicja Opalińska, Olsztyn 31 pkt.
- 8) Łukasz Popko, Luban 31 pkt.
- 9) Jacek Sławiński, Luban 31 pkt.
- 10) Katarzyna Ziółkowska, Miłoszów 20 pkt.

Najlepszą turystką z miasta Lubania była Teresa Ruktowska (15 pkt.), a najlepszym turystą Łukasz Popko (31 pkt.). Najmłodszym uczestnikiem okazał się Wojciech Baran z Zawidowa (8 lat), zaś najstarszym Kazimierz Krawczyk z Warszawy (78 lat).

Wyniki konkursu piosenek turystycznej i ekologicznej:

- 1) KTP „Sznurówka” PTTK O/Huta Miedzi Legnica Dr. A
- 2) V Liceum Ogólnokształcące im. J. III Sobieskiego Białystok
- 3) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. B
- 4) Zespół Szkół Gastronomicznych Białystok
- 5) Liceum Ogólnokształcące Jelez-Laskowice
- 6) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. A

Wyniki konkursu turystyczno-krajoznawczego drużyn młodszych:

- 1) Szkoła Podstawowa im. M. Skłodowskiej-Curie Świeradów Zdrój Dr. B
- 2) Szkolne Kolo PTSM Szkoła Podstawowa Radawczyk II k/ Lublina Dr. A
- 3) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. A

Wyniki konkursu turystyczno-krajoznawczego drużyn starszych:

- 1) Liceum Ogólnokształcące Kowary
- 2) Międzyszkolne Kolo PTSM „Pias” Luban
- 3) Zespół Szkół Ogólnokształcących im. II Armii Wojska Polskiego Mirsk
- 4) V Liceum Ogólnokształcące im. J. III Sobieskiego Białystok

Na poszczególnych trasach zwyciężyły drużyny:

- 1) SKKT-PTTK „Piguty” ZSZ nr.2 Kwidzyn
- 2) Pałac Młodzieży Olsztyn Dr. A
- 4) KTP „Sznurówka” PTTK O/Huta Miedzi Legnica Dr. A
- 5) Międzyszkolne Kolo PTSM „Pias” Luban
- 6) Niekłasyfikowano – drużyny zagraniczne
- 7) Szkolne Kolo PTSM Szkoła Podstawowa Radawczyk II k/ Lublina Dr. A
- 8) Liceum Ogólnokształcące Kowary
- 9) Szkoła Podstawowa Zawidów Dr. A
- 10) PTTK-SKKT „Łaziki” Zespół Szkół Budowlanych Żary
- 11) (Kolarska) Liceum Ogólnokształcące im. B. Prusa Żary

Nagrody specjalne:

- Puchar Przewodniczącego Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu NYSA dla najlepszej drużyny rajdu otrzymał KTP „Sznurówka” PTTK O/ Huta Miedzi Legnica
- Puchar Marszałka Dolnośląskiego dla najlepszej drużyny województwa dolnośląskiego otrzymał KTP „Sznurówka” PTTK O/ Huta Miedzi Legnica
- Puchar Przewodniczącego Związku Gmin Kwisa dla najlepszej drużyny Związku Gmin Kwisa otrzymało Międzynarodowe Koło PTSM „Piast” Luban
- Puchar Burmistrza Miasta Lubania za wieloletnią współpracę z Oddziałem PTSM w Lubaniu otrzymał KCT Krasna Lipa z Republiki Czeskiej
- Puchar Prezesa Karkonoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Jelenia Góra za wieloletnią współpracę z Oddziałem PTSM w Lubaniu otrzymał SBB Deutscher Alpenverein Neustadt / Sachsen.
- Puchar Prezesa Oddziału Miejskiego PTSM w Lubaniu za przybycie na rajd z najdalszej miejscowości otrzymał Zespół Szkół Gastronomicznych Białystok
- Puchar Burmistrza Miasta Szklarskiej Poręby za najliczniejszy udział w rajdzie otrzymała Szkoła Podstawowa z Zawidowa

Inne nagrody:

- Talony uprawniające do znikomego udziału w II Międzynarodowym Rajdzie Górskim Euroregionu NYSA „KARKONOSZE 2000” wylosowali:
  - za 60 zł – Magdalena Och z Lublina
  - za 50 zł – Monika Sobczak z Lublina
  - za 40 zł – Urszula Urbanik z Mirska
  - za 30 zł – Emil Zydek z Lublina
  - za 20 zł – Elżbieta Kawecka z Lublina

Główni organizatorzy imprezy:

- Oddział Miejski PTSM w Lubaniu
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu NYSA – Grupa Robocza „Turystyka”

Współorganizatorzy imprezy:

- Urząd Miasta w Lubaniu
- Związek Miasta w Szklarskiej Porębie
- Związek Gmin „Kwisa” z siedzibą w Lubaniu
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego z siedzibą we Wrocławiu

Kierownictwo Rajdu:

- Komandor - Henryk Sławiński
- Z-ca komandora - Tadeusz Sławiński
- Z-ca komandora - Bogdan Stempkowski
- Sekretarz - Stanisław Rutkowski
- Skarbnik - Krystyna Sławińska

- Przy organizacji rajdu współpracowała 20-osobowa kadra programowa PTTK składająca się z:
  - 6 Przewodników Sudeckich PTTK, 6 Przewodników Turystyki Górskiej, 2 Przewodników Turystyki Pieszej, 2 Przewodników Kolarstwa oraz 4 Organizatorów Turystyki.

IMPREZA BYŁA DOFINANSOWANA Z FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ PHARE CROSS BORDER COOPERATION

Patronat medialny sprawowały:

- 1) Muzyczne Radio Jelenia Góra
- 2) Dwutygodnik Samorządowy „Ziemia Lubaniska”

Sponsorami imprezy były między innymi instytucje, firmy i osoby prywatne:

- 1) Sklep Meblowy Halina Skibińska-Pięga Luban 100 zł
- 2) PHU Skład Opatu „Janar” Jan Szybko Luban 200 zł
- 3) Handel Opatem S.C. „Jakusko” Lwówek Śląski 50 zł
- 4) Skład Opatu Rulczycka-Juncewicz Luban 50 zł
- 5) Hurtownia Biurowych Artykułów Janina Orbiszewska Luban 100 zł
- 6) Powzechna Spółdzielnia Spożywców „Społem” Luban 150 zł
- 7) Pracownia Złotnicza Henryk Stanczyk Luban 50 zł
- 8) Pawilon Handlowy „Modus” Luban 200 zł
- 9) Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni O/ Zgorzelec F/ Luban 200 zł
- 10) Pani Helena Szatkowska Sklep Nasienny Luban 100 zł
- 11) Pan Jan Jurak Sklep Art. Przemysłowych Luban 100 zł
- 12) Boss-Com Sp. Z.o.o. Zakład Pracy Chronionej Luban 200 zł
- 13) Pani Sławomira Nuszkiewicz Sklep Meblowy „Oskar” Luban 50 zł
- 14) Zakład Fotograficzny Eugeniusz Kulczycki Luban 100 zł
- 15) Zakład Szkolenia i Doskonalenia BHP Zbigniew Mąjszczyk Luban 50 zł
- 16) Hurtownia „Budujemy Dom” Ewa Janisz Luban 150 zł
- 17) Firma Handlowa „Mozaika” Krystyna Golis Luban 200 zł
- 18) Zakład Usługowo-Handlowy Andrzej Działek Jelenia Góra 100 zł
- 19) „Taurus” Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjno-Usługowe Luban 100 zł
- 20) Hurtownia „Witamina” S.C. Trzęsowscy Luban 50 zł
- 21) Kancelaria Notarialna Dorota Damał 300 zł
- 22) Budcar Sp. Z.o.o. Luban 50 zł
- 23) Centrum Handlowe „Profit” Alicja i Wojciech Wypych Luban 50 zł
- 24) „NEXT” COMPUTERS S.C. Luban 50 zł
- 25) PUH „BOR-GAZ” Krzysztof Bukowski Radogoszcz 200 zł
- 26) METAL-PLAST Zakład Produkcyjno-Handlowy Henryków 200 zł
- 27) Sklep „Remifer” Jadwiga Kowanko Luban 50 zł
- 28) „2000 Drobiazgow” Sklep Przemysłowy Bożena Wasilik Luban 50 zł
- 29) Telewizja Kablowa „Komsat” Adam Kasza Luban 100 zł
- 30) „MATEX” S.C. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Jelenia Góra 200 zł
- 31) Inspektorat PZU S.A. Luban 150 zł
- 32) Firma ETA Tadeusz Sawicz Luban 100 zł
- 33) MHK Henryk Kacik 30 zł
- 34) Wydawnictwo turystyczne „PLAN” Rafal Fronia Jelenia Góra 200 zł
- 35) Sklep Meblowy Stanisława Paluszkiwicz Luban 50 zł
- 36) Foto-Studio-Lab Ryszard Danilewicz Luban 116 zł
- 37) Księgarnia Stanisław Krawczyk Luban 103 zł
- 38) Hurt-Detal-Rower Paweł Bartkowski Luban 193 zł
- 39) Sklep Sportowo-Rowerowy „Tomex” Luban 174 zł
- 40) Dom Handlowy „Klondike” S.C. Górski-Kumuń Luban 117 zł
- 41) Firma Handlowa „Tadex” S.C. Luban 70 zł
- 42) Sklep Sportowy E. i W. Konat Luban 47 zł
- 43) Pizzeria „Margherita” Teresa Kremis Luban 50 zł
- 44) Firma „Szydły-Reklama” Morgota Jabłotńska Luban 40 zł

Pomocy materialnej przy organizacji imprezy udzieliły:

- 1) Młodzieżowy Dom Kultury Luban
- 2) Agencja Usługowo-Handlowa Grażyna Pasternak Luban
- 3) Punkt Informacji Turystycznej Urzędu Miasta Luban
- 4) Punkt Informacji Turystycznej Urzędu Miasta Szklarska Poręba
- 5) Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Jelenia Góra

Zaproszenie na następną imprezę:

- II Międzynarodowy Rajd Górski Euroregionu NYSA „Karkonosze 2000” odbędzie się w dniach 4-8 października 2000 roku z zakończeniem w Karpaczu.

PROPOZYCJE

Za kierownictwo imprezy:
Komandor Rajdu
Henryk Sławiński

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE
ODDZIAŁ W SUWAŁKACH

XXXI OGÓLNOPOLSKI RAJD NARCIARSKI

„WĘDRÓWKI PÓŁNOCY”

29 stycznia – 05 lutego 2000 roku

R E G U L A M I N

ORGANIZATORZY

XXXI Ogólnopolski Rajd Narciarski „Wędrowniki Północy”
organizuje

Suwalski Oddział

Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego

pod patronatem

Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA

KIEROWNICTWO RAJDU

Komandor – Jan Wysocki

Kierownik Trasy I – Andrzej Bienkowski

Kierownik Trasy II – Andrzej Stróżecki

Kierownik Trasy III – Witold Białokoz

Kierownik Trasy IV – Andrzej Wiśniewski

Kierownik Trasy V – Krzysztof Pakuła

CELE RAJDU

- Poznanie piękna i promocja turystyczna Suwalszczyzny, Puszczy Rominckiej i Mazur Wschodnich
- Propagowanie turystyki kwalifikowanej
- Upowszechnianie form czynnego wypoczynku
- Propagowanie zasad bezpieczeństwa turystyki na nartach śladowych
- Rozbudzanie pasji krajoznawczych uczestników Rajdu

TERMIN I MIEJSCE RAJDU

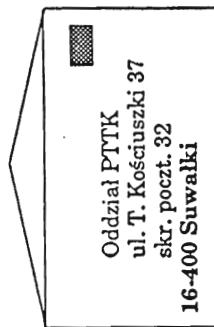
XXXI Ogólnopolski Rajd Narciarski „Wędrowniki Północy” organizowany jest w dniach od 29 stycznia do 5 lutego 2000 roku na pięciu trasach wielodniowych. Dnia 5 lutego 2000 roku w Sali Krajoznawczej PTTK w Suwałkach, ul. T. Kościuszki 37, o godzinie 12.00, odbędzie się uroczyste zakończenie Rajdu:
☞ podsumowanie Rajdu, weryfikacja odznak
☞ finały konkursów i wręczenie nagród
☞ gorący positek

WARUNKI UCZESTNICTWA

- ➔ Rajd jest imprezą kwalifikowaną, wymagającą od uczestników odpowiedniego sprzętu i wyposażenia oraz należytej kondycji
- ➔ W Rajdzie mogą brać udział drużyny zorganizowane i turyści indywidualni
- ➔ Osoby niepełnoletnie biorą udział w Rajdzie pod opieką i na odpowiedzialność osób dorosłych
- ➔ Warunkiem przyjęcia jest nadesłanie zgłoszenia i wpłacenie wpisowego
- ➔ Ilość miejsc na poszczególnych trasach jest ograniczona, o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń

ZGŁOSZENIA I ODPLATNOŚĆ

Zgłoszenia na Rajd należy przysyłać na kartach zgłoszeń do dnia 20 stycznia 2000 r. na adres:

Wszelkich informacji udziela Biuro Oddziału, tel. (0-87) 566-59-61 lub 566-79-47

Wpisowe na Rajd wynosi:

	Członkowie PTTK	Pozostali uczestnicy
Trasa I	60,-	65,-
Trasa II	60,-	65,-
Trasa III	60,-	65,-
Trasa IV	35,-	40,-
Trasa V	60,-	65,-

Wraz ze zgłoszeniem prosimy wpłacić wpisowe na konto:

Oddział PTTK PBK O/Suwałki Nr 11101532-1948-2700-1-14
z nazwiskiem wpłacającego oraz dopiskiem „WP 2000”

Po otrzymaniu zgłoszenia i wpłaty organizatorzy prześlą zainteresowanym potwierdzenie przyjęcia na trasę.

ŚWIADCZENIA

W ramach wpisowego uczestnik Rajdu otrzymuje:

- ☞ ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków TUIR WARTA
- ☞ znaczek rajdowy
- ☞ materiały krajoznawcze
- ☞ dach nad głową w bazie szkolnej
- ☞ pomoc w przewożeniu bagaży
- ☞ opiekę przewodniczką
- ☞ gorący posiłek na zakończenie Rajdu
- ☞ możliwość zdobycia nagród w konkursach
- ☞ potwierdzenie na odznaki turystyki pieszej i narciarskiej

OBOWIĄZKI UCZESTNIKA

Przestrzeganie:

- ➔ postanowień regulaminu Rajdu, przepisów przeciwpożarowych
- ➔ postanowień Karty Turysty
- ➔ przepisów dotyczących Wigierskiego Parku Narodowego, Suwalskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej

Posiadanie:

- ➔ ważnego dowodu osobistego lub legitymacji szkolnej (uczestnicy Trasy IV – ważnego paszportu)
- ➔ dowodu wpłaty wpisowego (członkowie PTTK – legitymacji z opłaconymi składkami)

➔ potwierdzenia przyjęcia na trasę

➔ odpowiedniego sprzętu biwakowego (narty, śpiwór, materac, kuchenka, itd.)

➔ apteczki pierwszej pomocy (jedna w drużynie)

➔ właściwych dawek humoru, życzliwości i uśmiechu

➔ Warto zabrać ze sobą sprzęt fotograficzny i muzyczny.

INFORMACJA O KONKURSACH

- ☞ Konkurs krajoznawczy o regionie
- ☞ Konkurs krajoznawczy o TUIR „Warta”
- ☞ Konkurs na ciekawe opowiadanie o przebiegu trasy
- ☞ Konkurs na piosenkę rajdową
- ☞ Konkurs-niespodzianka

TRASY RAJDOWE

TRASA I - „Suwalska Szkoła Przeżycia”

Miejsce zbiórki: Szkoła Podstawowa w Starych Juchach, 29 stycznia g. 11.30.

- 29.01. So Stare Juchy - okolice - Stare Juchy 10 km
- 30.01. Nd Stare Juchy - Wronki - Mazury 24 km
- 31.01. Pn Mazury - Kowale Oleckie 20 km
- 01.02. Wt Kowale Oleckie - Dubeninki 22 km
- 02.02. Śr Dubeninki - Żytkiejmy 20 km
- 03.02. Cz Żytkiejmy - Wizajny 22 km
- 04.02. Pt Wizajny - Rutka-Tartak 20 km
- 05.02. So Rutka-Tartak - Smolniki 10 km

Długość trasy wynosi 148 km

Uczestnicy trasy zostana przewiezieni autokarem ze Smolnik do Suwalk.

Kontakt z kierownikiem trasy: Olsztyn (Zespół Szkół Mechaniczno-Energetycznych);

tel. (089) 533-70-26

TRASA II - „Śladami Papieża na Ziemi Suwalskiej”

Miejsce zbiórki: Zespół Szkół Samorządowych w Elku, ul. Suwalska 15,

30 stycznia, rozpoczęcie g. 20.00.

- 31.01. Pn Elk - Ostryków - Prostki - Grajewo - przejazd PKP - Elk 25 km
- 01.02. Wt Elk - przejazd PKP - Stare Juchy - Płowiecka Góra - Woszczele - Elk 25 km
- 02.02. Śr Elk - przejazd autokarem PTTK - Stary Folwark - Klasztor Wigry - Leszczewo - Stary Folwark 12 km
- 03.02. Cz Stary Folwark - Remieniaki - Jęgliniec - Wiatrołuża - Stary Folwark 26 km
- 04.02. Pt Stary Folwark - Czerwony Krzyż - Mackowa Ruda - Stary Folwark 28 km
- 05.02. So Stary Folwark - Krzywe - Suwalki 15 km

Długość trasy wynosi 131 km

Kontakt z kierownikiem trasy: Zawiercie; tel. (032) 671-31-77

Uwaga! Na trasie przeprowadzone będzie szkolenie na przewodnika turystyki narciarskiej.

TRASA III - „Północny Biegun Zimna”

Miejsce zbiórki: Budynek PTTK w Suwałkach, ul. T. Kościuszki 37; 29 stycznia, godz. 10.00 (uczestnicy trasy zostana przewiezieni autokarem do Wizajn).

- 29.01. So Rowele - Wizajny 10 km
- 30.01. Nd Wizajny - Mauda - Wizajny 20 km
- 31.01. Pn Wizajny - Sudawskie - Wizajny 20 km
- 01.02. Wt Wizajny - Gulbieniszki 20 km
- 02.02. Śr Gulbieniszki - Smolniki - Gulbieniszki 20 km
- 03.02. Cz Gulbieniszki - Bęczaj - Gulbieniszki 25 km
- 04.02. Pt Gulbieniszki - Hańcza - Gulbieniszki 25 km
- 05.02. So Gulbieniszki - Jeleniewo - przejazd autokarem PTTK - Suwalki 10 km

Długość trasy wynosi 150 km

Kontakt z kierownikiem trasy: Gitycko; tel. (087) 428-38-81

Uwaga! Istnieje możliwość wstępnego nieodpłatnego noclegu w budynku PTTK w Suwałkach.

TRASA IV - „Rosyjska”

Miejsce zbiórki: Budynek PTTK w Suwałkach, ul. T. Kościuszki 37;

29 stycznia g. 10.00

(Uczestnicy trasy zostana przewiezieni autokarem do Krasnolesja).

Suwalki - Krasnolesje w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (7 noclegów) - Suwalki

Uczestnicy trasy będą wędrować po rosyjskiej części Puszczy Rominckiej. Czynnione są starania, aby zorganizować noclegi w dwóch miejscowościach.

Uczestnicy powinni posiadać ważne paszporty oraz na koszty pobytu w Obwodzie Kaliningradzkim - min. 25 \$ USA.

Szczegółowe informacje będą przesłane z potwierdzeniem przyjęcia na trasę.

Kontakt z Kierownikiem trasy: Elbląg, tel. (055) 233-69-07.

Uwaga! Istnieje możliwość nieodpłatnego wstępnego noclegu w budynku PTTK w Suwałkach.

TRASA V - „Ursus” (organizowana dla Oddziału PTTK w Ursusie)

Miejsce zbiórki: Budynek PTTK w Suwałkach, ul. T. Kościuszki 37; 29 stycznia, godz. 16.00.

Suwalki - Pawłówka - Pawłówka - Pawłówka - Pawłówka - Pawłówka - Pawłówka - Pawłówka - Suwalki

Dzienne trasy rajdowe będą ustalane w trakcie trwania Rajdu.

Trasy rajdowe prowadzą przez najpiękniejsze i najciekawsze tereny Suwalszczyzny, Puszczy Rominckiej i Mazur Wschodnich. Zostały tak ułożone, aby dać uczestnikom możliwość wszelkich poznania terenu.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- Rajd odbędzie się bez względu na pogodę
- Wyżywienie uczestnicy organizują we własnym zakresie
- Uczestnicy sprzątają po sobie w miejscach noclegów
- Uczestnicy ponoszą odpowiedzialność za szkody powstałe z ich winy
- Uzupelnieniem regulaminu będą komunikaty przekazywane uczestnikom
- W przypadku rezygnacji z Rajdu wpisowe nie podlega zwrotowi
- O zakwalifikowaniu na trasę decyduje kolejność zgłoszeń
- Interpretacja regulaminu Rajdu należy do organizatorów

Do zobaczenia!

ORGANIZATORZY RAJDU

● ZAPROSZENIE NA KUJAWY
- ZWIĘDZANIE Z NOWYM PRZEWODNIKIEM ●

W lipcu br. ukazał się nowy przewodnik Alfreda Krysiaka „INOWROCŁAW I KUJAWY”. Pozycja bardzo poszukiwana na rynku przez mieszkańców regionu, Kuracjuszy przybywających do inowrocławskiego uzdrowiska oraz przez turystów.

Książka jest praktycznym, funkcjonalnym, opracowanym nowoczesnie, jasno i czytelnie, przewodnikiem po regionie Kujawskim. Poręczny format („kieszonkowy” – łatwo mieszczący się w plecaku i torbie turystycznej), zróżnicowany i dobrej jakości druk, dziesiątki rysunków, zdjęć archiwalnych i kolorowych aktualnych zdjęć – wszystko to sprawia, iż „Inowrocław i Kujawy” wyróżnia się dużymi walorami użytkowymi. Na 164 stronach bogata treść „Przewodnika” zawiera: prócz informacji z historii regionu Kujawskiego (bądź co bądź kolebki naszej państwowości – Popieł, Piasł), jego znaczeniu i potencjale społeczno-gospodarczym – prócz zarysu dziejów inowrocławskiego grodu – precyzyjne i praktyczne opisy 20 tras – pieszych, rowerowych, samochodowych – obejmujących wszystkie najciekawsze miejscowości regionu z wartościowymi zabytkami architektury (szczególnie romańskiej – nieliczne obiekty w Polsce): z bogatą ich historią.

Liczne szkice i mapki ułatwiają znakomicie dotarcie do wszystkich interesujących miejsc bez posługiwania się profesjonalnymi mapami. Korzystanie z przewodnika ułatwia indeks miejscowości objętych trasami. Pożyteczna dla turysty jest także informacja o adresach i telefonach policji, pomocy lekarskiej, hotelach i schroniskach oraz ważniejszych lokalach gastronomicznych całego regionu.

Promocja książki, wydanej przez renowowany i znany w Polsce Zakład Poligraficzny – Wydawniczy „POZKAL” w Inowrocławiu, odbyła się 7 lipca

Pragnę wyrazić pełną satysfakcję z powodu ukazania się publikacji kol. Alfreda Krysiaka „Inowrocław i Kujawy. Przewodnik”, 1999. Jest to także nowoczesne i solidne, a zarazem przystępne ukazanie szerszemu kręgowi czytelników i turystów przeszłości, walorów krajoznawczych i zabytków oraz ludzi związanych tak z miastem naszym jak z całym regionem Kujaw i częściowo Pałuk, przy tym z pięknymi ilustracjami i mapkami, isticie fachowymi. Z wyrazami uznania i podziękui za to piękne i pożyteczne dzieło.

prof. dr h.c. Marian Biskup
członek rzeczywisty PAN

Inowrocław, 30. lipca 1999 r.

KARTA ZGŁOSZENIA „WĘDRÓWKI PÓŁNOCY” 2000

Nazwa drużyny

Trasa numer

Trasa zastępcza

Lp.	Nazwisko i imię	Data ur.	Adres	Nocleg wstępny		Który raz bierze udział w Rajdzie
				Tak	Nie	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

Wpisowe w wysokości ..... wplacono dnia .....

Uczestnicy zapoznali się z regulaminem Rajdu i zobowiązują się go przestrzegać.

Kierownik drużyny: .....

/imię, nazwisko/

/adres do korespondencji i telefon/

/podpis/

